

ผลของโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมต่อการป้องกัน
การใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้:
ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา

The Effect of the Development on a Core-Team Youth Thai-Muslim
Program toward Violence Prevention on Unrest Situations in the
Southern Thailand: Pattani Yala Narathiwat Songkhla

โดย

ดร.วินีกาญจน์	คงสุวรรณ
ดร.ศรีสุดา	วนาลีสิน
รศ. ดร.วันดี	สุทธรังษี
นางอังคณา	วังทอง
นางสาวอัษฎาพร	เพชรรัตน์
นางบุญยราศรี	ช่างเหล็ก
นางสุกัญญา	เทพไช้ะ

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่เป็นผู้ช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความร่วมมือจากหน่วยงานที่สำคัญคือโรงเรียนใน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา ที่เป็นทั้งโรงเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ท่านผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู อาจารย์ ที่ได้เอื้อเฟื้อและสนับสนุนให้ผู้วิจัย และคณะได้ดำเนินการวิจัยภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่นและราบรื่นตลอดกระบวนการวิจัย และอนุเคราะห์ให้คณะผู้วิจัยทำงานสำเร็จอย่างดียิ่ง ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกได้ถึงบรรยากาศของการต้อนรับ และการสนับสนุนทั้งทางด้านกายภาพและกำลังใจ และที่สำคัญที่สุดคือขอขอบคุณนักเรียนทั้งหลายที่ให้ความร่วมมือในโครงการด้วยความตั้งใจในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีความสุขร่วมกันตลอดการดำเนินการวิจัย

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณภาควิชาการพยาบาลจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งได้เป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันให้ผู้วิจัยและคณะได้ดำเนินการวิจัย และจัดทำข้อเสนอโครงการ เพื่อขอทุนมาพัฒนานักเรียนในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ช่วยตรวจสอบคุณภาพงานวิจัย พร้อมให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ที่สำคัญที่สุด ผู้วิจัยขอขอบคุณ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ที่ได้สนับสนุนการวิจัยด้วยการเห็นความสำคัญ และการสร้างบรรยากาศของการเป็นผู้ให้ทางด้านสุขภาพในการสร้างเสริมสุขภาพจิตที่ดีให้เกิดขึ้นในประเทศไทยโดยการสนับสนุนทางปัญญา เพื่อเป็นการสร้างประโยชน์แก่ประชาชนต่อไป

ดร.วินีภาญจน์ คงสุวรรณ

ดร.ศรีสุดา วนาลีสิน

รศ.ดร.วันดี สุทธิรังษี

นางอังคณา ว่างทอง

นางสาวอัษฎาพร เพชรรัตน์

นางบุญยราศรี ช่างเหล็ก

นางสุกัญญา เทพไชยะ

ชื่องานวิจัย ผลของโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม ต่อการป้องกันการใช้ความ
รุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้: ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา
คณะผู้วิจัย วินีภาญจน์ คงสุวรรณ และคณะ
ปี พศ. 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาแกนนำ
เยาวชนไทยมุสลิมต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่าง คือ
นักเรียนวัยรุ่นอายุ 12-15 ปี โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา โดย
ดำเนินการทดลองในแต่ละจังหวัด รวมทั้งที่สมัครใจเข้าร่วมโปรแกรมตลอดระยะเวลา 6 สัปดาห์
จำนวน 480 คน จากการคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยวิธีการคำนวณการทดสอบ (Power Analysis)
เครื่องมือที่ใช้ประกอบ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ คู่มือ แผนการสอน 2) เครื่องมือในการ
เก็บข้อมูลได้แก่ แบบวัดทักษะการจัดการความรุนแรงในวัยรุ่น แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการ
ใช้ความรุนแรง (แบบวัดทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง) แบบสอบถามการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น
(แบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าว) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และสถิติ Independent t-test และ Paired t-test สรุปผลการวิจัยดังนี้

จังหวัดปัตตานี

คะแนนพฤติกรรมการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น (พฤติกรรมก้าวร้าว) คะแนนทัศนคติต่อ
การใช้ความรุนแรงหลังการทดลอง ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) และคะแนนทักษะในการ
จัดการความรุนแรงหลังการทดลอง เพิ่มขึ้นทุกทักษะ โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ได้แก่ ทักษะการเผชิญปัญหา ($P < .05$) และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม ($P < .05$) และพบว่า
คะแนนทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด และทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ
ระหว่างบุคคลเพิ่มขึ้น และเมื่อทดสอบพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จังหวัดยะลา

คะแนนพฤติกรรมการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น (พฤติกรรมก้าวร้าว) คะแนนทัศนคติต่อ
การใช้ความรุนแรงหลังทดลอง ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) และคะแนนทักษะในการ
จัดการความรุนแรงเพิ่มขึ้นทุกทักษะ โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ทักษะ
การเผชิญปัญหา ($P < .05$) และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม ($P < .05$) และพบว่าคะแนนทักษะการ
จัดการอารมณ์และความเครียด และทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเพิ่มขึ้น
และเมื่อทดสอบพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จังหวัดนครราชสีมา

คะแนนพฤติกรรมการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น (พฤติกรรมก้าวร้าว) ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) และทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงหลังทดลองลดลงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และคะแนนทักษะในการจัดการความรุนแรงเพิ่มขึ้นทุกทักษะ โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ทักษะการเผชิญปัญหา ($P < .05$) ทักษะการสื่อสารและสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ($P < .05$) และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม ($P < .05$) และพบว่าคะแนนทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียดเพิ่มขึ้นและเมื่อทดสอบพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จังหวัดสงขลา

คะแนนพฤติกรรมการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น (พฤติกรรมก้าวร้าว) ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงหลังทดลองลดลงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และคะแนนทักษะในการจัดการความรุนแรงเพิ่มขึ้นทุกทักษะ ได้แก่ ทักษะการเผชิญปัญหา ทักษะการสื่อสารและสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม และเมื่อทดสอบพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้น การเพิ่มความสามารถในการเป็นแกนนำเยาวชนเพื่อป้องกันการใช้ความรุนแรงจึงเป็นการเพิ่มความสามารถในการดูแลตนเองและผู้อื่นได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการช่วยปรับทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการใช้ความรุนแรง และการใช้ทักษะการจัดการความรุนแรงที่สำคัญคือทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ นวัตกรรมที่เป็นคู่มือ และกิจกรรมการป้องกันการใช้ความรุนแรงจะเป็นแหล่งของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียน และสถาบันการศึกษาที่สนใจต่อไปได้เป็นอย่างดี

Title	The effect of the development on a core-team youth Thai-Muslim program toward violence prevention on unrest situations in the southern, Thailand: Pattani Yala Narathiwat Songkhla
Author	Vineekarn Kongsuwan, et al
Year	2013

ABSTRACT

Man-made Disasters, most recently is violence has creasingly become recognized as a critical social problem. The purpose of this quasi-experimental research was to examine the effect of the development program for a core-team youth thai-muslim toward violence prevention. The sample was 480 students who have lived in Pattani, Yala, Narathiwat and Songkhla Provinces and willing to participate in the program. The experimental group (240 participants) participated in the development on a core-team youth thai-muslim program, 6 weeks whereas the comparison group participated in usual care. Data was gathered using violent management skill questionnaire, attitude toward violent questionnaire and aggressive behavior questionnaire. The data were analyzed using frequency, mean, standard deviation, paired t-test and independent t-test.

Major findings were as follows: .

Pattani province:

There was significantly decreased ($p < .05$), for ABS (Aggressive Behavior Scores), ATVS (Attitude toward Violent), and significantly increased for VMST (Violence Management Skills Test) scores, including problem solving score ($p < .05$), coping with emotion and stress scores ($p < .05$), and interpersonal relationship scores, the social responsibility scores was not significantly increased after receiving the programme.

Yala province:

There was significantly decreased ($p < .05$), for ABS (Aggressive Behavior Scores), ATVS (Attitude toward Violent), and significantly increased for VMST (Violence Management Skills Test) scores, including problem solving score ($p < .05$), coping with emotion and

stress scores ($p<.05$), and interpersonal relationship scores, the social responsibility scores was not significantly increased after receiving the programme.

Narathiwat province:

There was significantly decreased ($p<.05$), for ABS (Aggressive Behavior Scores), and ATVS (Attitude toward Violent) was not significantly decreased after receiving the programme. There were significantly increased for VMST (Violence Management Skills Test) scores, including problem solving score ($p<.05$), interpersonal relationship scores ($p<.05$) and the social responsibility scores ($p<.05$), and coping with emotion and stress scores was not significantly increased after receiving the programme.

Songkhla province:

There was significantly decreased ($p<.05$), for ABS (Aggressive Behavior Scores), and ATVS (Attitude toward Violent) was not significantly decreased after receiving the programme. There were not significantly increased for VMST (Violence Management Skills Test) scores, including problem solving score, coping with emotion and stress scores, interpersonal relationship scores, and the social responsibility scores after receiving the programme.

This study suggested that the development on a core-team adolescence Thai-Muslim program could reduce aggressive behavior and favorable attitudes toward violence including enhancing violence management skills among Thai-Muslim adolescents. Therefore, the development the violence's knowledge and skills are the ways for adolescent's self developing. Suggestions to extend the application of this program for education in various contexts and to expand knowledge for nursing and other disciplines are being discussed.

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ.....	(1)
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(2)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(4)
สารบัญตาราง.....	(8)
บทที่ 1 ความสำคัญและที่มาของการวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
นิยามคำศัพท์.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	7
การพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม.....	8
ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้.....	14
แนวทางการจัดการความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้.....	22
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรง.....	29
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความรุนแรงที่ผสมผสานมุมมองทางศาสนาและวัฒนธรรม อิสลาม.....	43
การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการสนับสนุน และให้ความรู้ต่อการป้องกันการใช้ ความรุนแรงสำหรับแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม.....	52
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	65
ประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....	66
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	66
ขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมและการดำเนินการทดลองโปรแกรม.....	67
การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง.....	71
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
บทที่ 4 สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล.....	72
ผลการวิจัย.....	72
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	74

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (ต่อ)	
ส่วนที่ 2 ผลของโปรแกรมการพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม ต่อการป้องกัน การใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้.....	84
การอภิปรายผล.....	100
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	108
สรุปผลการวิจัย.....	108
ข้อเสนอแนะ.....	112
ข้อจำกัดการวิจัย.....	113
บรรณานุกรม.....	114
ภาคผนวก.....	122
ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	123
ข ใบพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างสำหรับนักเรียน.....	147
ค ใบขออนุญาตอาจารย์/ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง.....	148
ง หนังสือราชการที่ใช้ในงานวิจัย.....	149

สารบัญญัตราสาร

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักเรียน จ.ปัตตานีจำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	74
ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของนักเรียน จ.ยะลาจำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	76
ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของนักเรียน จ.นราธิวาสจำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	78
ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของนักเรียน จ.สงขลาจำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	80
ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของนักเรียน จ.ปัตตานี จ.ยะลา จ.นราธิวาส และจ.สงขลา จำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	82
ตารางที่ 6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการ ความรุนแรง ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง และคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม จ.ปัตตานี.....	84
ตารางที่ 7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการ ความรุนแรง ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง และคะแนนพฤติกรรม ก้าวร้าวของนักเรียนก่อนเข้าร่วมโปรแกรม ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จ.ปัตตานี.....	85
ตารางที่ 8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการ ความรุนแรง ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง และคะแนนพฤติกรรม ก้าวร้าวของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรม ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จ.ปัตตานี.....	87
ตารางที่ 9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการ ความรุนแรง ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง และคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม จ.ยะลา.....	88
ตารางที่ 10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการ ความรุนแรง ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง และคะแนนพฤติกรรม ก้าวร้าวของนักเรียนก่อนเข้าร่วมโปรแกรม ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จ.ยะลา.....	91
ตารางที่ 11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการ ความรุนแรง ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง และคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรม ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จ.ยะลา.....	92

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการ ความรุนแรง ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง และคะแนนพฤติกรรม ก้าวร้าวของนักเรียนก่อนเข้าร่วมโปรแกรม ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จ.นราธิวาส.....	92
ตารางที่ 13 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการความ รุนแรง ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง และคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม จ.นราธิวาส.....	93
ตารางที่ 14 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการ ความรุนแรง ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง และคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรม ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จ.นราธิวาส.....	95
ตารางที่ 15 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการ ความรุนแรง ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง และคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียน ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม จ.สงขลา.....	96
ตารางที่ 16 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการ ความรุนแรง ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง และคะแนนพฤติกรรม ก้าวร้าวของนักเรียนก่อนเข้าร่วมโปรแกรม ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จ.สงขลา.....	97
ตารางที่ 17 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการ ความรุนแรง ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง และคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรม ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จ.สงขลา.....	99

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

ปัจจุบันทั่วโลกต่างยอมรับถึงปัญหาความรุนแรงในวัยรุนว่าเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการตาย การบาดเจ็บ และพิการจากการถูกทำร้ายก่อนวัยอันควร ซึ่งเป็นภาระและความสูญเสียทางสังคม จากรายงานองค์การอนามัยโลกพบว่า เด็กวัยรุ่นและเยาวชนของประเทศไทย เสียชีวิตจากการถูกทำร้ายปีละ 6.2 คนต่อประชากรหนึ่งแสนคน ซึ่งถือว่าสูงมากเมื่อเทียบกับอัตราส่วนเดียวกันของประเทศทางฝั่งยุโรป เช่น ฝรั่งเศส มีอัตราส่วน 0.6 คน เยอรมัน มีอัตราส่วน 0.8 คน อังกฤษ มีอัตราส่วน 0.9 คน แม้แต่ในประเทศแถบเอเชีย ได้แก่ ญี่ปุ่น มีอัตราส่วน 0.4 คน เกาหลีใต้ มีอัตราส่วน 1.7 คน จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยมีจำนวนเด็กวัยรุ่นและเยาวชนที่เสียชีวิตจากการถูกทำร้ายสูงถึง 4.5-5.8 เท่าของประเทศที่กล่าวมาและหากลองศึกษาจากรายงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า ความรุนแรงในเด็กวัยรุ่นและเยาวชนมีแนวโน้มสูงขึ้นมาก โดยพบว่าอัตราการตายจากความรุนแรงในเด็กวัยรุ่นและเยาวชนเพิ่มสูงขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะในเด็กวัยรุ่นและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 10-25 ปี สำหรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคดีที่เด็กวัยรุ่นและเยาวชนถูกดำเนินคดีที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในประเทศไทย พบว่ามีคดีที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในเด็กและเยาวชน ได้แก่ การทะเลาะวิวาท การคบเพื่อน ความศึกษาค้นคว้าความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ประกอบกับการศึกษาข้อมูลคดีในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาพบว่า เด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 10-18 ปี ถูกดำเนินคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงในสถานพินิจทั่วประเทศในทิศทางที่ลดลง (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2555) แต่อย่างไรก็ตามสภาพปัญหาความรุนแรงในเด็กและเยาวชนที่กล่าวมาทำให้เกิดค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากการบาดเจ็บ รวมถึงการไม่สามารถทำงานหรือประกอบอาชีพได้ ซึ่งเป็นความสูญเสียทั้งส่วนบุคคลและสังคม แม้ประเทศไทยยังไม่เคยมีการประเมินค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในเด็กและเยาวชน แต่มีรายงานถึงผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัวโดยสำนักงานพัฒนานโยบายระหว่างประเทศ กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งระบุว่า ได้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจถึงปีละ 36,687 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ในประเทศไทย (สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 2555)

วัยรุ่น เป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ เป็นช่วงสำคัญในชีวิต จึงทำให้เกิดภาวะวิกฤตในด้านต่างๆ เช่น วิตกกังวลต่อรูปร่างหน้าตาของตนเอง มีความกดดันเรื่องอารมณ์ทางเพศ มีปัญหากับเพื่อน ซึ่งเพื่อนจะมีความหมายต่อวัยนี้มาก นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์

ระหว่างพ่อแม่รวมถึงการปรับตัวในการดำเนินชีวิต (ศรีเรือน, 2553; Halonen & Santrock, 1996; Steinberg, 1999) ทั้งนี้พบว่ามีหลายปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในวัยรุ่นภาคใต้ โดยมีปัจจัยที่สำคัญคือ 1) การได้รับการยอมรับจากเพื่อนหรือบุคคลใกล้ชิด 2) พฤติกรรมการเล่นแบบ เช่น จากสื่อ และบุคคลที่นักเรียนวัยรุ่นให้ความสำคัญ 3) สภาพครอบครัว และสิ่งแวดล้อม 4) บุคลิกภาพพื้นฐานของวัยรุ่นที่ถูกชักจูงได้ง่าย และ 5) การขาดความรู้และทักษะในการส่งเสริมและป้องกันปัญหาสุขภาพจิต (วินิภาณจน์, วันดี, แสงอรุณ และ Susun, 2551) จากปัญหาดังกล่าวทำให้หลายองค์กรพยายามแสวงหาวิธีการป้องกันปัญหาการใช้ความรุนแรง ตลอดจนการดูแล ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาความรุนแรง และจากการทบทวนงานวิจัยในประเทศไทยพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการใช้ความรุนแรงในวัยรุ่นยังมีอยู่น้อย และมีข้อจำกัดในการประยุกต์ใช้ ดังนั้นการป้องกันปัญหาสุขภาพและพฤติกรรมของวัยรุ่น ผู้ช่วยเหลือควรจะเข้าใจถึงอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อปัญหาสุขภาพและพฤติกรรม และสามารถให้การช่วยเหลือโดยจัดการกับปัจจัยดังกล่าวที่จะส่งผลต่อสุขภาพและพฤติกรรม เพื่อให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพที่ดีและมีพฤติกรรมที่เหมาะสม การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาวิจัยเพื่อให้เข้าใจในรากเหง้าของปัญหา สาเหตุปัจจัยของการเกิดปัญหาความรุนแรงในบริบทของสังคมไทย รวมทั้งการค้นหารูปแบบและแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ อย่างเป็นระบบและตามหลักวิทยาศาสตร์สากล เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ๆ ที่เชื่อถือและอ้างอิงได้ ในทางปฏิบัติ ผลการศึกษาวิจัยยังสามารถใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แก้ไขปัญหาและกำหนดนโยบายด้านสังคมและกฎหมายต่อไป

การศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการป้องกันความรุนแรง ในการจัดการความรุนแรง ของวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประเทศไทย ผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมขึ้นโดยใช้การวิเคราะห์แนวคิดความรุนแรง (violence concept) และสังเคราะห์แนวคิดทางการพยาบาล ด้านการดูแลตนเอง (the self-care deficit nursing theory) ของโอเรียม (Orem, 2001) ที่เชื่อว่ามนุษย์เริ่มพัฒนาความสามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการการดูแลตนเอง โดยเรียนรู้จากสังคมรอบข้าง ซึ่งวัยรุ่นมีศักยภาพในการเรียนรู้ และฝึกฝนตนเอง ดังนั้นการดูแลตนเองจึงเป็นพฤติกรรมที่วัยรุ่นสามารถเรียนรู้และถ่ายทอดได้ ซึ่งการดูแลตนเองเป็นลักษณะของกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมให้เด็กวัยรุ่นได้พัฒนาแนวทางการป้องกันการดูแลตนเอง คือ กิจกรรมที่เป็นการประยุกต์แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต (WHO, 2006) โดยในประเทศไทย ได้มีการนำแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตมาปรับเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย และง่ายต่อการเรียนรู้เหมาะสมกับเด็กไทย (เกษตรชัย และอุทิศ, 2555)

การพัฒนาแกนนำเยาวชนในเครือข่ายสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาจัดเป็นกลวิธีหนึ่งที่จะช่วยสร้างเสริม และป้องกันการใช้ความรุนแรงซึ่งเป็นปัญหาหนึ่งทางด้านสุขภาพจิต เนื่องจากเพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ และเลียนแบบของวัยรุ่น ดังนั้นการพัฒนาแกนนำเยาวชน เพื่อร่วมเป็นเครือข่ายในการส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนทักษะในการจัดการความรุนแรง จึงเป็นการให้ความสำคัญในการพัฒนาทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริม และป้องกันปัญหาพฤติกรรมสุขภาพโดยเฉพาะในเรื่องพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยภายใต้การสนับสนุนของภาควิชาการพยาบาลจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาแกนนำเยาวชนในเครือข่ายสถานศึกษา โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบ โดยคณะผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในการพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงและเพิ่มทักษะการจัดการความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ขึ้น อันจะนำไปสู่การป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลของโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม ต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา) ของนักเรียนวัยรุ่นไทยมุสลิมก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม

2. เพื่อเปรียบเทียบผลของโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม ต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา) ของนักเรียนวัยรุ่นไทยมุสลิม ระหว่างกลุ่มที่ได้รับและไม่ได้รับโปรแกรม

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลของโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม ต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา) ของนักเรียนวัยรุ่นไทยมุสลิมก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมมีความแตกต่างกัน

2. ผลของโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม ต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา) ของนักเรียนวัยรุ่นไทยมุสลิมระหว่างกลุ่มที่ได้รับและไม่ได้รับโปรแกรมมีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การทบทวนวรรณกรรมการป้องกันการใช้ความรุนแรงในวัยรุ่น (ปิยวรรณ, 2553; Friedburg & McClure, 2002; Kendall, 2006; Kongsuwan, Suttharungsee, & Purnell, 2012). และหลักศาสนาอิสลาม (ยูซุฟ, 2551; อีสมอาฮิลตุฟี, 2555, เมาดูดี, 2542; มัสลัน, 2551) ร่วมกับกรอบทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเร็ม (Orem, 2001) โดยมุ่งเน้นในเรื่องการป้องกันการใช้ความรุนแรง ตัวโปรแกรมประกอบด้วยวิธีการสนับสนุนและให้ความรู้ การปฏิบัติ และการประเมินผลการปฏิบัติ เนื่องจากการดูแลตนเองเป็นการเรียนรู้ และการถ่ายทอดทางสังคม โดยเริ่มจากการสังเกตตนเอง การเรียนรู้สภาวะที่เกิดขึ้น ให้ความหมายของสภาวะดังกล่าว นำไปสู่การตัดสินใจการเลือกวิธีการดูแลตนเอง ตลอดจนการประเมินแนวทางการดูแลตนเองด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่บุคคลปฏิบัติอยู่แล้วโดยธรรมชาติ (Levin As cited in Hanucharunkul, 1999) ในการเรียนรู้ของนักเรียนวัยรุ่นที่จะได้เรียนรู้การดูแลตัวเองเป็นแนวทางและทิศทางของการดูแลตนเอง โดยเฉพาะองค์ประกอบสำคัญที่จะส่งเสริมการดูแลตนเองให้สามารถป้องกันการใช้ความรุนแรงได้

โปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา การปฏิบัติการดูแลตนเองเป็นความเข้าใจในกระบวนการพิจารณา การกำหนดการดูแลตนเองในการป้องกันการใช้ความรุนแรงในวัยรุ่น ซึ่งเริ่มจากการเข้าใจปัจจัยเงื่อนไขพื้นฐาน (basic conditioning factor) ของวัยรุ่นประกอบด้วยอายุ เพศ ระยะพัฒนาการ ภาวะสุขภาพ สังคมวัฒนธรรม ระบบครอบครัว วิถีชีวิต สิ่งแวดล้อม แหล่งประโยชน์และระบบบริการสุขภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการดูแลตนเอง (self-care agency) สำหรับในส่วนของความสามารถในการดูแลตนเองนั้น ถือได้ว่าปัจจัยเงื่อนไขพื้นฐานที่จะเป็นตัวเชื่อมที่จะนำความรู้มาสู่การดูแลตนเอง (Orem, 2001) นอกจากนั้นโปรแกรมจะพัฒนาความรู้ และทักษะที่เกี่ยวข้องกับแกนนำเยาวชน ต่อการป้องกันความรุนแรง สาเหตุที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรง และแนวทางการป้องกันการใช้ความรุนแรงในวัยรุ่น โดยการนำความรู้ และสถานการณ์จำลองที่จะสอนให้นักเรียนมีความรู้ มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง ซึ่งในการพัฒนาความสามารถของวัยรุ่นที่จำเป็นในการใช้ป้องกันการใช้ความรุนแรง คือ ความสามารถปฏิบัติการการดูแล (self-care operation) ซึ่งประกอบด้วย 3 ระยะคือ ระยะการประเมินการดูแลตนเอง (estimative phase), ระยะของการเปลี่ยนแปลง (transitive phase), และระยะการปฏิบัติการการดูแลตนเอง (operative phase) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ระยะการประเมินการดูแลตนเอง เป็นกระบวนการของการแสวงหาแนวทาง ทั้งจากประสบการณ์ และความรู้ ความต้องการการดูแลตนเอง ในการป้องกันการใช้ความรุนแรง และการ

ป้องกันความรุนแรงมีความหมายต่อตนเองอย่างไร โดยรู้และเข้าใจว่าสิ่งนั้นคืออะไร เป็นอย่างไร และ สิ่งนั้นควรจะนำไปเกี่ยวข้องกับการดูแลตนเองอย่างไร

2. ระยะของการเปลี่ยนแปลง เป็นการพิจารณาความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดูแลตนเอง จากการปฏิบัติตามที่ได้ผ่านการคิด ตัดสินใจ และฝึกฝน เป็นระยะที่เป็นการสะท้อนกลับ การลงความเห็นและการตัดสินใจ เกี่ยวกับการดูแลตนเอง ในสิ่งที่แต่ละบุคคลรู้เกี่ยวกับสภาวะการณ์ การดูแลตนเอง ประสบการณ์เกี่ยวกับความต้องการในการดูแลตนเอง การแสดงให้เห็นถึงรูปแบบ หรือการเลือกรูปแบบการดูแลตนเอง ในการป้องกันความรุนแรง การปฏิบัติในสถานการณ์รอบตัว และในสถานการณ์ที่กำหนด

3. ระยะการปฏิบัติการดูแลตนเอง เป็นการปฏิบัติการที่จะบรรลุผลของความสำเร็จในการดูแลตนเอง มีการประเมินผลการปฏิบัติว่าสิ่งที่ปฏิบัติเหมาะสม หรือไม่เหมาะสมกับตัวเองอย่างไร ควรปฏิบัติหรือไม่ควรปฏิบัติอย่างไร ควบคุมการกระทำและผลกระทบของการกระทำ และผลสรุป การลงความเห็นและตัดสินใจในการกระทำที่จะเกิดตามมาภายหลัง รวมถึงการให้คุณค่ากับการปฏิบัติการดูแลตนเองที่เหมาะสม นอกจากนี้ภายใต้โครงสร้างของการปฏิบัติการดูแลตนเอง (self-care operation) ยังครอบคลุมใน 2 มิติที่สำคัญ คือ 1) ความสามารถและคุณสมบัติขั้นพื้นฐาน (foundational capabilities and disposition) และ 2) พลังอำนาจ (power component or enabling abilities) ซึ่งส่วนประกอบของพลังอำนาจ 10 ประการ ได้แก่ การสร้างแรงจูงใจ ความสามารถในการองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับ การคิด การรับรู้ การจัดการ การสื่อสาร และการตัดสินใจ เป็นต้น พลังอำนาจดังกล่าวเป็นพลังอำนาจของมนุษย์ ที่สามารถที่จะปฏิบัติการการดูแลตนเอง เพื่อที่จะมีสรรถนะในการส่งเสริมการปฏิบัติการดูแลตนเอง (self-care operation) ทำให้เป็นระบบและสามารถแสดงออกมาให้เห็นได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ดังนั้นในการพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมได้บูรณาการหลักสำคัญของศาสนาอิสลามที่ มุ่งเน้นให้มีความรู้ ปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง การจัดการจัดการความรุนแรง และ ทักษะเพื่อป้องกันการใช้ความรุนแรง ซึ่งประกอบด้วยทักษะการเผชิญปัญหา ทักษะการจัดการ อารมณ์และความเครียด ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม จะเป็นการ เพิ่มความสามารถ และส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการดูแลตนเองของวัยรุ่นให้ทำหน้าที่ได้ เหมาะสม มีทัศนคติที่ดี และมีพฤติกรรมก้าวร้าวที่ลดลง ส่งผลให้มีศักยภาพในการจัดการกับ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

นิยามศัพท์

โปรแกรมการพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม หมายถึง โปรแกรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแกนนำเยาวชน ตลอดจนความรู้ และทักษะในการป้องกันความรุนแรง ในเรื่องการเผชิญปัญหา การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสารที่ไม่นำไปสู่การใช้ความรุนแรง รวมถึงความรับผิดชอบต่องสังคมต่อการใช้ความรุนแรง

แกนนำเยาวชนไทยมุสลิม หมายถึง เยาวชนที่ได้รับการคัดเลือก และอาสาสมัครในการเป็นผู้นำในโรงเรียน โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งเป็นเยาวชนอาสา กรรมการนักเรียน และอาสาสมัครนักเรียนที่ต้องการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม

การป้องกันความรุนแรง หมายถึง ทักษะ พฤติกรรม และทัศนคติที่เป็นการป้องกันการแสดงออกหรือการกระทำใดๆ ที่เป็นอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งประเมินได้จาก 1) แบบวัดทักษะการจัดการความรุนแรงซึ่งประกอบด้วย 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการเผชิญปัญหา ทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม 2) แบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าว และ 3) แบบวัดทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง

ขอบเขตของโครงการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลองเพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยเก็บข้อมูลจากนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลาที่เป็นกลุ่มทดลอง (experimental group) และกลุ่มควบคุม (control group) คือกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้โปรแกรมการพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม สำหรับครูและนักเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้
2. ได้พัฒนาแกนนำนักเรียน โดยผลของโปรแกรมสามารถใช้ในการพัฒนาศักยภาพในการพัฒนาแนวทางการดูแลตนเอง ทั้งทัศนคติและทักษะที่สำคัญในการป้องกันการใช้ความรุนแรงทั้งต่อตนเองและผู้อื่นได้
3. ได้พัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมเพื่อการเป็นแบบอย่าง และเผยแพร่ความรู้และทักษะในการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ได้

บทที่ 2

บททวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม ต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้: ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม
 - 1.1 ความหมายของแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม
 - 1.2 องค์ประกอบของการเป็นแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม
 - 1.3 คุณสมบัติของการเป็นแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม
 - 1.4 บทบาทแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม
 - 1.5 แนวทางการพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม
 - 1.6 บทบาทของทักษะชีวิตในงานส่งเสริมสุขภาพ
 - 1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเป็นแกนนำเยาวชน
2. ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้
 - 2.1 ปัญหาความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้
 - 2.2 สาเหตุความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้
3. แนวทางการจัดการความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรง
 - 4.1 ความหมายของความรุนแรง
 - 4.2 ประเภทของความรุนแรง
 - 4.3 ลักษณะของความรุนแรง
 - 4.4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรุนแรง
 - 4.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมรุนแรง
 - 4.6 สาเหตุการก่อพฤติกรรมรุนแรง
5. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความรุนแรงที่ผสมผสานมุมมองทางศาสนาและวัฒนธรรมอิสลาม
 - 5.1 การจัดการความรุนแรง
 - 5.2 ทศนคติต่อการใช้ความรุนแรง
 - 5.3 ทักษะในการจัดการความรุนแรง
 - 5.4 วัยรุ่นไทยมุสลิมกับหลักการอิสลาม

- 5.5 แนวทางการป้องกันการใช้ความรุนแรงสำหรับแกนนำไทยเยาวชนมุสลิม
6. การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการสนับสนุน และให้ความรู้ต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงสำหรับแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม

การพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม

ความหมายของแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม

แกนนำเยาวชนไทยมุสลิม หมายถึง เยาวชนไทยมุสลิมตั้งแต่ 15 – 25 ปี ที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองและท้องถิ่นด้วยความเสียสละ กระตือรือร้น เอื้ออาทรต่อกัน โดยไม่หลังผลตอบแทนเป็นเงิน หรือผลประโยชน์อื่นใด เป็นผู้มีความมุ่งมั่นโดยถือประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน บริสุทธิ์ใจ และมีศรัทธาที่จะทำงานอาสาสมัคร เพื่อเป็นประโยชน์แก่ประชาชน สังคมและประเทศชาติ (วิไลรัตน์, 2550)

องค์ประกอบของการเป็นแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม

การเป็นแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมมีองค์ประกอบที่เชื่อมโยงกับการเป็นผู้ที่อาสาสมัครกระทำสิ่งต่างๆ ที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำ และเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมนั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการดังต่อไปนี้

1. การเลือก เป็นการเน้นเจตจำนงที่เป็นอิสระที่จะกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดๆ
2. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง กระทำการที่มุ่งมั่นเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นได้ทั้งบุคคล กลุ่มบุคคล หรือสังคมส่วนใหญ่หรืออาจโดยไม่หวังกำไรเป็นเงินทอง (without monetary profit) รวมถึงตนเองด้วย
3. การไม่หวังรายได้ทางเศรษฐกิจ แต่อาจรับเป็นรางวัลหรือค่าตอบแทนที่ได้ใช้จ่ายไป
4. ไม่ใช่ภาระงานที่ต้องทำตามหน้าที่ หมายถึง สิ่งที่ทำอยู่นั้นอยู่นอกเหนือความจะเป็นหรือการคาดหวังว่าจะต้องทำตามภาระหน้าที่ เช่น งานประจำที่ได้รับค่าจ้าง การดูแลครอบครัวตัวเอง เป็นต้น (ศุภรัตน์ อ้างตามวิไลรัตน์, 2550)

คุณสมบัติของการเป็นแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม

1. เป็นผู้มีความตั้งใจเพื่อสาธารณะ คือ มีความเสียสละ มีความพร้อมที่จะทำงานเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น
2. เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา จัดสรรเวลาได้อย่างลงตัว ในการรับบทบาทเป็นแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม

3. กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าพูด เพราะมักมีสถานการณ์ที่ต้องออกมาแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมหรือพูดนำเสนองานของตัวเองอยู่เสมอ เพราะฉะนั้นหากเยาวชนยังขาดความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นก็อาจจะเป็นปัญหาเล็กน้อย แต่ไม่ได้หมายความว่าคนที่ไม่กล้าแสดงออกจะไม่สามารถเป็นแกนนำได้

คุณสมบัติในข้อนี้ไม่ได้สำคัญมากจนถึงกับต้องมีในแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมทุกคน เพราะในความเป็นจริงแล้วงานแต่ละงานมักจะต้องการคนที่มีความถนัดที่หลากหลายเสมอ เช่น วาดรูป พิมพ์งาน เขียนหนังสือ เตรียมอุปกรณ์ เล่นดนตรี เป็นต้น

4. เป็นผู้มื่อธยาศัยและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี พยายามสร้างมิตรภาพที่ดีกับทุกคน เพราะหากเป็นแกนนำแล้ว มีแต่คนไม่ชอบ และรังเกียจ เวลาที่ตัวเองจะต้องเผยแพร่ความรู้ ก็อาจไม่มีบุคคลใดให้ความร่วมมืออย่างแน่นอน

5. เป็นผู้มีเหตุผล และเปิดใจกว้างรับฟังสิ่งต่างๆ เพราะต้องทำงานร่วมกับคนหมู่มาก ให้อธิบายว่าเป็นเรื่องปกติที่จะต้องมีความคิดเห็นที่ต่างกัน ความมีเหตุผล และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จะทำให้การทำงานดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

6. เป็นผู้มีบุคลิกภาพดี มีการวางตัวดี สร้างภาพลักษณ์ให้น่าเชื่อถือคุณสมบัติข้อนี้ อาจไม่จำเป็นมากนัก เพราะบุคลิกภาพและการวางตัวเป็นสิ่งมาฝึกฝนกันทีหลังได้ แต่หากมีอยู่ในตัวของผู้ที่จะมาเป็นแกนนำแล้ว ก็นับว่าเป็นสิ่งดี

บทบาทของแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม

1. สร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน โดยแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมมีบทบาทในการทำงานของชุมชน เช่น ถ้ามีงานนอกชุมชนก็จะอาสาสมัครเป็นตัวแทนของชุมชน การทำลักษณะนี้จะเป็นที่รู้จัก และเมื่อมีกิจกรรมก็จะได้รับการนี้มาถึง

2. มีผลงานที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ โดยเฉพาะผลงานที่เด่นชัดและไม่ค่อยมีใครทำกัน เช่น การเล่นกีฬา การทำงานพัฒนาชุมชน การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อชุมชน ที่สามารถเผยแพร่ทั้งในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ และชุมชนอื่นๆ

3. แบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่นอยู่เสมอ เช่น เมื่อเยาวชนได้ไปอบรมเรื่องต่างๆ มากก็ควรนำมาแบ่งปันให้เพื่อนโดยในการให้ความรู้ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

4. เป็นตัวอย่างที่ดีในหลายๆ ด้าน เช่น เป็นแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมที่สามารถนำเสนอความรู้เรื่องการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ เผยแพร่ให้แก่เพื่อนๆ ได้อีก ทั้งละเว้นการพูดจาหยาบคายที่แสดงการใช้ความรุนแรงทางวาจา และการกระทำสิ่งที่ไม่ดี เช่น การขว้างปา การทำลายสิ่งของ เป็นต้น ดังนั้นการเป็นแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมควรมีความประพฤติที่ดี หรืออื่นๆ ที่จำเป็น เป็นสิ่งสำคัญ (ปิยวรรณ, 2553)

แนวทางการพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม

การพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม เป็นการพัฒนาความสามารถในการเป็นแกนนำที่ให้ความสำคัญของการพัฒนาแนวทางการดูแลตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ทักษะชีวิตที่เป็นทักษะการจัดการและป้องกันการใช้ความรุนแรง ซึ่งประเทศไทยได้นำการฝึกทักษะชีวิตไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ และการพัฒนาเยาวชนภายในชุมชน หนึ่งองค์การอนามัยโลก (WHO, 1997) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาเยาวชนด้วยทักษะชีวิต เนื่องจากทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการจัดการกับความต้องการและสิ่งท้าทายต่างๆ ที่เกิดในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

โดยสรุปทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการกระทำ หรือการจัดการกับความ ต้องการ ปัญหา สิ่งท้าทาย และสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้สำเร็จซึ่งต้องอาศัยองค์ประกอบ 10 ประการ (WHO, 1997) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การตัดสินใจ (making decision) เป็นทักษะที่ช่วยเหลือเพื่อก่อให้เกิดการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในชีวิต ถ้าบุคคลมีการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นในแต่ละทางเลือกนั้น
2. การแก้ปัญหา (problem solving) เป็นความสามารถในการต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ในชีวิต โดยเฉพาะปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เกิดการเจ็บป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจ
3. ความคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) นำไปสู่การตัดสินใจ และแก้ปัญหา โดยการกำหนดทางเลือกหลายๆ ทางเลือก ที่อาจจะกระทำหรือไม่กระทำ ช่วยให้สามารถมองย้อนไปถึงประสบการณ์ตรง และเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหา ก่อให้เกิดการปรับตัว และต้องมีความยืดหยุ่นในสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน
4. ความคิดวิจารณ์ ญาณ หรือความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (critical Thinking) เป็นความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ ซึ่งช่วยเหลือในการจดจำและประเมินปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรม เช่น ค่านิยม แรงกดดัน จากกลุ่มเพื่อนและสื่อต่างๆ
5. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (effective communication) เป็นการแสดงออกของบุคคลที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมและสถานการณ์ รวมถึงความสามารถในการแสดงออกทางความคิดเป็นความปรารถนา ความต้องการ ความกลัว และการขอร้อง ขอความช่วยเหลือในเวลาที่ต้องการ
6. ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ (interpersonal relationship skills) เป็นทักษะที่ช่วยให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล โดยการสร้างและรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดี ทักษะนี้เป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความสุขทางด้านจิตใจและสังคม ทั้งยังเป็นการรักษาสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว ซึ่งเป็นแหล่งสนับสนุนทางสังคมที่สำคัญ

7. ความตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness) เป็นการรู้จักตนเอง ไม่ว่าจะ เป็นลักษณะจุดดี-จุดด้อย สิ่งที่พึงปรารถนาและไม่พึงปรารถนา การพัฒนาความตระหนักรู้ในตนเอง จะช่วยให้คุณจดจำสิ่งต่างๆ ได้ เมื่อตนรู้สึกเครียด หรืออยู่ภายใต้ความกดดัน และความตระหนักรู้ในตนเองเป็นสิ่งที่จำเป็น ก่อนที่จะนำไปสู่การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ และความเห็นใจผู้อื่น

8. ความเห็นใจผู้อื่น (empathy) เป็นความสามารถในการจินตนาการว่า มีชีวิตของบุคคลอื่นเป็นเช่นไรในสถานการณ์ที่บุคคลอื่นไม่เหมือนตน ช่วยให้เกิดความเข้าใจ และยอมรับบุคคลอื่นๆ ที่มีความแตกต่างไปจากตนเอง และยังสามารถพัฒนาปฏิสัมพันธ์ทางสังคมได้ด้วย

9. การจัดการกับอารมณ์ (coping with emotions) การจัดการอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ของตนเองและบุคคลอื่น ตระหนักถึงอารมณ์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ทำให้สามารถสนองต่ออารมณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น อารมณ์รุนแรง ความโกรธ ความเศร้าโศก ซึ่งถ้าจัดการกับอารมณ์เหล่านี้ได้ไม่เหมาะสมจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพในด้านลบ

10. การจัดการกับความเครียด (coping with stress) เป็นการรู้จักสาเหตุของความเครียด และรู้จักแนวทางในการจัดการ เพื่อช่วยในการควบคุมระดับของความเครียด ซึ่งช่วยลดสาเหตุของความเครียด เช่น การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมหรือวิถีชีวิต การรู้จักผ่อนคลายเพื่อลดความเครียด จะได้ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพตามมา

ในประเทศไทย กระทรวงสาธารณสุขได้จัดความคิดสร้างสรรค์และความคิดวิจารณ์ญาณเป็นองค์ประกอบร่วมของทักษะชีวิตด้านอื่นๆ และจัดเป็นพื้นฐานของทุกองค์ประกอบ และจัดความตระหนักรู้ในตนและความเห็นใจผู้อื่นเห็นด้านจิตพิสัย โดยเพิ่มเจตคติอีก 1 คู่ คือ ความภาคภูมิใจในตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม ส่วนที่เหลืออีก 3 คู่ เป็นด้านทักษะพิสัย ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยที่อยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านและสับสนใจด้านเจตคติและค่านิยม ดังต่อไปนี้

ความรับผิดชอบต่อสังคม (social responsibility) หมายถึง ความรู้สึกที่ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีส่วนรับผิดชอบต่อในความเจริญหรือเสื่อมของสังคม ความรับผิดชอบต่อสังคมมีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความภาคภูมิใจในตน เพราะหากคนเรามีความภาคภูมิใจ คนเหล่านี้ก็มีแรงจูงใจที่จะทำดีกับผู้อื่นและสังคม

นอกจากนั้นการศึกษาทักษะชีวิต จะมีวัตถุประสงค์แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศตามพื้นฐานของแต่ละวัฒนธรรม แต่จะมีพื้นฐานที่สำคัญคล้ายคลึงกัน คือ 1) ทักษะชีวิตเป็นความสามารถที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความสุขทางจิตดี และมีความสามารถในการเผชิญสิ่งต่างๆ ในชีวิตจริง 2) การศึกษาทักษะชีวิตอยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้แบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลางและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเหมาะสม 3) การศึกษาทักษะชีวิตอยู่บนพื้นฐานของปรัชญาที่ว่า เด็กควรจะมีอำนาจในการรับผิดชอบต่อการกระทำของตน การเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตถูกส่งเสริมผ่านหลักสูตรของ

โรงเรียน โดยแทรกอยู่ในพื้นฐานการเรียนการสอนตามความสำคัญแต่ละด้านเพื่อส่งเสริมให้เด็กและวัยรุ่นมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

สำหรับด้านทักษะ ประกอบด้วยทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร (interpersonal relationships and communication skills) หมายถึง ความสามารถในการใช้คำพูด และท่าทาง เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตน และความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่ายไม่ว่าจะ ในการแสดงความต้องการ การชื่นชม การปฏิเสธ การสร้างสัมพันธภาพ ฯลฯ

ทักษะการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด (coping with emotions and stress skills) หมายถึง ความสามารถในการประเมินอารมณ์ รู้เท่าทันอารมณ์ว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน เลือกใช้วิธีจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้เหมาะสม และเป็นความสามารถที่จะรู้สาเหตุของความเครียด เรียนรู้วิธีการควบคุมระดับความเครียดวิธีผ่อนคลายและหลีกเลี่ยงสาเหตุพร้อมทั้ง เปียงเบนพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

ทักษะในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา (decision making and problem solving skills) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ปัญหา สาเหตุปัญหา หาทางเลือก วิเคราะห์ ข้อดี ข้อเสียของแต่ละทางเลือก ประเมินทางเลือกตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมและลงมือแก้ปัญหาได้อย่าง ถูกต้องเหมาะสม

การศึกษาทักษะชีวิตอยู่บนพื้นฐานการสอนทักษะต่างๆ ไป สำหรับการดำรงชีวิต และเพิ่มการฝึกฝนทักษะชีวิตสำหรับเด็กและวัยรุ่นนั้น จะจัดกิจกรรมที่มีกลและกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ การทำงานเป็นกลุ่ม การระดมความคิด การแสดงบทบาทสมมติ เกม และการได้วาที เป็นต้น ดังนั้นหน้าที่ของครูในการสอนทักษะชีวิตคือ การสร้างความร่วมมือในการเรียน การทำกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วมและสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ การสอนหรือพัฒนาทักษะชีวิตแก่นักเรียนนั้นมี 2 ลักษณะคือ 1) การซึมซับ (passive) เป็นการเรียนรู้อย่างค่อยเป็นค่อยไปในสภาพแวดล้อม เช่น จากครอบครัว โรงเรียน สังคม จากสื่อต่างๆ เป็นต้น และ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (active) ที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจงให้เกิดการสร้างหรือพัฒนาทักษะชีวิตในด้านต่างๆ ซึ่งมีช่องทางในการนำทักษะชีวิตมาใช้ในการจัดการศึกษา (channels of life skills influence on education) ได้โดยใช้ทักษะชีวิต 2 ประเภท ดังนี้

1. ทักษะชีวิตเฉพาะปัญหา (specific life skills) คือ ทักษะชีวิตที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันและแก้ไข ในเรื่องที่เป็นปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาโรคเอดส์ สารเสพติด สุขภาพ สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมวัยรุ่น เป็นต้น

2. ทักษะชีวิตทั่วไป (general life skills) คือ ทักษะชีวิตที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดทักษะชีวิตในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความคิดสร้างสรรค์และความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งเป็นแกนหลักขององค์ประกอบอื่น

นอกจากการสอนทักษะต่างๆ ไปแล้ว ยังมีการสอนในบริบทของความเชื่อเรื่องสุขภาพและผลผลิตของสังคม เช่น ความสัมพันธ์ การเรียนรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของสังคม ในด้านพฤติกรรมและการเรียนรู้ รวมถึงความถูกต้องและความรับผิดชอบ

บทบาทของทักษะชีวิตในงานส่งเสริมสุขภาพ

องค์การอนามัยโลก (WHO, 1997) อธิบายว่า การสอนทักษะชีวิตนั้นจะต้องสอนทักษะชีวิตทั่วไป (generic skills) ซึ่งเป็นรูปแบบพื้นฐาน ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีและต้องสอนทักษะชีวิตเฉพาะด้าน (specific skills) สำหรับแก้ปัญหาต่างๆ เช่น กล้าปฏิเสธเมื่อเพื่อนชวนให้ใช้ยาเสพติดหรือมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน เป็นต้น จากงานวิจัยที่สอนทักษะต่างๆ เหล่านี้ทำให้การบรรจุการสอนทักษะชีวิต เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาพื้นฐานทั้งหลายในการป้องกันพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เน้นความสำคัญของความรู้ ทักษะคิดและค่านิยม เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการป้องกันพฤติกรรม หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ แม้ว่าส่วนประกอบเหล่านี้จะมีผลก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการ แต่ก็ไม่สามารถทำนายได้ว่า บุคคลจะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้เสมอ ทักษะชีวิตเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างความรู้ เจตคติและค่านิยมเพื่อนำไปสู่ความสามารถที่แท้จริง เช่น จะทำอะไร และทำอย่างไร (what to do and how to do it) ทักษะชีวิตเป็นความสามารถที่จะนำไปสู่หนทางแห่งการมีสุขภาพดี โดยการนำทักษะชีวิตไปใช้ต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมทางวัฒนธรรมและครอบครัว ที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพด้วย ดังนั้นการนำทักษะชีวิตไปประยุกต์ใช้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะทำให้บุคคลรู้จัก และเข้าใจตนเอง รับรู้ และเข้าใจผู้อื่น ทักษะชีวิตจะช่วยให้สามารถรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง และความภูมิใจในตนเอง ซึ่งสิ่งเสริมให้เกิดการมีสุขภาพที่ดี ที่จะสนับสนุนหรือจูงใจให้สามารถดูแลตนเองและผู้อื่นได้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการเป็นแกนนำเยาวชน

1. โอกาสในการพัฒนาทักษะ ทั้งด้านการพูด ฟัง อ่าน และเขียน เพราะการเข้ามาเป็นแกนนำเผยแพร่ความรู้ จะได้ใช้ทักษะทั้ง 4 ด้าน แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่าแกนนำแต่ละคนจะมีความชอบ และความถนัดในทักษะด้านใดมาก ก็จะได้มีโอกาสพัฒนาในด้านนั้นมากเป็นพิเศษ เพราะในการเป็นแกนนำเราต้องทำงาน และรับผิดชอบจริง

2. ฝึกกระบวนการคิดและการวิเคราะห์ เพราะการเป็นแกนนำเผยแพร่ความรู้ เป็นการทำงานที่ได้ปฏิบัติจริงในโรงเรียน ทำให้เราได้มีโอกาสคิด วิเคราะห์ หาข้อมูล การใช้เหตุผล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ตลอดจนการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงาน เรียกได้ว่าเป็น

การเริ่มต้นสร้าง และฝึกฝนการใช้วิจารณ์ญาณในการวิเคราะห์และการตัดสินใจ สำหรับความพร้อมในการดำเนินชีวิตของตนเองในอนาคต

3. ได้รับการยอมรับจากประชาชน ผู้นำชุมชน และเพื่อนในหมู่บ้าน เพราะเมื่อเป็นแกนนำ นักตนเองก็มีโอกาสได้ทำอะไรหลายอย่างที่เป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับหมู่บ้าน ทั้งยังเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย การยอมรับจากผู้ใหญ่และเพื่อน ก็จะเกิดขึ้นตามมา

4. ให้ประสบการณ์จากการเป็นแกนนำที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการใช้ชีวิตในสังคม และยังมีโอกาสเก็บสะสมเป็นแฟ้มประสบการณ์ไว้เป็นเอกสารประกอบในการศึกษาหรือการทำงานต่อไปในอนาคตได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมมีความสำคัญต่อการพัฒนาจิตใจ และศรัทธาในการทำงานอาสา และเป็นประโยชน์แก่สังคม โดยมีองค์ประกอบของการกระทำที่อิสระ รับผิดชอบ และด้วยจิตอาสาในกระบวนการดูแลตนเอง ในเรื่องทัศนคติ ความรู้ และทักษะที่สำคัญ ได้แก่ การจัดการอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม มีการตัดสินใจที่ดีและมีการสื่อสารในสิ่งที่เป็นที่ต้องการได้จนเกิดเป็นทักษะชีวิตต่อไป

ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้

จากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบัน พ.ศ.2555 อันก่อให้เกิดผลกระทบ และความเสียหายต่อชีวิตประชาชน เจ้าหน้าที่ และทรัพย์สินของทั้งส่วนบุคคลและราชการจำนวนมาก ซึ่งจากการที่รัฐบาลไทย โดยกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้าฯ ถือเป็นหน่วยรับผิดชอบหลักในพื้นที่ได้ใช้ความพยายามอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาตลอด 9 ปีที่ผ่านมา ซึ่งได้ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยในปัจจุบันมีชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบธุรกิจส่วนบุคคลที่เป็นปกติมากขึ้น แต่ทั้งนี้ การก่อเหตุความรุนแรงในลักษณะของการวางระเบิด การลอบยิง โดยมุ่งสังหารเจ้าหน้าที่ และประชาชนผู้ช่วยเหลือทางราชการยังคงมีอยู่ในพื้นที่ โดยมีสถิติน้อยลงหรือห่างขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับก่อน พ.ศ. 2555 (ศูนย์ข่าวภาคใต้, 2556) แต่ทั้งนี้ด้วยความมุ่งหวังที่รัฐบาลไทยต้องการที่จะแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบให้สำเร็จลุล่วง และนำความสงบสุขมาสู่ประชาชนชาวไทย ทั้งประชาชนผู้นับถือศาสนาอิสลาม และศาสนาพุทธอย่างถาวร ยังคงปรากฏปัญหาบางประการ โดยเฉพาะความเข้าใจต่อสถานการณ์ รวมถึงความบริสุทธิ์ ความมุ่งมั่นของรัฐบาลไทยที่ต้องการกระทำเพื่อประชาชนให้ถูกบิดเบือนเบี่ยงเบนไปในลักษณะเชิงลบในบางโอกาส

จากสถานการณ์ที่กลุ่มผู้ก่อความรุนแรงได้ใช้วิธีการชักจูงเยาวชนไปอบรมปลูกฝังอุดมการณ์ด้วยวิธีการของกลุ่ม โดยไม่คำนึงถึงหลักการแห่งมนุษยธรรมและหลักคำสอนของศาสนาอิสลามที่เฝ

สันติภาพ ตั้งแต่ พ.ศ.2547 ส่งผลให้กลุ่มเยาวชนที่หลงเชื่อได้กระทำการก่ออาชญากรรมโดยไม่ทันยั้งคิดว่า ตนกำลังกระทำความผิดเพราะความเชื่อจากการเบี่ยงเบนหลักการของศาสนาตามที่กล่าวมาแล้ว แต่ถึงอย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการป้องกัน คุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้บริสุทธิ์มิให้ได้รับผลกระทบจากการกระทำ รัฐบาลไทยได้ดำเนินการแก้ไขปัญหามาอย่างต่อเนื่องโดยยึดยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เป็นยุทธศาสตร์หลักในการแก้ไขปัญหาร่วมกับการใช้แนวทางการเมืองนำการทหาร ส่งผลให้สถานการณ์ในปัจจุบัน พ.ศ. 2555 ได้ปรากฏผลโดยสังเขปดังต่อไปนี้ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2555; ศูนย์ข่าวภาคใต้, 2556)

สถิติการก่อเหตุรุนแรงลดลง ประชาชนสามารถใช้ชีวิตในการประกอบอาชีพ ประกอบกิจกรรมทางศาสนาตามที่ตนเองต้องการ ตลอดทั้งรัฐบาลสามารถนำแผนงานโครงการที่จะนำไปสู่การพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต การศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม เข้าไปในพื้นที่ได้ตามแผน ซึ่งหากสถานการณ์ยังคงดำเนินต่อไปในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ตามที่รัฐบาลได้วางไว้ น่าจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยให้ดีขึ้น รวมถึงเป็นการแสดงความบริสุทธิ์ใจของรัฐบาลไทยต่อกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงเพื่อให้มีการทบทวนแนวทางอุดมการณ์ที่ควรหันมาร่วมมือกับรัฐบาลไทยในการพัฒนาพื้นที่หรืออย่างน้อยที่สุดหันหน้ามาใช้แนวทางการต่อสู้แบบสันติวิธีที่ไม่มีผลกระทบต่อชีวิตประชาชนผู้บริสุทธิ์ ทั้งผู้นับถือศาสนาอิสลาม และศาสนาอื่นๆ อย่างเป็นอยู่

ปัญหาความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้

ปัญหาความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้น เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบและความเสียหายรุนแรง เกิดจากพื้นฐานของประชาชนเชื่อมโยงสู่การพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ดังต่อไปนี้

1. การวินิจฉัยปัญหาของคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.)

คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติวินิจฉัยชี้ว่า ศาสนาไม่ใช่เหตุของความรุนแรงที่เกิดขึ้น แต่ได้เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในฐานะข้ออ้างที่คนบางกลุ่มนำมาใช้ให้ความชอบธรรมกับการใช้รุนแรงที่เกิดขึ้น รวมทั้งประวัติศาสตร์ปัตตานีอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ความเป็นมลายูก็ถูกใช้เป็นข้ออ้างให้ความชอบธรรมกับการใช้ความรุนแรง ซึ่งความรุนแรงที่เกิดขึ้น เกิดจากเงื่อนไข 3 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 เงื่อนไขเชิงบุคคล ได้แก่ ผู้ก่อความไม่สงบและฝ่ายรัฐซึ่งตอบโต้ด้วยการใช้ความรุนแรง

ประการที่ 2 เงื่อนไขเชิงโครงสร้าง ได้แก่ ความไม่เป็นธรรมอันเกิดขึ้นจากกระบวนการยุติธรรมและการปกครองที่เป็นอยู่ ปัญหาทางเศรษฐกิจ ทรัพยากรที่พวกเขาต้องประสบ การศึกษาที่

ไม่สามารถเอื้ออำนวยให้เขามีพลังเอาชนะการทำหายทางสังคมในรูปแบบต่างๆ ทั้งทางโลกและทางธรรม
สภาพของประชากร ปัญหาเกิดขึ้นในบริบทภูมิรัฐศาสตร์ที่ทำให้เกิดการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิต
ระหว่างผู้คนที่มีความเชื่อศาสนาเดียวกันเป็นมลายูมุสลิมเช่นเดียวกันใน 2 ประเทศคือ บริเวณชายแดน
ภาคใต้ของไทยและในมาเลเซีย

ประการที่ 3 เงื่อนไขทางวัฒนธรรม คือ ลักษณะเฉพาะทางศาสนาและชาติพันธุ์ในพื้นที่คือ
ศาสนาอิสลาม ภาษามลายู และประวัติศาสตร์ปัตตานี สิ่งเหล่านี้เป็นเงื่อนไขในสังคมซึ่งทำหน้าที่ให้
ความชอบธรรมกับการใช้ความรุนแรง หรือทำให้ผู้คนไม่น้อยยอมรับ หรือเห็นด้วยกับฝ่ายที่ใช้ความ
รุนแรง ทั้งหมดนี้ทำให้ผู้ก่อความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อาศัยเงื่อนไขทางชาติพันธุ์สาน
กับเรื่องศาสนามาเป็นข้ออ้างให้ความชอบธรรมกับการใช้ความรุนแรงในการต่อสู้เพื่อเป้าหมายของตน
ในนามของอัตลักษณ์ความเป็นมลายูมุสลิม (คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, 2549)

2. ปัญหาในมุมมองของชาวมลายูมุสลิมในพื้นที่

ความต้องการของชาวบ้านส่วนใหญ่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (popular
Needs) คือ การอยู่อย่างพอกิน พอใช้ และสามารถปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างเต็มที่เท่านั้น แต่ปัญหา
สำคัญของชาวบ้านมลายูมุสลิมในชนบทร้อยละ 80 – 90 คือ ปัญหาความยากจน ปัญหาไม่ได้รับ
ความเป็นธรรม ปัญหาการติดต่อสื่อสารกับภาครัฐ ปัญหาที่เจ้าหน้าที่รัฐทำให้เกิดขึ้น ปัญหาเหล่านี้ทำให้
มีผู้คนบางกลุ่มเข้าไปปลุกฝังวิธีคิดที่ทำให้เกลียดชังเจ้าหน้าที่รัฐ เกลียดชังพวกคนไทย และมีการ
ปลุกฝังผ่านระบบเครือข่าย นำไปสู่แนวความคิดต่อต้านรัฐ แนวคิดการแบ่งแยกดินแดน ซึ่งในหลาย
หมู่บ้านแนวคิดเหล่านี้มีมานานแล้ว แต่ถูกกดไว้ ถูกยับยั้งไว้ โดยการรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ของ
ชุมชน โดยอิทธิพลของกลุ่มคนในหมู่บ้าน ซึ่งสามารถควบคุมกันอยู่สำหรับการขยายแนวคิดการ
แบ่งแยกดินแดนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มีการตระเตรียม บ่มเพาะมายาวนาน ถ่ายทอดต่อให้กับเด็กใน
หมู่บ้านที่มีอายุตั้งแต่ 5 – 6 ขวบ ถึง 12 ขวบ เริ่มต้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ปล้นปืน 4 มกราคม 2547 มี
ไม่กี่หมู่บ้านที่ถูกกระตุ้นแนวความคิดต่อต้านรัฐขึ้นมา แต่หลังจากนั้นเริ่มมีการหยั่งเชิง ปลอ่ยข่าว และ
เกิดเหตุการณ์ต่างๆ เช่น กรณีตากใบ ที่เป็นตัวกระตุ้นให้แนวความคิดต่อต้านรัฐลุกลามออกไป ขณะนี้กลุ่ม
ก่อความไม่สงบทำได้ทุกอย่างในบางหมู่บ้าน ทั้งการใช้ศาสนา การใช้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในขณะที่
การแก้ปัญหาของรัฐเริ่มจากศูนย์ตลอดเวลา ทำให้กลุ่มก่อความไม่สงบฮึกเหิมมาก ทั้งทำให้ประชาชน
กลัว กลุ่มแนวร่วมสามารถกดดันชาวบ้านทั่วไปที่อยู่ตรงกลางจนไม่มีทางเลือก เป็นสาเหตุที่นำไปสู่
การขยายตัวแนวคิดการต่อต้านรัฐ ตลอดจนแนวคิดการแบ่งแยกดินแดนออกไปได้อย่างรวดเร็ว
โดยเฉพาะในกลุ่มคนหนุ่มสาว

3. ขบวนการต่อต้านรัฐ: จากปล้นปืนสู่ลัทธิสุดโต่ง (extremism)

3.1 การปล้นปืน

การปล้นปืนกองพันพัฒนาที่ 4 เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 เป็นสถานการณ์หลักที่ทำให้เหตุร้ายขยายตัวออกไปเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลจากความผิดพลาดจากการกำหนดนโยบายของรัฐบาลที่ใช้กำลังตำรวจส่วนกลางเป็นกำลังหลักในการปราบปราม และฝ่ายกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบพัฒนารูปแบบการต่อสู้ดีขึ้นเรื่อยๆ โดยมุ่งหวังที่จะขยายความรุนแรงให้เป็นเรื่องทางศาสนา กลุ่มโจรก่อการร้ายและแนวร่วมในพื้นที่ได้ก่อเหตุร้ายอย่างต่อเนื่องโดยการทำลายป้ายถนน การลอบสังหารเจ้าหน้าที่รัฐ ราษฎรไทยพุทธ และราษฎรไทยมุสลิมที่ปฏิบัติงานให้กับรัฐบาล การลอบวางเพลิงหรือทำลายทรัพย์สินของทางราชการและของราษฎร การลอบวางระเบิด การโฆษณาชวนเชื่อ (นันทเดช, 2549)

3.2 ลัทธิสุดโต่ง

ตั้งแต่เหตุการณ์ปล้นปืนวันที่ 4 มกราคม 2547 จนถึงปัจจุบัน ได้เกิดความรุนแรงที่ไม่เคยมีมาก่อนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการยิง ลอบวางระเบิด ฆ่าแล้วเผา ฆ่าตัดคอ ซึ่งเป็นรูปแบบการใช้ความรุนแรงอย่างโหดเหี้ยมที่มุ่งกระทำต่อเจ้าหน้าที่รัฐ ประชาชนทั่วไป ทั้งพุทธและมุสลิม รวมทั้งทำลายทรัพย์สิน สวนยางพารา การเผาบ้านเรือนราษฎร ซึ่งก่อให้เกิดความหวาดกลัว ความแตกแยกไปทั่วทุกพื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสังคมไทยอย่างกว้างขวาง เบื้องหลังของการใช้ความรุนแรงเหล่านี้เชื่อได้ว่าเกิดจากการขยายแนวคิดหรือลัทธิสุดโต่งที่สร้างให้เกิดความเกลียดชังโดยใช้เงื่อนไขทางชาติพันธุ์ ศาสนาในนามของอัตลักษณ์ของความเป็นมลายูมุสลิมในทางวิชาการนั้น แนวคิด และการกระทำสุดโต่ง เป็นปรากฏการณ์สามัญของมนุษย์ที่มีทั่วไปทุกเผ่าพันธุ์ ทุกชาติศาสนา ทุกกาลเทศะ ทุกยุคทุกสมัย ไม่ใช่ปัญหาที่โดดเด่นที่แยกออกจากปัญหาอื่น เป็นปัญหาที่ค่อนข้างทั่วไปและมีเหตุที่มาที่ไปของปัญหาแนวคิด และการกระทำสุดโต่ง (ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, 2550; อีรยุทธ, 2548) แต่ในปัจจุบันแนวคิด และการกระทำสุดโต่ง หรือที่เรียกว่าลัทธิสุดโต่ง กับการก่อการร้ายเป็น 2 คำที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างสูงแต่ไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวกัน รวมทั้งมีการเชื่อมโยงกับศาสนาอีกด้วย จึงต้องแยกคำทั้ง 3 คำนี้ออกจากกันให้ชัดเจนตามคำนิยามขององค์กรสหประชาชาติ

การก่อการร้าย เป็นกิจกรรม (act) ทำอันตรายกับตัวคนที่ไม่ใช่ทหารหรือต่อเป้าหมายที่ไม่ใช่เป้าหมายทางทหาร

ลัทธิสุดโต่ง เป็นเรื่องของความคิดและการโฆษณาชวนเชื่อซึ่งอาจไม่มีการกระทำรุนแรงก็ได้ แต่ลัทธินี้จะเป็นรากฐานของการก่อการร้าย เพราะส่งเสริมให้สมาชิกใช้วิธีการใดก็ได้ที่จะบรรลุเป้าหมายในระยะยาว ลัทธิสุดโต่งเป็นอันตรายมากกว่า เพราะลัทธิสุดโต่งเน้นการครอบงำทางความคิด และการดึงดูดคนเข้าสู่ขบวนการเพื่อให้ขบวนการใหญ่ขึ้น ซึ่งจะเกิดความรุนแรงขึ้นในที่สุด

ลัทธิแบบนี้มุ่งเป้าที่กลุ่มคนรุ่นใหม่อายุน้อย ทั้งในประเทศตัวเองและผู้อพยพในประเทศอื่น ซึ่งในที่สุดจะครอบงำลักษณะของสังคมนั้นๆ ให้ไปในทาง “หนึ่งเดียว (absolutist)” ไม่ยอมรับความคิดแบบอื่นๆ

ศาสนา นั้นเป็นสิ่งที่ถูกอ้างโดยลัทธิสุดโต่งบางลัทธิ ตัวอย่างของลัทธิสุดโต่งมีให้เห็นในหลายศาสนา ไม่เฉพาะแต่ศาสนาอิสลาม อาจจะเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง แต่กลุ่มลัทธิสุดโต่งที่อ้างศาสนาคริสต์ก็มี อันตรายของลัทธิสุดโต่ง คือ สามารถดำเนินการได้โดยไม่ผิดกฎหมายใดๆ เพราะไม่ใช้ความรุนแรงอย่างเปิดเผย แต่วิถีคิดและวิธีการชวนเชื่อของลัทธิเหล่านี้ทำให้เกิดสาวกที่ใช้ความรุนแรงแบบสุดโต่ง เช่น มีระเบิดพลีชีพได้เป็นจำนวนมากจึงจำเป็นต้องพิจารณาลัทธิสุดโต่งในฐานะเบื้องหลังของปรากฏการณ์การก่อการร้ายด้วย และจะพบว่าลัทธิสุดโต่งและการก่อการร้ายมีมากในภูมิภาคที่มีตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่าภูมิภาคอื่น และมีกระบวนการทางการเมืองที่ปิดกั้นไม่ให้คนมีส่วนร่วม ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ถูกบั่นทอน สิ่งเหล่านี้ทำให้คนมองหาทางออกใหม่ก็จะหันไปหาที่พึ่งสุดท้ายคือลัทธิสุดโต่งและความรุนแรง (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2550)

สาเหตุความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้

หากวิเคราะห์สาเหตุความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ซึ่งเกิดขึ้นเป็นระยะเวลายาวนาน สามารถวิเคราะห์ได้ตามทฤษฎี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ทฤษฎีพฤติกรรมเบี่ยงเบน

พฤติกรรมเบี่ยงเบน (deviant behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่กลุ่มคนในสังคมเห็นว่าจะผิดบรรทัดฐานทางสังคมผิดไปจากที่คนทั่วไปยึดถือปฏิบัติ และไม่ยอมรับพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้น มีลักษณะที่ละเมิดบรรทัดฐานทางสังคมเพียงบางระดับ บางเวลา และบางบุคคล ทำให้บุคคลควบคุมตนเองได้น้อยลง และถ้ามีบุคคลซึ่งเป็นข้าราชการซึ่งละเมิดพฤติกรรมดังกล่าวการกระทำนั้นก็จะเป็นการผิดวินัยและอาจจะเป็นอาชญากรรม และเนื่องจากสถานการณ์กดดัน และความอ่อนแอทางพฤติกรรมของบุคคลด้วย ซึ่งเชื่อมโยงต่อกันในระดับ กลุ่มและองค์กร เช่น กลุ่มวัยรุ่น แก๊งโจร และพฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดปัญหาสังคม (Clinard & Meier, 2008)

สาเหตุการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้น เกิดจากผลการกระทำต่อกันทางสังคม ทำให้เกิดการเรียนรู้ เกิดการเลียนแบบ หรือเอาอย่างในพฤติกรรมที่ผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัมพันธ์ภาพแบบใกล้ชิด หรือถ้าเป็นสัมพันธ์ภาพแบบห่างเหินปล่อยปละละเลย ขาดความอบอุ่น ปล่อยให้ยู่ตามยถากรรมจะทำให้เด็กมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ง่ายขึ้น และบุคคลอยู่ในกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมของตนเอง (subculture) เมื่อมาอยู่ในสังคมที่เป็นคนกลุ่มใหญ่ อาจทำให้เกิดปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมได้ นอกจากนี้พฤติกรรมเบี่ยงเบนยังเกิดจากการขัดกันของบรรทัดฐาน ที่ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ ส่วนรูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้น มีรูปแบบที่สำคัญ ได้แก่ อาชญากรรม นิสัย

เบี่ยงเบน การเบี่ยงเบนทางจิต และวัฒนธรรมเบี่ยงเบน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่สังคม

2. ทฤษฎีความผูกพัน

ทฤษฎีความผูกพัน (attachment theory) มีพื้นฐานมาจากหลายทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของมนุษย์และครอบครัว ได้แก่ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ พัฒนาการเด็กประสาทชีววิทยา Evolutionary Ethology และ Cognitive science เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และ พัฒนาการของความสัมพันธ์ (กรมสุขภาพจิต, 2548)

ทฤษฎีนี้อธิบายว่าความผูกพันเป็นสายสัมพันธ์ทางอารมณ์ที่มั่นคงซึ่งมนุษย์แสวงหาและต้องการไปตลอดชีวิต และจะเป็นที่ต้องการมากขึ้นเมื่อได้รับความเครียดหรือความกดดัน

ความผูกพันที่มั่นคงเป็นสิ่งสำคัญต่อพัฒนาการด้านสติปัญญา ด้านสังคมจิตใจและการปรับตัวของเด็ก ความผูกพันที่มั่นคงจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูมีความมั่นคงทางจิตใจ ปฏิบัติตัวสม่ำเสมอ ในการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของเด็ก และการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจเด็กอย่างเหมาะสม ในช่วง 2 ขวบปีแรกเป็นช่วงวิกฤต หากเด็กได้รับความทุกข์ทรมานทางใจเนื่องจากต้องแยกจาก หรือสูญเสียแม่หรือขาดแม่ อาจจะทำให้เกิดปัญหาทางอารมณ์และจิตใจได้

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสร้างความผูกพันระหว่างแม่กับลูกคือ Sensitivity คือความสามารถที่พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูจะเข้าใจสัญญาณหรือการแสดงออกท่าทีของเด็กอย่างถูกต้องและตอบสนองความต้องการอย่างเหมาะสมซึ่งเด็กจะแสดงออกต่างกันในช่วงเวลาที่ต่างกัน

3. ลักษณะสาเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง

3.1 สาเหตุด้านสังคมจิตวิทยา

ในการศึกษาจะพิจารณาจากปัญหาต่างๆ ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากเอกลักษณ์ทางด้านศาสนา ชาวไทยมุสลิมในภาคใต้ยึดมั่นในเอกลักษณ์ของความเป็นมุสลิมอันมีรากฐานมาจากศาสนาอิสลาม การประพฤติปฏิบัติต่างๆ จะต้องเป็นไปตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ปัญหาที่เกิดขึ้นอาจเป็นเพราะศาสนิกอื่นๆ ไม่เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนาอิสลามและวัฒนธรรม (สุรินทร์ภรณ์, 2552) เนื่องจากชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้ภาษาต่างกัน ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ภาษามลายูท้องถิ่นใต้ฝั่งรากลึกในจังหวัดชายแดนภาคใต้มาเป็นเวลานาน ทำให้มีปัญหาด้านภาษา นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ เพราะชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นเป็นภาษาในชีวิตประจำวัน (วีระศักดิ์, 2556) ดังนั้นจุดอ่อนที่เกิดขึ้น คือ ปัญหาทางด้านภาษา เนื่องจากคนไม่สามารถสื่อความหมายกันได้ชัดเจน ถูกต้องและตรงกับเป้าหมาย ทำให้เกิดความหวาดระแวงและไม่ไว้วางใจกันที่สุดในที่สุด

ดังนั้น การไม่รู้ภาษาไทยของชาวไทยมุสลิมทำให้เกิดปัญหาหลายอย่างทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และการปกครอง เจ้าหน้าที่ของรัฐติดต่อกับประชาชนได้ลำบาก และเกิดช่องว่างระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน ทำให้ผู้ที่ไม่หวังดีฉกฉวยโอกาสสยงให้เกิดความขัดแย้ง นอกจากนี้เกิดจากสภาพทางการศึกษา เนื่องจากผู้ปกครองบางคนต้องการให้เรียนทางด้านศาสนา ดังนั้นการเรียนวิชาการแขนงอื่นๆ จึงไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควร จึงทำให้มีปัญหาในการเรียนวิชาสามัญ ทำให้มีอุปสรรคต่อการสื่อสารในสังคม ในการแก้ปัญหาทางด้านสังคมและจิตวิทยา เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันได้นั้น ต้องใช้กระบวนการทางสังคมซึ่งได้แก่ กระบวนการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน เป็นต้น (บุคอรี, 2549)

3.2 สาเหตุด้านเศรษฐกิจ

ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เกิดจากความยากจนเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากโครงสร้างการผลิตแคบ ไม่มีใครกล้าลงทุน เพราะกลัวโจรก่อการร้าย และเหตุก่อความไม่สงบ นอกจากนี้การทำงานยังต่ำกว่าระดับเกณฑ์มาตรฐาน จึงทำให้ไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ (บุคอรี, 2549)

3.3 สาเหตุด้านการเมืองและการปกครอง

ปัญหาการเมืองและการปกครองนั้นเกิดจากการไม่มีสำนึกของความเป็นคนไทย ที่มาของความไม่มั่นคงทางการเมืองและการปกครองจะมีสาเหตุมาจากเรื่องความสำนึกในด้านชาติพันธุ์และเผ่าพันธุ์ กล่าวคือ ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้บางกลุ่มมีความสำนึกในด้านเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ว่า ตนเองไม่ใช่คนไทย แต่เชื่อว่าในอดีตกาลเป็นคนที่อยู่ในคาบสมุทรมลายู บางครั้งเรียกตนเองว่าคนมาเลย์ไทย และไม่ต้องการอยู่ภายใต้การปกครองของผู้มิใช่มุสลิม จึงเกิดความคิดต่อต้านและต้องการอิสระ ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการคิดแบ่งแยกดินแดนหรือก่อความไม่สงบขึ้น เป็นต้น (ธเนศ, 2555) นอกจากนี้สาเหตุยังเกิดจากความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล แก้ปัญหาไม่ต่อเนื่อง รัฐบาลสามารถแก้ปัญหาได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น จึงทำให้รัฐบาลไม่สามารถให้ความคุ้มครองหรือให้ความสงบสุขแก่ประชาชนได้ (Friedrich-ebert-stiftung Thailand office, 2013) ส่วนปัญหาที่เกิดจากการกระทำของโจรก่อการร้าย ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีกลุ่มโจรก่อการร้ายหลายกลุ่ม เช่น แนวร่วมกู้เอกราชปัตตานี (B.N.P.P.) ขบวนการพูโล และขบวนการมุจาฮิดีน (B.B.M.P.) เป็นต้น ทำให้ประชาชนไม่ได้รับความปลอดภัยและความสงบสุข ราษฎรชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด ด้อยการศึกษารัฐเป็นจำนวนมากไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ นิยมพูดภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน บางคนมีความเชื่อผิดๆ โดยเข้าใจว่าผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามคือคนมลายู ปัญหาเหล่านี้ก็เกื้อกูลต่อการดำเนินงานของ

ขบวนการโจรก่อการร้ายเป็นอย่างยิ่ง โดยอาศัยประเด็นเรื่อง เชื้อชาติ ภาษา และศาสนาเป็นข้ออ้าง ในการชักจูงชาวไทยมุสลิมให้สนับสนุนอุดมการณ์ในการแบ่งแยกดินแดน

3.4 สาเหตุเกี่ยวกับยาเสพติด

การแพร่ระบาดของยาเสพติดในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสาเหตุมาจากหลาย องค์ประกอบด้วยกัน เช่น การศึกษาและเศรษฐกิจ เมื่อประชาชนมีการศึกษาน้อยเกิดภาวะการณ ว่างงาน จึงหันมาหยาเสพติดเป็นที่พึ่ง จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนและผู้นำศาสนา พบว่าปัญหาความไม่สงบที่ปรากฏอยู่ในชุมชนมุสลิมภาคใต้ มีสาเหตุมาจากการแพร่ระบาดของยาเสพ ติดมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จรัล มะลูลีม ที่กล่าวไว้ว่า ครู สอนศาสนาไม่น่าจะมีส่วนในการชักจูง เด็กในปอเนาะให้กระทำผิด ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า ในชุมชนมุสลิมภาคใต้มีวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด และอาจมีความสัมพันธ์กับการก่อความไม่สงบที่เกิดขึ้น ได้ (นิวัตร, 2544)

4. แนวคิดเกี่ยวกับการก่อความไม่สงบ

การก่อความไม่สงบ (Insurgency) หมายถึง การต่อสู้ระหว่างกลุ่มผู้อยู่ใต้ปกครองกับกลุ่ม ที่มีอำนาจในการปกครอง โดยมีเป้าหมายสุดท้ายเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมืองตามความ ต้องการของตน (สุทัศน์, 2552) ในการปฏิบัติการก่อความไม่สงบนั้น จุดมุ่งหมายหลักของกลุ่มก่อ ความไม่สงบจึงมิใช่การเอาชนะทางการเมือง แต่มุ่งเอาชนะด้วยการทำลายอำนาจและการบริหาร ประเทศของรัฐบาล ซึ่งถือเป็นอำนาจที่ถูกต้องตามกฎหมาย รวมทั้งขีดความสามารถของรัฐในการ รักษาความปลอดภัยให้กับประชาชน สำหรับการก่อเหตุรุนแรงของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ นั้นได้แก่ การก่อการร้าย สงครามก่อความไม่สงบ และการใช้กำลังตามแบบ ซึ่งเป็นรูปแบบต่างๆ ในการก่อ ความไม่สงบ (กรรณิการ์, 2551)

5. กลุ่มก่อความไม่สงบในภาคใต้ของไทย

กลุ่มก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย มีหลายกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแนว ร่วมปลดปล่อยแห่งชาติปัตตานี (BNPP) กลุ่มแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายู (BRN) องค์กรปลดปล่อย รัฐปัตตานีหรือองค์การสหปัตตานีเสรี (PPPB) ขบวนการมูจาฮิดีนอิสลามปัตตานี (GMIP) กลุ่มแนว ร่วมเพื่อเอกราชปัตตานี (BERSATU) กลุ่มเยาวชนกู้ชาติปัตตานี (PMP) สภาอุลามาปัตตานีดารุสลาม (อุลามา) เป็นต้น (สุรชาติ และคณะ, 2550)

6. ลำดับขั้นตอนการเกิดของขบวนการก่อความไม่สงบและแผนการปฏิบัติการ

วิธีการจัดตั้งกองกำลังของขบวนการก่อความไม่สงบ มี 9 ขั้นตอน โดยเริ่มจาก การเก็งตัว/ แนวโน้ม การชักชวน การทำพิธีสาบานตน/ปฏิญาณตน/ปิดปาก (ซูเปาะ) การตรวจสอบ/บ่มเพาะ ปลุกจิตสำนึก การทดสอบจิตใจและความกล้าหาญ ปฏิบัติหน้าที่เป็นฝ่ายขององค์กร การเพิ่มศรัทธา

และฝึกทบทวน การฝึกการปฏิบัติในสถานการณ์จริง และการปฏิบัติจริง กลุ่มก่อความไม่สงบมีแผนการปฏิบัติการเรียกว่าแผนบันได 7 ชั้น ได้แก่ การสร้างจิตสำนึกมวลชน การจัดตั้งมวลชน การจัดตั้งองค์กร การจัดตั้งกองกำลัง การสร้างอุดมการณ์ชาตินิยม การเตรียมพร้อมปฏิวัติ และการจัดตั้งการปฏิวัติ หรือการก่อการปฏิวัติ (สุชาติ และคณะ, 2550)

7. ปัญหาระหว่างชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม

ปัญหาระหว่างชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมมีสาเหตุจากความไม่เข้าใจและความหวาดระแวง รัฐบาลแก้ปัญหาไม่ต่อเนื่อง และไม่จริงจัง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สาเหตุความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้เกิดขึ้นจากการขยายปัจจัย และมีความซับซ้อนทางด้านสังคมจิตวิทยา ด้านเศรษฐกิจและการเมืองการปกครอง นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านยาเสพติดก็เป็นปัจจัยสำคัญในการเกิดความไม่สงบขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกเหนือจากมีเหตุการณ์ที่เกิดจากการก่อความไม่สงบจากที่ได้กล่าวมา

แนวทางการจัดการความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้

แนวทางการจัดการความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนใต้ (แผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้, 2552)มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้สังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัยและปกติสุข ภายใต้หลักยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 นำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นหลักยึดในการจัดการความขัดแย้งและการสร้างความรัก ความสามัคคี ความสมานฉันท์ และความสงบสุขของประชาชน

1.2 ดำรงนโยบายการเมืองนำการทหารและใช้พลังทางสังคมในการมุ่งปรับเปลี่ยนทัศนคติ วิถีคิดของทุกฝ่าย จากการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาไปสู่การยึดมั่น “แนวทางสันติวิธี” โดยไม่มองกลุ่มผู้เห็นต่างเป็นศัตรู และมุ่งปรับเปลี่ยนแนวทางการต่อสู้ของกลุ่มที่เลือกใช้ความรุนแรงมาเลือกใช้การต่อสู้ด้วยแนวทางสันติ แทนที่การมุ่งปรับความคิดความเชื่อในเชิงอุดมการณ์เพียงอย่างเดียว

1.3 ส่งเสริมมาตรการลดความหวาดระแวงและเพิ่มความร่วมมือระหว่างรัฐกับประชาชน โดยให้ความสำคัญกับการคัดเลือกเจ้าหน้าที่รัฐโดยเฉพาะฝ่ายความมั่นคงที่มีทัศนคติ บุคลิกภาพ และพฤติกรรมในเชิงสันติ มีประวัติที่ดีงามในด้านการเคารพสิทธิมนุษยชนไปปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐให้อยู่ในกรอบของกฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจและพัฒนาทักษะการเผชิญหน้าความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

ให้กับเจ้าหน้าที่รัฐอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนเปิดพื้นที่เพื่อส่งเสริมการพูดคุยระหว่าง ภาคส่วนต่างๆ เพื่อรับฟังความเห็น ข้อเสนอแนะในระดับชุมชนอย่างต่อเนื่องและรับไปดำเนินการให้เกิดผล

1.4 เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานชาวเชิงรุก เพื่อสกัดกั้นและทำลายปัจจัยสนับสนุน การก่อเหตุรุนแรง อาทิ การไหลเวียนเงินทุนของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง การลักลอบนำอาวุธและวัสดุที่ นำมาใช้ประกอบระเบิด ทั้งจากพื้นที่ภายในประเทศและภายนอกประเทศ การประสานงานทางด้านการ ขาวให้การแจ้งเตือนภัยเป็นไปอย่างทันเวลาและแม่นยำ การเสริมสร้างเครือข่ายงานชาวภาค ประชาชนให้เกิดผล ตลอดจนการขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการเฝ้าตรวจการเข้า ออกของกลุ่มเป้าหมาย การพิสูจน์ทราบแหล่งพักพิงภายนอกประเทศ และการติดตามความ เคลื่อนไหวของกลุ่มก่อการร้ายจากภายนอกประเทศที่อาจมีส่วนสนับสนุนกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง

1.5 พัฒนาระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชุมชน โดยให้มีการวางแผนร่วมกับชุมชนเพื่อ เสริมสร้างเครือข่ายการรักษาความปลอดภัยบนฐานของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และให้ ความสำคัญกับการปกป้องสถานที่เชิงสัญลักษณ์ ศาสนสถาน และศาสนบุคคลให้ปลอดภัยจากการใช้ ความรุนแรง

1.6 เร่งรัดการปราบปรามกลุ่มอำนาจอิทธิพลเถื่อน เพื่อขจัดปัญหาความรุนแรงที่ แทรกซ้อน อันเกิดจากกลุ่มยาเสพติด กลุ่มผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ และกลุ่มธุรกิจผิดกฎหมาย โดยเน้น เป้าหมายผู้บงการและนายทุน รวมทั้ง เจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ผิดกฎหมาย เหล่านี้

2. เพื่อขจัด และป้องกันไม่ให้เกิดเงื่อนไขที่หล่อเลี้ยงและเอื้อต่อการใช้ความรุนแรงจากทุกฝ่าย โดย

2.1 เพิ่มการให้ความสำคัญกับการแก้เงื่อนไขทางการเมืองและเงื่อนไขทางสังคมวัฒนธรรม ด้วยการป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน หลักมนุษยธรรม และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมทั้ง ขจัดเงื่อนไขและสาเหตุที่ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความรู้สึกไม่ไว้ใจและหวาดระแวงเจ้าหน้าที่รัฐ เกิด ความรู้สึกแตกแยก หรือ ความไม่เท่าเทียม มีการปฏิบัติที่ประชาชนสัมผัสได้อย่างเป็นรูปธรรมในระดับที่ สามารถส่งผลต่อการสร้างความรู้สึกและบรรยากาศให้เห็นว่า ทุกคนสามารถอยู่ในประเทศไทยได้ อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุขตามวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ศาสนา และวัฒนธรรมของตน

2.2 ส่งเสริมเจ้าหน้าที่รัฐให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของวิถีชีวิต ศาสนา วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของพื้นที่อย่างแท้จริง ด้วยการจัดการฝึกอบรมด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และตระหนักในการ ยอมรับและเคารพคุณค่าของลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ เพื่อขจัด และป้องกันเงื่อนไขใหม่ที่จะนำไปสู่ความรุนแรงได้

2.3 เร่งรัดการคลี่คลายเหตุการณ์ที่เป็นข้อสงสัยของประชาชน และต่างประเทศให้กระจ่างชัด โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในกระบวนการตรวจสอบค้นหาความจริง มีการเปิดเผยให้สาธารณชนได้รับทราบ และนำตัวผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมโดยเร็ว เพื่อจัดวัฒนธรรมการไม่ต้องรับผิด ปลดเงื่อนไขของความรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรม และการนำเหตุการณ์ดังกล่าวไปสร้างความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรง

3. เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ และฟื้นคืนความไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกัน ให้เกิดความร่วมมือในการร่วมเผชิญปัญหาร่วมกัน โดย

3.1 สร้างความโปร่งใสและความเชื่อมั่นในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรม และหลักสิทธิมนุษยชน ให้เป็นที่พึงของประชาชน โดยการขจัด เงื่อนไขความไม่ยุติธรรมทุกรูปแบบ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางหลักและทางเลือก พัฒนากลไกคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน มีการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ และมีความจริงจังต่อการสอบสวนลงโทษผู้ที่กระทำความผิดหรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ จัดระบบการคุ้มครองพยานอย่างมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างความเข้าใจและความตระหนักให้กับเจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติตามกฎหมาย และเคารพหลักสิทธิมนุษยชน รวมทั้ง พัฒนากฎหมายที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่

3.2 ปรับปรุง พัฒนาระบบ และกระบวนการเยียวยาให้สนับสนุนการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ โดยให้กระบวนการพิจารณาช่วยเหลือเยียวยาเป็นไปด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ไม่ล่าช้า และมีระบบตรวจสอบเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแสวงและการเอื้อประโยชน์ของการเยียวยาจากทุกฝ่าย

3.3 เสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างประชาชนกับประชาชนให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติ พร้อมผนึกกำลังแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยเปิดพื้นที่การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับสถานการณ์ความเป็นจริงในพื้นที่ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติบนความแตกต่างหลากหลาย โดยเฉพาะระหว่างเด็กและเยาวชนต่างศาสนา

4. เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่กระจายตัวอย่างเท่าเทียมในทุกระดับ ตรงกับความต้องการ ไม่ทำลายอัตลักษณ์ และวิถีชีวิตของประชาชน ตลอดจนมีผลต่อการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความมั่นคง โดย

4.1 พัฒนาและเสริมสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่อย่างยั่งยืน ด้วยการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตนเอง มีรายได้ที่เพียงพอ มีมาตรฐานการครองชีพที่เท่าเทียมกับพื้นที่อื่นของประเทศ โดยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในทุกระดับ มีการกระจายแหล่งเงินทุนให้กับชุมชนผ่านระบบธนาคารและกลุ่มออมทรัพย์ที่ประชาชนเลือกใช้ และเน้นนำหลักโครงการที่มาจากกรณีริเริ่มของประชาชนและชุมชน

4.2 ส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อการสร้างสมรรถนะในการประกอบวิชาชีพด้วยตนเอง และการเพิ่มโอกาสในการทำงาน ทั้งในพื้นที่ นอกพื้นที่ และในต่างประเทศ

4.3 ส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชนในสาขาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนและต้นทุนทางสังคม และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะและศักยภาพในระดับสูง ตลอดจน ส่งเสริมการลงทุนของเอกชนที่สามารถรองรับบุคลากรในพื้นที่ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเหล่านี้สามารถประกอบอาชีพในพื้นที่ได้อย่างมั่นคง และมีส่วนสำคัญในการนำความรู้ ความสามารถมาพัฒนาพื้นที่

4.4 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสมดุลระหว่างการใช้เพื่อตอบสนองการพัฒนาและการรักษาให้ยั่งยืน โดยสนับสนุนและเพิ่มบทบาทของประชาชน ภาคประชาสังคม ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นในการคุ้มครองดูแล การจัดการทรัพยากร และการฟื้นฟูทรัพยากร โดยเฉพาะพื้นที่ประมงชายฝั่ง ป่าชายเลนที่ราบลุ่ม และเขตป่า รวมทั้งการป้องกันกลุ่มผลประโยชน์ที่เข้ามาใช้ทรัพยากรอย่างไม่เป็นธรรม ตลอดจนการคุ้มครองสิทธิการครอบครองที่ดินที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยให้ความสำคัญลำดับต้นกับพื้นที่เสี่ยงภัย และชุมชนที่ถูกคุกคาม

4.5 เร่งรัดให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบและกระบวนการศึกษาในทุกระดับที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์และวิถีชีวิตของพื้นที่อย่างแท้จริง สามารถบูรณาการระบบการศึกษาและกระจายโอกาสทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึง ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ พร้อมไปกับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน โดยเฉพาะการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และการรับรองสถานะที่มั่นคงของบุคลากรทางการศึกษาที่จบจากต่างประเทศ เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนและสังคมให้เป็นพลังในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน

5. เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และสร้างความตระหนักในคุณค่าของการอยู่ร่วมกันภายใต้ความหลากหลายของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม โดย

5.1 ให้การดำเนินวิถีชีวิต การปฏิบัติตามหลักศาสนาเป็นไปโดยไม่มีอุปสรรค ปรับทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง ปรับกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อเสรีภาพการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา และขจัดการเลือกปฏิบัติทางวัฒนธรรม โดยทุกฝ่ายต้องศึกษา ทำความเข้าใจในคุณค่าของวิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่เป็นจุดแข็ง เช่น การส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวกและแก้ไขปัญหาให้กับคนในพื้นที่ที่เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย รวมทั้งกิจการทางศาสนาพุทธ และวิถีไทยพุทธในพื้นที่ เพื่อใช้เป็นพลังในการแก้ไขปัญหาให้สังคมมีความมั่นคงที่ยั่งยืน

5.2 เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการดูแลและปกป้องทุกวิถีชีวิตและทุกศาสนา วัฒนธรรม เพื่อยกระดับและเสริมสร้างการเห็นคุณค่าของทุกศาสนาและวัฒนธรรมอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ให้เป็นพลังสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่อย่างแท้จริง

5.3 เสริมสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มบุคคลที่มีความแตกต่างให้เกิดการยอมรับและเห็นคุณค่าในการอยู่ร่วมกัน ท่ามกลางความแตกต่างหลากหลาย โดยพัฒนาคนและสังคมบนพื้นฐานความหลากหลายของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การส่งเสริมศาสนสัมพันธ์ การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักศาสนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความหลากหลายของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มบุคคลในสังคม เพื่อนำหลักคำสอนทางศาสนามาใช้ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนนำหลักคำสอนมาใช้ในการดำรงชีวิตมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการสนับสนุนเครือข่ายนักศึกษาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และการสนับสนุน ส่งเสริมสตรีให้มีส่วนร่วมในครอบครัว ชุมชน และสังคมมากขึ้น เพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่

5.4 ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย ภาษามลายู ภาษามลายูถิ่น และภาษาต่างประเทศที่สำคัญในทุกระดับการศึกษา ให้เป็นเครื่องมือการสื่อสารเพื่อพัฒนาในทุกด้าน และเป็นศักยภาพสำคัญในการเตรียมความพร้อมรองรับการติดต่อสื่อสารและการสานสัมพันธ์กับโลกมลายู ในบริบทของประชาคมอาเซียน รวมทั้งภาษาอาหรับ ซึ่งเป็นจุดแข็งในพื้นที่ในการติดต่อปฏิสัมพันธ์กับโลกอาหรับ

5.5 ส่งเสริมบทบาทของผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน นักการศึกษา สื่อมวลชน สตรี เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มพลังวัฒนธรรมของพุทธสังคมในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขปัญหาในระดับชุมชน และพัฒนาเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง มีพลังในการจัดการความขัดแย้งในระดับชุมชน การลดการเผชิญหน้าระหว่างคนต่างศาสนาหรือต่างเชื้อชาติในชุมชน ตลอดจนเป็นสื่อกลางในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชน ระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐ โดยให้น้ำหนักกับการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของผู้นำศาสนาอย่างเป็นระบบ อาทิ การมีวิทยาลัยอิหม่าม การสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว ตลอดจนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคมในชุมชนให้มีคุณภาพ และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

5.6 ส่งเสริมคุณค่าและการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมที่หลากหลายในพื้นที่ เพื่อให้สังคมไทยเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรมและประชาชนในพื้นที่รู้สึกได้ถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย โดยเปิดพื้นที่ที่สะท้อนถึงการส่งเสริมวัฒนธรรมที่หลากหลายซึ่งประชาชนสามารถสัมผัสได้อย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การปรับปรุงป้ายสัญลักษณ์ของทางราชการให้มีภาษาถิ่นอยู่ด้วย

6. เพื่อให้สังคมไทยเกิดการรับรู้ มีความเข้าใจในสถานการณ์ที่เป็นจริง และตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดย

6.1 เสริมสร้างความเข้าใจกับสังคมไทย และผู้เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อปรับทัศนคติและวิถีคิดให้เอื้อต่อการอยู่ร่วมกัน โดยสันติวิธี และตระหนักว่าปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาร่วมกันของประเทศ

6.2 เสริมสร้างช่องทางการสื่อสารสองทางผ่านมติของงานปฏิบัติการข่าวสารและงานมวลชนสัมพันธ์ของรัฐ โดยใช้สื่อภาครัฐและความร่วมมือของสื่อเอกชน สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา ตลอดจนเวทีสาธารณะ เพื่อสื่อสารให้สังคมทั้งภายในและภายนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเข้าใจต่อสถานการณ์ที่เป็นจริงและบริบทเฉพาะของพื้นที่ รวมทั้ง การจัดการกับปัญหาตามหลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา รวมทั้งตามแนวทางสันติวิธี เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนส่งเสริมการสะท้อนความรู้สึกและข้อข้องใจต่าง ๆ ของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับความผิดพลาดในนโยบายของรัฐ และการประพฤติปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐ

6.3 เปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนบนพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยให้ทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นประชาชนในพื้นที่ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ภาควิชาการและภาคประชาสังคม ทั้งในและนอกพื้นที่ ได้มีส่วนร่วมในระดับที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงนโยบายและการปฏิบัติอย่างแท้จริง ซึ่งรัฐต้องมีความจริงใจ รับฟังเสียงของประชาชนในพื้นที่ และนำมาดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง

7. เพื่อให้สังคมภายนอกประเทศให้การสนับสนุนและมีบทบาทเกื้อกูลการแก้ไขปัญหา โดย

7.1 เพิ่มระดับการปฏิสัมพันธ์และเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหา กับต่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศเพื่อให้สนับสนุนการแก้ไขปัญหา โดยเผยแพร่ข่าวสาร ส่งผ่านข้อมูลพัฒนาการของสถานการณ์ความเป็นจริง ตลอดจนความก้าวหน้าของการปฏิบัตินโยบายการแก้ไขปัญหา และการแก้ไขเรื่องที่เป็นข้อสงสัยของสังคมภายนอกประเทศอย่างทันเวลา ต่อเนื่องในโอกาสที่เหมาะสม ทั้งควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมบทบาทของบุคคลที่ได้รับการยอมรับ และมีศักยภาพในการเข้าถึงประเทศ และองค์กรเป้าหมาย เพื่อช่วยการสื่อสารความเป็นจริงที่เกิดขึ้น อันเป็นการผนึกความสัมพันธ์ในการสนับสนุนและเกื้อกูลการแก้ไขปัญหา

7.2 ส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สอดคล้องกับนโยบายยุทธศาสตร์ การดำเนินงานของรัฐบาล และการดำเนินการผ่านกรอบความร่วมมือต่างๆ

7.3 เชื่อมโยงการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในพื้นที่กับสังคมมุสลิมภายนอกประเทศ โดยเฉพาะประชาคมอาเซียน ซึ่งมีวิถีชีวิตที่หลากหลาย เพื่อให้คนในพื้นที่ได้มีโอกาสเรียนรู้ เสริมสร้างความรู้ ประสบการณ์ และโลกทัศน์ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และความสามารถในการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก พร้อมไปกับการส่งเสริมกิจการฮัจญ์ให้เป็นสื่อกลางในการติดต่อสัมพันธ์ กับประเทศโลกมุสลิม และเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนความร่วมมือแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

8. เพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการพูดคุยในการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งและการให้หลักประกันในการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการเสริมสร้างสันติภาพ โดย

8.1 ส่งเสริมการพูดคุยระหว่างกลุ่มคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องหลักการ เป้าหมาย และรูปแบบของการกระจายอำนาจที่เหมาะสมบนพื้นฐานความเป็นพหุสังคมของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่อยู่ภายใต้เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นหลักสากลที่ได้รับการยอมรับ ไม่ใช่เป็นเงื่อนไขนำไปสู่การแบ่งแยกดินแดน โดยเปิดพื้นที่และสร้างสภาวะแวดล้อมที่มีความเชื่อมั่น และเป็นหลักประกันความปลอดภัยในเสรีภาพต่อการแสดงความคิดเห็น และพูดคุยของทุกกลุ่มอย่างรอบด้าน สะท้อนถึงข้อกังวลของประชาชน ทุกชาติพันธุ์และศาสนา

8.2 ส่งเสริมความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพกับกลุ่มบุคคลที่มีความเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐที่เลือกใช้ความรุนแรงต่อสู้กับรัฐ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยดำเนินการอย่างเป็นเอกภาพและเพิ่มความร่วมมือกับต่างประเทศ หรือองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ เพื่อสนับสนุนกระบวนการพูดคุยดังกล่าว

9. เพื่อให้การดำเนินนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นไปอย่างมีระบบ มีเอกภาพ มีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และวางอยู่บนข้อมูลที่ถูกต้องและรอบด้านโดย

9.1 จัดให้มีกลไกและระบบบริหารจัดการนโยบายที่มีประสิทธิภาพและครบวงจร โดยให้มีการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นนโยบาย จัดตั้งกลไกในรูปคณะกรรมการอำนวยการนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำหน้าที่อำนวยการการแก้ไขปัญหาและเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ มีการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ ที่สำคัญรองรับ มีการจัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณที่สอดคล้องกับกรอบนโยบาย มีระบบการติดตามตรวจสอบ และให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพของกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย การใช้จ่ายงบประมาณอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน

9.2 เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายที่ครอบคลุมพื้นที่และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยการให้ภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน เครือข่ายสังคมออนไลน์ ทั้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สังคมไทยโดยรวม และสังคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศเพื่อนบ้าน ประชาคมอาเซียน และโลกมุสลิม เข้ามามีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายขยายผลจากกรอบนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่สามารถนำไปเชื่อมโยงกันได้ในแนวราบ มีช่องทางร้องเรียน ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของภาครัฐ รวมทั้ง มีการสนับสนุนงบประมาณเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหา ร่วมกับภาครัฐของภาคส่วนต่างๆ พร้อมไปกับส่งเสริมการใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ และการสื่อสารกับคนในพื้นที่

9.3 ส่งเสริมพัฒนา และใช้งานการศึกษาวิจัยทางวิชาการเพื่อประกอบ การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการสนับสนุนและผลักดันให้มีการศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ พร้อมไปกับการประยุกต์ใช้ องค์ความรู้ดังกล่าวให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพปัญหา และภูมิสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นพลังสนับสนุนการจัดทำ พัฒนา ประเมินนโยบาย และการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ทั้งในระดับยุทธศาสตร์ และระดับยุทธวิธีอย่างเป็นรูปธรรม

กล่าวโดยสรุป การป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ไม่ได้หลายแนวทาง ซึ่งบุคลากรทางด้านสาธารณสุข ควรมีการพัฒนาให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ตรงกับความต้องการไม่ทำลายอัตลักษณ์ และวิถีชีวิตของประชาชน การพัฒนาเยาวชนไทยมุสลิม เป็นการเสริมสร้างการเรียนรู้ และสร้างความตระหนักในคุณค่าของการอยู่ร่วมกันภายใต้ความหลากหลายของวิถีชีวิต และวัฒนธรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรง

ความหมายของความรุนแรง

ความรุนแรง หมายถึง การแสดงออกหรือการกระทำใดๆ ที่เป็นอันตราย เป็นการละเมิดสิทธิของตนเอง และผู้อื่น ทั้งทางร่างกาย วาจา จิตใจ และทางเพศ ซึ่งมีผลทำให้ผู้ถูกกระทำได้รับความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ลักษณะของความรุนแรง

1. ลักษณะของพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอันตราย และความเสียหายการกระทำ ซึ่งเกิดได้จากผลของความคิดหรือไม่ก็ตาม ที่ทำให้เกิดอันตรายต่อตนเอง ต่อบุคคล ต่อกลุ่ม หรือต่อชุมชน เป็นการแสดงออกทางด้านร่างกาย ทางวาจา ที่ไม่เหมาะสม เช่นการแสดงออกที่ไม่เป็นมิตร โดยการใช้ภาษากาย เช่นการมองที่เป็นการแสดงการดูถูก การพูดข่มขู่ คุกคาม ตลอดจนการแสดงออกที่เป็นพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุนแรงจนถึงขั้นทำร้ายร่างกายอีกฝ่ายหนึ่ง

ตัวอย่างลักษณะของพฤติกรรมความรุนแรงมีหลายลักษณะทั้งที่เป็นความรุนแรงทางด้านร่างกาย จิตใจและทางเพศ การใช้ความรุนแรงในโรงเรียนมีพฤติกรรมแสดงออกหลายรูปแบบ ได้แก่ การรังแก กลั่นแกล้ง การข่มขู่ คุกคาม การใช้กำลังต่อสู้ ทำร้ายกัน การใช้วาจา หรือท่าทางให้อีกฝ่ายรู้สึกอับอาย หรือเจ็บปวดทางจิตใจ การใช้อาวุธทำร้ายกัน การปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม เช่นบาง

กลุ่มได้สิทธิพิเศษบางอย่างหรือความผิดอย่างเดียวกันแต่การลงโทษต่างกัน หรือการใช้อคติ การล่วงละเมิดทางเพศ

2. ระดับความรุนแรงที่เกิดจากการกระทำที่เป็นอันตราย ที่ทำให้บุคคลอื่นเป็นทุกข์ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ เป็นลักษณะของการคุกคาม การทำให้เกิดความยากลำบากในการดำเนินชีวิต การก่อกวน เป็นลักษณะของการทำบาป หรือการกระทำผิดเพียงเล็กน้อย จนถึงขั้นร้ายแรง และการเกิดเป็นลักษณะของอาชญากรรม (Lutzker, 2006)

จะเป็นได้ว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นอาจจะปรากฏได้ในหลายลักษณะ ทั้งนี้รูปแบบของความรุนแรงทางร่างกายคือ การบาดเจ็บ พิการ และเสียชีวิต และในทางจิตใจคือ ความรู้สึกเป็นทุกข์ ที่มีผลมาจาก การกระทำของบุคคลอื่น การบกร่องทางพัฒนาการ การสูญเสียที่นำไปสู่ความเจ็บป่วยทั้งในระยะสั้นและระยะยาว จนถึงขั้นการเจ็บป่วยทางจิต

สรุปได้ว่า ความรุนแรง หมายถึง การกระทำใดๆ ที่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นผลหรืออาจจะเป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้ถูกกระทำ ซึ่งแบ่งออกเป็นความรุนแรงต่อร่างกาย หมายถึง การใช้กำลัง และ/หรืออุปกรณ์ใดๆ เป็นอาวุธคุกคามหรือทำร้าย ขว้างปาของใส่ ผลัก กระทบ เขย่า ใช้มือฟาด ตบ ทุบตี เตะต้อย และใช้มีดหรือปืนเข้าทำร้าย ส่งผลให้ผู้ถูกกระทำได้รับบาดเจ็บต่อร่างกายหรืออาจจะถึงแก่ชีวิต และความรุนแรงต่อจิตใจ หมายถึง การกระทำใดๆ ซึ่งมีผลทำให้ผู้ถูกกระทำ ได้รับความเสียหาย หวาดกลัวหรือตกใจ เสียสิทธิและเสรีภาพ เช่น การพุดจาตุถูก ต่ำทอ ชมชู้ ตะคอกใส่มองด้วยความเหยียดหยามไม่ให้เกียรติ ตลอดจนจำกัดและกีดกันสิทธิเสรีภาพทั้งในที่สาธารณะและในการดำเนินชีวิตส่วนตัว เป็นต้น

ประเภทความรุนแรง

องค์การอนามัยโลก (WHO, 1997) ได้แบ่งประเภทของความรุนแรงไว้ในเบื้องต้นเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความรุนแรงต่อตนเอง (self-directed violence) หมายถึง ลักษณะความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากบุคคลกระทำต่อตนเอง ความรุนแรงกลุ่มนี้ยังสามารถแบ่งย่อยเป็น 2 ประเภทที่เฉพาะเจาะจงได้ดังนี้

1.1 พฤติกรรมการฆ่าตัวตาย ซึ่งรวมทั้งความคิดฆ่าตัวตาย ความพยายามฆ่าตัวตายและการฆ่าตัวตายโดยสมบูรณ์

1.2 พฤติกรรมการทำร้ายตนเอง หมายถึงการกระทำให้ตนเองบาดเจ็บ และพฤติกรรมทำร้ายตนเองอื่น ๆ ที่มุ่งร้ายต่อตนเองหรือทำให้ตนเองอยู่ในภาวะเสี่ยงอันตราย แต่ไม่จำเป็นต้องมีผลถึงเสียชีวิต

2. ความรุนแรงระหว่างบุคคล (interpersonal violence) หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำโดยบุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่น ความรุนแรงกลุ่มสามารถแบ่งย่อยเป็น 2 ประเภทที่เฉพาะเจาะจง ดังนี้

2.1 ความรุนแรงในครอบครัว หมายถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในครอบครัว คู่สมรสที่ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเฉพาะภายในบ้านเท่านั้น ได้แก่ ความรุนแรงต่อเด็ก (child abuse) ความรุนแรงระหว่างสามีภรรยา (intimate partner violence) และความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ (elder abuse)

2.2 ความรุนแรงในชุมชน หมายถึง ความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลภายนอกบ้านที่คุ้นเคยกัน หรือเกิดจากบุคคลที่รู้จักกันโดยไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน หรือเกี่ยวข้องเป็นญาติพี่น้องกัน หรือคนแปลกหน้า ได้แก่ ความรุนแรงที่เกิดจากการร่วมกระทำผิดตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป (gang violence) การใช้ความรุนแรงทางเพศ การข่มขืน โดยคนแปลกหน้า (stranger rape and sexual assault) การใช้ความรุนแรงแบบสุ่มกระทำต่อใครก็ได้ (random acts of violence) การใช้ความรุนแรงทางกายระหว่างวัยรุ่น (physical assaults between youths) ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในคูรััก (dating violence) และความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสถานที่หรือสถาบันต่าง ๆ ได้แก่ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ในที่ทำงานหรือโรงงาน ได้แก่ การลวนลามทางเพศ (sexual harassment) และความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสถานพยาบาลคนชรา ได้แก่ การทอดทิ้งไม่ดูแลและการทุบตี

3. ความรุนแรงระหว่างกลุ่ม (collective violence) หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำโดยกลุ่มบุคคลกลุ่มใหญ่ เป็นความรุนแรงที่เกิดจากรัฐหรือประเทศ ซึ่งอาจเป็นการใช้ความรุนแรงโดยแอบแฝงอยู่ในรูปแบบของการใช้กฎหมายทางสังคมเป็นเครื่องมือในการก่อให้เกิดผลเสียต่อบุคคลและความไม่เท่าเทียมกันหรือเลือกปฏิบัติระหว่างเพศ เป็นต้น ซึ่งความรุนแรงกลุ่มนี้สามารถแบ่งย่อยออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.1 ความรุนแรงทางสังคม หมายถึง การใช้ความรุนแรงในประเด็นปัญหาทางสังคม ได้แก่ การกระทำอาชญากรรมการใช้ความรุนแรงที่เกิดจากความเกลียดชัง เหยียดผิว หรือเหยียดเชื้อชาติ กลุ่มชน (hate crimes) การกระทำของผู้ก่อการร้าย (terrorist acts) หรือการใช้ความรุนแรงโดยกลุ่มประท้วง (mob violence)

3.2 ความรุนแรงทางการเมือง หมายถึง การใช้ความรุนแรงที่เกิดจากสงครามความขัดแย้งและการใช้ความรุนแรงของรัฐ หรือความรุนแรงที่เกิดจากคนกลุ่มใหญ่ ได้แก่ การข่มขืนระหว่างสงคราม และการใช้ความรุนแรงที่มีผลต่อร่างกายและจิตใจในกิจการของสงครามเช่นการทรมานเชลยทางการเมือง เป็นต้น

3.3 ความรุนแรงทางเศรษฐกิจ หมายถึง การใช้ความรุนแรงโดยกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ที่หวังผลทางเศรษฐกิจ รวมทั้งกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการล้มเหลวทางเศรษฐกิจ การโจมตีทางเศรษฐกิจก่อให้เกิด

ผลลบด้านเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อม การปฏิบัติไม่ใช่บริการที่จำเป็น การกระทำที่ก่อให้เกิดการแตกแยกทางเศรษฐกิจ มูลเหตุจูงใจให้เกิดการใช้ความรุนแรงในกลุ่มนี้ อาจเกิดจากแรงจูงใจเพียงประเด็นเดียวหรือหลายๆ ประเด็นร่วมกันก็ได้

นอกจากนั้นจากความหมายความรุนแรงที่เกี่ยวกับคำว่าความตั้งใจและจงใจนั้น มีลักษณะสำคัญที่ใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาหรือความรุนแรงได้ดังนี้

1. ความรุนแรงที่เกิดจากความจงใจกระทำนั้น ไม่จำเป็นต้องจงใจก่อให้เกิดผลเสียหาย กล่าวคือ ผลของความรุนแรงที่เกิดขึ้นอาจไม่เท่าเทียมกันกับพฤติกรรมที่จงใจกระทำ ผู้กระทำความรุนแรงอาจจงใจกระทำพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลเสียหรือแนวโน้มสูงที่จะก่อให้เกิดผลเสียด้านสุขภาพต่อผู้ถูกกระทำ แต่ผู้กระทำอาจไม่รับรู้ถึงผลของการกระทำของตน

2. การแยกแยะความจงใจ หรือตั้งใจกระทำความรุนแรง สามารถพิจารณาบนพื้นฐานของความตั้งใจกระทำให้บาดเจ็บกับความตั้งใจที่จะกระทำความรุนแรง ซึ่งความรุนแรงในความหมายที่นิยามโดยวอลเตอร์ส์และพาร์ค (Walters & Parke, 1964) นั้น เป็นความหมายที่กำหนดโดยวัฒนธรรม กล่าวคือ การจะตัดสินว่าจงใจกระทำ การคาดการณ์วางแผนไว้ล่วงหน้าหรือการบาดเจ็บและผลของความรุนแรงอื่นๆ ที่ตามมา อาจถูกกำหนดโดยหรือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ผู้กระทำความรุนแรงบางสังคมอาจตั้งใจกระทำอันตราย แต่โดยพื้นฐานวัฒนธรรมของสังคมนั้นไม่ได้มองการกระทำดังกล่าวนั้นว่าเป็นการใช้ความรุนแรง เช่นการตัดหรือขลิบอวัยวะเพศหญิง หรือการลงโทษโดยทุบตีต่อร่างกายของเด็กการกระทำความรุนแรงนี้ถูกมองว่าเป็นการสั่งสอนหรือพิธีกรรมให้หลุดพ้นจากบาปมากกว่าการรับรู้ว่าเป็นการใช้ความรุนแรง การให้คำนิยามขององค์การอนามัยโลกเกี่ยวกับความรุนแรงได้ครอบคลุมถึงผลที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพของผู้ถูกกระทำโดยไม่คำนึงถึงการรับรู้และความเชื่อทางวัฒนธรรมต่อความรุนแรงนั้นๆ

3. การจงใจกระทำความรุนแรง ขึ้นอยู่กับระดับของความตั้งใจ ผู้กระทำความรุนแรงบางคนตั้งใจทำให้เกิดการบาดเจ็บและจงใจที่จะใช้ความรุนแรง แต่ไม่ได้ต้องการให้เกิดผลขนาดเท่าที่ตนกระทำ เช่น บุคคลที่พยายามจะฆ่าตัวตาย ไม่ได้ต้องการที่จะตายจริง แต่ต้องการเรียกร้องความสนใจช่วยเหลือจากผู้อื่น ในการนิยามความรุนแรงขององค์การอนามัยโลกนั้น มุ่งดูที่ผลรับของการกระทำเกิดจากเจตนาที่จะทำร้ายโดยไม่คำนึงถึงความตั้งใจกระทำและผลของสุขภาพที่เกิดขึ้นจากนั้นว่าสอดคล้องกันหรือไม่

สรุปได้ว่า ความรุนแรงตามความหมายที่บัญญัติโดยองค์การอนามัยโลกนั้น จะเน้นที่เจตนาความตั้งใจหรือจงใจกระทำของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลต่อทั้งตนเอง บุคคลอื่น หรือกลุ่มบุคคลอื่นทั้งที่เกิดขึ้นในบ้าน ในที่ทำงาน ในชุมชน สถาบันต่างๆ ในสังคม ไม่ว่าจะกระทำต่อเพศหรือวัยใดที่มีผลต่อการบาดเจ็บทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และทางเพศ รวมทั้งการกีดกัน ปิดกั้นสิทธิของบุคคลในด้านต่างๆ ซึ่งคำจำกัดความของความรุนแรง ตลอดจนประเภทของความรุนแรงที่สามารถใช้เป็นแนวคิดใน

การศึกษาและเข้าใจถึงรูปแบบของความรุนแรงต่อบุคคล ครอบครัว และชุมชนที่เกิดขึ้นในทุกแห่งทั่วโลกในแต่ละวัน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้ความหมายของความรุนแรงและประเภทของความรุนแรงนี้เป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการจัดแบ่งประเภทงานวิจัยที่จะระบุไว้ในระบบฐานข้อมูลงานวิจัยครั้งนี้ด้วย

ลักษณะของความรุนแรง

ลักษณะความรุนแรงแบ่งออกเป็น 3 ประเภท (Galtung อ้างตาม ชลิตาภรณ์, 2545) ดังนี้

1. ความรุนแรงทางตรง (direct violence) เป็นปรากฏการณ์ที่เห็นได้ชัดเจน และคนทั่วไปเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นความรุนแรง เพราะมีร่องรอยปรากฏให้เห็นบนร่างกายของมนุษย์ในรูปของบาดแผล เลือดเนื้อและการสูญเสียชีวิต รวมทั้งความเสียหายต่อวัตถุและทรัพย์สินของผู้คนการทำทารุณกรรมและการทำร้ายร่างกายด้วยวิธีการต่างๆ หรือการฆ่าฟันกันของผู้คนจึงเป็นเรื่องของความรุนแรงทางตรงที่เห็นได้ง่ายและชัดเจนที่สุด และการกระทำที่อาจจะไม่ได้ทำให้เกิดการบาดเจ็บทางร่างกาย หรือการสูญเสียชีวิตในทันที แต่กระทบต่อความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เช่น การปิดล้อมดินแดนหรือการห้ามการติดต่อทางการค้า และการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น เหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในประเทศหรือบริเวณที่ถูกปิดล้อมเพราะการขาดแคลนสินค้าอุปโภคบริโภค ทำให้เกิดสภาพการขาดอาหารและปัญหาด้านสาธารณสุขอื่นๆ ตามมา

2. ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (structural violence) หมายถึง โครงสร้างที่ทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างคนที่มีตำแหน่งแห่งที่แตกต่างกันในโครงสร้างนั้น ผู้ที่มีอำนาจมากกว่าเอารัดเอาเปรียบผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่าในกระบวนการปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนระหว่างกันความไม่เท่าเทียมในการแลกเปลี่ยนกระทบความอยู่รอดและความเป็นอยู่ของผู้ที่เสียเปรียบในโครงสร้าง ทำให้คนเหล่านี้ต้องทนทุกข์ทรมานจากความยากจนแร้นแค้น ความอดอยากขาดแคลนอาหาร ยารักษาโรคและบริการด้านสุขภาพที่จำเป็น ความขาดแคลนเช่นนี้กระทบต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้ที่เป็นฝ่ายเสียเปรียบในโครงสร้าง ปัญหาเหล่านี้มักจะถูกมองว่าเป็นเรื่องของความยากจน อันเป็นผลมาจากความด้อยพัฒนาที่แก้ไขได้โดยกระบวนการพัฒนาหรือทำให้ทันสมัย ทั้งที่สภาพความอดอยากแร้นแค้นที่เป็นอยู่นั้นเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างที่เป็นอย่างอยู่ และจะดำรงอยู่ต่อไปถ้าโครงสร้างยังคงมีลักษณะที่เอื้อต่อคนบางกลุ่ม และทำให้คนบางกลุ่มเสียเปรียบอยู่เช่นเดิม ซึ่งนอกจากผลกระทบทางร่างกายแล้ว ความรุนแรงเชิงโครงสร้างยังมีผลต่อจิตใจและจิตวิญญาณของผู้คนในสังคมผ่านกระบวนการควบคุม การพัฒนา สำนักกรรมและการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางสังคมของกลุ่มคนที่เป็นฝ่ายเสียเปรียบในโครงสร้างที่เป็นอยู่ กระบวนการดังกล่าวมักจะอยู่ในรูปของการจำกัดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความเป็นไปในสังคม และการผลักกลุ่มที่มีอำนาจน้อยไปอยู่ที่

ชายขอบของสังคม ทำให้ปัญหาและเรื่องราวของคนเหล่านี้กลายเป็นเรื่องเล็กๆ ที่ไม่มีความสำคัญ ทำให้คนในสังคมมองไม่เห็นสภาพของการกดขี่ เอารัดเอาเปรียบที่เป็นอยู่ กระบวนการเหล่านี้ เป็นเครื่องมือหลักในการควบคุมคนในสังคมให้อยู่ในตำแหน่งแห่งที่ของตน โดยไม่ต้องคำถามหรือท้าทาย โครงสร้างเชิงอำนาจที่มีความไม่เท่าเทียมและการกดขี่ฝังตัว

3. ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม (cultural violence) คือ ระบบความเชื่อ ความหมายของสังคมมีคำอธิบายที่ทำให้เอารัดเอาเปรียบ รวมทั้งการทำร้ายร่างกาย และจิตใจระหว่างคนในสังคม กลายเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ หรือต้องยอมรับวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นกรอบความหมายที่คนใช้ในการทำความเข้าใจตนเองและชีวิตทางสังคม มีแง่มุมที่ให้ความชอบธรรมกับความรุนแรงหลายรูปแบบ ทำให้ปรากฏการณ์ที่เป็นความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้างกลายเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ หรือเป็นเรื่องถูกต้อง หลายสิ่งหลายอย่างที่ทำให้เกิดความทุกข์ยากทางกาย และทางใจให้กับคนในสังคมจึงไม่ถูกจัดหรือมองเห็นเป็นความรุนแรง เช่น การข่มขืน ในความเข้าใจของคนทั่วไป การที่คนสองคนต่อสู้กันบนสังเวียนเช่นนี้ไม่นับว่าเป็นความรุนแรง แต่เป็นกีฬาที่เป็นที่ยอมรับและมีผู้สนใจติดตามมากมาย และคนในสังคมก็นั่งดูการต่อสู้ของนักมวยที่บางครั้งก็ทำให้บาดเจ็บสาหัสได้อย่างสนุกสนานและภาคภูมิใจ ในหลายกรณีที่นักมวยของประเทศตนได้ชัยชนะ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าความรุนแรงทางตรงถูกหล่อเลี้ยงอยู่ด้วยความรุนแรงเชิงโครงสร้างและความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม

สัญญาณเตือนที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรง

การใช้ความรุนแรงมักมีสิ่งบอกเหตุหรือสัญญาณเตือนนำมาก่อน ซึ่งสามารถสังเกตเห็นได้ และช่วยให้ป้องกันได้ทันทั่วทั้งที่ สัญญาณเตือนมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ สัญญาณเตือนทั่วไป และสัญญาณเตือนเฉพาะ สัญญาณเตือนทั่วไป ได้แก่

1) พฤติกรรมเปลี่ยนไป เช่น เก็บตัวอยู่คนเดียว ซึม หงอย ไม่พูดเหมือนเคยหรือดูเยอา พูดมากกว่าปกติ

2) กิจวัตรประจำวันไม่เป็นไปตามปกติ เช่น กินไม่ได้ นอนไม่หลับ ไม่มีสมาธิในการเรียน สัญญาณเตือนเฉพาะ ได้แก่

1) พูดเปรยๆ ถึงการใช้ความรุนแรง เช่น “อยากตาย” “ระวังตัวให้ตึนะ”

2) พูดถึงแผนการว่า จะทำร้ายตัวเอง หรือแผนที่จะทำร้ายคนอื่น

3) เคยพยายามทำร้ายตนเองและผู้อื่นมาก่อน

จะเห็นได้ว่าสัญญาณเตือนที่นำไปสู่ความรุนแรงมีหลายลักษณะทั้งที่เป็นพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ และความรู้สึกนึกคิดที่อยู่ภายในจิตใจของแต่ละบุคคล เช่น รู้สึกโกรธ หรือรู้สึกไม่เป็นมิตร ใช้คำพูดที่ก้าวร้าว หรือข่มขู่ อยู่ไม่นิ่ง หงุดหงิดง่าย มีการใช้น้ำเสียงที่ไม่เหมาะสม และควบคุมอารมณ์ตนเองได้น้อย ดังนั้นการรู้เท่าทันและเข้าใจลักษณะสัญญาณเตือนทั่วไป และสัญญาณเตือนเฉพาะที่

นำไปสู่ความรุนแรง จะเป็นการป้องกันความคิด อารมณ์และพฤติกรรมที่อาจนำไปสู่การใช้ความรุนแรงได้ในที่สุด

สาเหตุการเกิดความรุนแรง

สาเหตุของการเกิดความรุนแรง แบ่งได้เป็น 4 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับความคิดปกติทางจิตและบุคลิกภาพ การมีประสบการณ์ความรุนแรง ขาดการศึกษา การติดสารเสพติด ซึ่งได้แก่

- 1.1 ประสบปัญหาวิกฤตแล้วหาทางออกไม่ได้
- 1.2 มองการใช้ความรุนแรงเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหา
- 1.3 ใช้แอลกอฮอล์และสารเสพติด
- 1.4 เคยเป็นเหยื่อของการใช้ความรุนแรงมาก่อน
- 1.5 เข้าถึงอาวุธได้ง่าย
- 1.6 มีความผิดปกติในสมอง และไม่ได้รับการรักษาอย่าง

ถูกต้อง

1.7 มีภาวะหวาดระแวง

2. ปัจจัยทางด้านครอบครัว และบุคคลใกล้ชิด ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการมีปัญหาภายในครอบครัว การที่ครอบครัวมีรายได้ต่ำ ครอบครัวแตกแยก เช่น ครอบครัวให้การเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ได้แก่

- 2.1 ปกป้องมากเกินไป เด็กไม่ได้เรียนรู้ที่จะเผชิญความผิดหวังและการแก้ไขปัญหา
- 2.2 การเลี้ยงดูโดยใช้อารมณ์ ใช้ความรุนแรง ทำให้เด็กเคยชินและเรียนรู้ที่จะแก้ไข

ปัญหา ด้วยอารมณ์และความรุนแรง

2.3 ปล่อยปละละเลย ทำให้เด็กขาดความรักความอบอุ่นและรู้สึกว่าคุณค่า

คุณค่า

3. ปัจจัยทางด้านชุมชน ได้แก่ การมีแหล่งอบายมุข สื่อที่แสดงออกถึงความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ ความอ่อนแอของชุมชน และความหนาแน่นของประชากร

4. ปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ การคบเพื่อน การศึกษา สังคม วัฒนธรรม และสื่อที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรง ซึ่งอาจจะได้แก่

- 4.1 สภาพความเป็นอยู่ที่แออัด ตึงเครียด เต็มไปด้วยแหล่งอบายมุข
- 4.2 ยากจน ขาดแคลนทางเศรษฐกิจสังคมค่านิยมที่เอื้อต่อการใช้ความรุนแรง เช่น

ให้ความสำคัญกับศักดิ์ศรีในทางที่ผิด

4.3 สื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ วีดิโอเกมส์ ที่สื่อเรื่องการใช้ความรุนแรง โดยขาด การควบคุม

4.4 การขาดการควบคุมเรื่องการใช้อาวุธปืนและการซื้อหาอาวุธปืนได้ง่าย

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรุนแรง

ผลกระทบที่เกิดจากการใช้ความรุนแรง มีทั้งต่อบุคคล ครอบครัว และสังคมโดยรวม ทั้งผลที่เกิดขึ้นทั้งในระยะสั้น และระยะยาว ผลกระทบที่สำคัญมีประกอบด้วยกัน 2 ด้านคือ

1. กระทบโดยตรงต่อผู้กระทำ และผู้ถูกกระทำ คือ การสูญเสีย ชีวิต สูญเสียอวัยวะ พิการ บาดเจ็บ มีปัญหาทางด้านสุขภาพจิต เช่น มีพฤติกรรมก้าวร้าว บุคลิกภาพแปรปรวนและรู้สึกไม่มีคุณค่าในตัวเอง นำไปสู่การทำร้ายตนเองและผู้อื่น

2. กระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ และการพัฒนาของประเทศโดยรวม ได้แก่ ปัญหาความสงบสุขของคนในสังคมปราศจากความปลอดภัย เกิดความเสียหายของทรัพย์สินสาธารณะ เกิดปัญหา เศรษฐกิจ ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพเพิ่มมากขึ้น และทำให้คุณภาพชีวิตลดน้อยลง

ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมรุนแรง

เรมชมิทท์ (Remschmidt อ้างตามชลิตาภรณ์, 2545) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิด พฤติกรรมรุนแรง ดังนี้

1. ปัจจัยด้านกรรมพันธุ์และร่างกาย ได้แก่ กรรมพันธุ์และสภาพแรกเกิด ผลจากระบบ ประสาท และระบบต่อมไร้ท่อ

2. การขาดการรับรู้ (cognitive deficit) ในระยะหลังได้มีการศึกษาพฤติกรรมรุนแรงในแง่ cognitive มากขึ้น และพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างการเกิดพฤติกรรมรุนแรงกับความผิดปกติของ ระบบประสาท (neuropsychological impairment) ความผิดปกติของการทำ งานของสมองเป็น เพียงสาเหตุหนึ่งของการรับรู้ที่ผิดปกติที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมรุนแรงดังนี้

2.1 เด็กที่มีพฤติกรรมรุนแรงมักพบมีข้อจำกัดในการแสดงออกทางภาษา

2.2 ความบกพร่องเฉพาะด้านของรับรู้ เช่น dyslexia, perception-impairment, language developmental disorder มีความสัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมรุนแรง

2.3 พฤติกรรมรุนแรงและก้าวร้าว เกิดในเด็กที่มีสติปัญญาต่ำกว่าในเด็กที่มีสติปัญญาสูง การรับรู้ (cognitive deficit) มีผลลบ 2 ประการ คือ

2.3.1 มีการประเมินสถานการณ์รอบตัวผิดไปจากความเป็นจริง อาจประเมินสิ่งเร้า มากขึ้นหรือน้อยลง

2.3.2 มีแนวโน้มว่าจะเกิดความรู้สึกว่าสิ่งแวดล้อมมีปฏิกริยาทางลบต่อตนเอง จากผลลบนี้ทำให้ความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองลดลง ทำให้ปรับตัวด้วยการใช้ความรุนแรง

3. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพและจิตพยาธิสภาพ ได้แก่ การมีปัญหาทางจิต เช่น ผู้ที่มีความโกรธ ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ อาจก่อให้เกิดปัญหาทางจิตและใช้การแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม สมองพิการทำให้เกิดอารมณ์ก้าวร้าว บุคลิกภาพที่ก้าวร้าว

4. ปัจจัยด้านพัฒนาการและอายุ ได้แก่ พัฒนาการด้านจิตสังคมและความผิดปกติทางจิตเวช ในเด็กและวัยรุ่น

5. เพศ พบว่าเพศ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความรุนแรง ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาการเยี่ยงเบนทางเพศ อาจก่อให้เกิดความรุนแรง ละเมิดทางเพศได้

6. สุราและสารเสพติด พบว่า ผู้ใช้สารเสพติดและสุราจะมีความสามารถในการยับยั้งชั่งใจลดลง ความรู้สึกตัวลดลง สูญเสียการตัดสินใจ ควบคุมตนเองไม่ได้จึงกระทำรุนแรงได้มาก

7. ปัจจัยด้านจิตสังคม ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกันและการส่งเสริมลักษณะและพฤติกรรมของผู้ถูกรกระทำรุนแรง อิทธิพลจากการเลี้ยงดูในครอบครัว อิทธิพลจากสังคมในโรงเรียน ได้แก่ การใช้ความรุนแรงในสังคม สภาวะแวดล้อมประจำวันที่พบเห็นการใช้ความรุนแรง ผลกระทบการใช้สื่อต่างๆ และการขาดการควบคุม ระเบียบวินัยในสังคม

นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยด้านสังคมมีบทบาทสำคัญในการเกิดพฤติกรรมรุนแรง เพราะในการพิจารณาพฤติกรรมรุนแรงนั้นไม่สามารถมองเฉพาะผลลัพธ์ของการเกิดพฤติกรรม หรือให้การดูแลรักษาเฉพาะพฤติกรรมได้ ซึ่งปัจจัยด้านสังคมที่สำคัญมีดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เด็กและเยาวชนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจตกต่ำ มีอัตราการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง เนื่องจากเด็กกลุ่มแรกถูกลงโทษทางร่างกายบ่อยกว่า ได้รับผลกระทบจากสื่อต่างๆ ในทางลบมากกว่า และมีโอกาสสูงที่จะเข้ากลุ่มสังคมวัยรุ่นและเยาวชนที่มีปัญหาและเป็นอันธพาล

2. ครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลทำให้พฤติกรรมรุนแรงเพิ่มขึ้น ลักษณะครอบครัวที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมรุนแรง ได้แก่ มีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว เด็กและเยาวชนที่มีลักษณะบางอย่างที่กระตุ้นให้ถูกทารุณ เช่น พิกัด อับลักษณ์ อยู่ไม่นิ่ง หรือครอบครัวที่พ่อแม่ป่วยทางจิต ดิดสุราและครอบครัวที่เลี้ยงดูเด็กอย่างเข้มงวด มีการลงโทษรุนแรง โดยเฉพาะพฤติกรรมของบิดามารดาที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมรุนแรง ได้แก่ การลงโทษ หากไม่สู้คนอื่น ยุยงชักจูงให้ต่อสู้มองคนที่ไม่สู้คนอื่นว่าอ่อนแอ เช่น ไม่เป็นลูกผู้ชาย และเพิกเฉยต่อพฤติกรรมรุนแรง โดยไม่แก้ไขครอบครัว ดังกล่าวคือที่มาของการเกิดพฤติกรรมรุนแรงอย่างต่อเนื่อง และแสดงให้เห็นการถ่ายทอดพฤติกรรมรุนแรงภายในครอบครัวจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง (Bandura & Walters Cited in as Remschmidt, 1993)

3. ผลกระทบจากสื่อต่างๆ การพบเห็นความก้าวร้าวรุนแรงจากสื่อต่างๆ มีผลกระทบ คือ กระตุ้นให้อยากแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว หรือยอมรับว่าพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นเรื่องปกติธรรมดาในชีวิตประจำวัน

4. การพัฒนาพฤติกรรมรุนแรง ด้วยการแสดงความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน เป็นผลจากการเลียนแบบและในขณะเดียวกันก็กระตุ้นความรู้สึกก้าวร้าว ร่วมกับการเห็นการใช้ความรุนแรงในผู้ใหญ่

5. การเผชิญกับสถานการณ์ที่กดดัน เป็นการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมรุนแรงเพิ่มขึ้นได้โดยพบว่าเด็กและเยาวชนที่เคยผ่านประสบการณ์ที่กดดันต่อจิตใจ มีโอกาสเกิดพฤติกรรมรุนแรงเมื่อโตขึ้น การแยกจากพ่อแม่ตั้งแต่แรกเกิดถูกส่งเข้าสถานสงเคราะห์ การเลี้ยงดู พ่อแม่แยกทางกัน และถูกออกจากโรงเรียน อย่างไรก็ตามปัจจัยเหล่านี้ไม่ได้เฉพาะเจาะจงสำหรับการเกิดพฤติกรรมรุนแรงแต่ มีผลร่วมกับปัจจัยอื่น และทำให้เด็กมีความเสี่ยงที่จะเกิดพฤติกรรมรุนแรงภายหลัง

6. ผลกระทบจากเหตุการณ์ต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมรุนแรงได้แก่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เข้มงวดมาก เช่น อยู่ในสถานการณ์ที่มีความเครียดสูงอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันกันโดยขาดความเห็นอกเห็นใจ และถูกปฏิเสธหรือไม่ยอมรับจากบุคคลรอบข้าง

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วการที่ยังคงมีพฤติกรรมรุนแรงในสังคมอยู่อย่างต่อเนื่องนั้นมีความสัมพันธ์กับปัจจัย 3 ประการ (Remschmidt, 1993) คือ

1. การถ่ายทอดพฤติกรรมรุนแรงภายในครอบครัว พฤติกรรมรุนแรงมีการถ่ายทอดในครอบครัว พ่อแม่ที่กระทำรุนแรงกับเด็กมักมีประวัติในวัยเด็กและเยาวชนที่ถูกกระทำรุนแรง เช่นเดียวกันทั้งทางร่างกายและทางเพศ

2. การพัฒนาพฤติกรรมรุนแรงในบุคคล ประสบการณ์ชีวิตในแต่ละช่วงวัยของบุคคลส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมรุนแรงในช่วงต่อมา ดังตัวอย่าง เด็กอายุ 14 ปี ฆ่าเด็กอายุ 8 ปี และ 10 ปีหลังกระทำ การทารุณทางเพศต่อเด็กทั้งสอง ทำให้มีประวัติถูกส่งเข้าสถานสงเคราะห์เนื่องจากมีลักษณะอยู่ไม่นิ่ง วุ่นวาย ซึ่งพ่อแม่เด็กไม่สามารถดูแลได้ ขณะอยู่ในบ้านสงเคราะห์ก็ถูกทารุณทางเพศจากเด็กที่โตกว่า

3. การเกิดพฤติกรรมรุนแรงที่ขยายวงกว้างในสังคมในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งการเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กวัยรุ่นในสังคมปัจจุบัน ความก้าวร้าวมีต้นกำเนิดจากความคิดการเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในชีวิตประจำวัน เห็นภาพความรุนแรงจากสื่อต่างๆ ทุกวัน นำไปสู่การยอมรับเอาความรุนแรงเข้ามาเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหา นอกจากนั้นการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหายังเป็นผลพวงจากความกดดันของกลุ่มด้วย เวลารวมกลุ่มกันคนเรารู้สึกว่าตัวเองเข้มแข็งขึ้น อีกปัจจัยหนึ่งที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมรุนแรงของวัยรุ่นอย่างชัดเจน คือ การใช้จ่ายและसारออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ร้อยละ 50 ของการกระทำ ผิดในวัยรุ่นเป็นผลเนื่องจากการใช้สารเหล่านี้

การเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมรุนแรงในเยาวชนวัยรุ่นในสังคมปัจจุบัน สรุปได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (Remschmidt อ้างตามชลิตาภรณ์, 2545)

1. สังคมปัจจุบันส่งเสริมความมีอิสระอย่างไร้ขอบเขต อิสระต้องควบคู่กับขอบเขตและความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยและมีแนวทางในการปฏิบัติตน การเลี้ยงดูที่ขาดขอบเขตนอกจากจะไม่ส่งเสริมพัฒนาการ และไม่ใช่วิธีแบบอย่างต่อเด็กและเยาวชนแล้ว การรู้จักขอบเขตและกฎเกณฑ์นำมาสู่การวางตนอย่างเหมาะสมในด้านการคบหากับผู้อื่นและรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ทำให้มีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมรุนแรงได้ง่าย ดังนั้นในความมีอิสระจึงต้องมีขอบเขตในความรับผิดชอบ สิทธิ และหน้าที่ของตน

2. การเลี้ยงดูที่ส่งเสริมการสนใจแต่เรื่องของตนเอง สังคมคงต้องตั้งคำถามว่าการเลี้ยงดูที่ส่งเสริมความสนใจแต่เรื่องของตนเองจนไม่สนใจความต้องการความปรารถนาหรือความสนใจของคนอื่นนั้นเหมาะสมหรือไม่ พบว่าการเลี้ยงดูเช่นนี้นำไปสู่มุมมองแบบสนใจแต่เรื่องของตนเอง เรียกร้องแสดงความต้องการของตนเอง แทนที่จะเอาใจใส่ คำนึงถึงผู้อื่นประนีประนอมพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น

3. การขาดแบบอย่างที่ดีในครอบครัว สภาพครอบครัวที่มี 3 รุ่น คือ รุ่นปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ ลูก แทบไม่มีให้เห็นอีกแล้วหรือแม้แต่ครอบครัวที่อยู่กันพร้อมหน้าพ่อแม่ลูกก็น้อยลง ในเมืองใหญ่ทุก 2-3 ครอบครัว พ่อแม่แยกทางกัน การแยกทางกันของพ่อแม่ เป็นเรื่องเศร้าสำหรับเด็กและเยาวชนเสมอ

4. การสูญเสียกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมในวัยรุ่น ในปัจจุบันความสนใจในศาสนาลดน้อยมาก การขาดหลักคุณธรรม ศีลธรรม ทำให้เด็กและวัยรุ่นเหล่านั้นสูญเสียหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ผู้ที่ไม่เคยรู้จักข้อห้าม ไม่สนใจกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม ไม่สนใจศาสนาและวัฒนธรรม ไม่รู้จักเคารพสูงต่ำก็จะสนใจแต่ความคิดของตนเองเอาตัวเองเป็นใหญ่

5. ความยากจน ความขาดแคลน สภาพการตกงาน ทำให้สังคมขาดความมั่นคงและขาดการช่วยเหลือภายในสังคมนำไปสู่ปัญหาการใช้ความรุนแรงในสังคมขึ้น สภาวะวิกฤติเศรษฐกิจตกต่ำในปัจจุบัน ส่งผลให้มีการเลิกจ้างงาน ค่าครองชีพสูง รายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย ทำให้เกิดความเครียดทั้งในครอบครัวและสังคม เป็นผลให้เกิดการใช้ความรุนแรงและมีอัตราการฆ่าตัวตายเพิ่มสูงขึ้น (ศูนย์ข้อมูลความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว, 2555)

สำหรับสาเหตุของความรุนแรงในโรงเรียนที่พบเห็นบ่อยๆ ไว้ดังนี้ (Brendtro & Long อ้างตาม ชลิตาภรณ์, 2545)

1. การขาดความอบอุ่น ขาดความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลรอบข้าง การขาดโอกาสรับค่านิยมที่ดีเข้าไว้ในใจของตน ซึ่งมักจะเกิดกับเด็กในครอบครัวหย่าร้าง พ่อหรือแม่ติดยาเสพติด ครอบครัว

ยากจน หรือครอบครัวที่มีผู้ปกครองติดสุรา มีการทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครอบครัวเดี่ยว ถ้าเป็นครอบครัวขยายความอบอุ่นหรือความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่มักจะมีมากกว่า

2. ความเครียดหรือความขัดแย้ง ความเครียดเล็กๆ น้อยๆ เป็นผลดีต่อการพัฒนาของเด็กแต่ความเครียดมากจะมีผลเสียต่อสุขภาพจิต สาเหตุของความเครียดมีหลากหลาย เช่น ความยากจน ความขัดแย้งในครอบครัว สภาพแวดล้อมที่เป็นอันตราย เป็นต้น ถ้าเด็กมีความเครียดมากและเป็นเวลานาน มักจะเกิดลักษณะของการต่อต้าน และคิดว่าการจะทำให้ใครยอมรับนับถือต้องใช้กำลัง เมื่อมาถึงโรงเรียนแหล่งความเครียดที่โรงเรียนก็มีพร้อม เช่น การสอบตก เพื่อนเกเร เพื่อนไม่ชอบ เป็นต้น

3. การสื่อสารจนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่งความรุนแรง ในที่นี้หมายถึง ความรุนแรงทั้งที่เป็นจริงในสภาพของอาชญากรรม ความรุนแรงทางการเมือง การกีฬาบางชนิด การรบหรือการสงคราม ความขัดแย้งทางศาสนา และความรุนแรงที่มาทางสื่อมวลชน สื่อเหล่านี้จะเข้ามาในจิตใจ และจะทำให้เด็กนึกถึงความรุนแรง และใช้เป็นแนวปฏิบัติได้โดยอาจจะติดตามที่เห็นในโทรทัศน์ว่าการแก้ปัญหา นั้นทำได้ภายในเวลา 1-2 นาที ซึ่งไม่เป็นความจริงแม้แต่น้อย

4. ความผิดปกติทางสมอง ซึ่งพบว่า มักไม่ทราบว่าเด็กมีความเสียหายทางสมอง ยกตัวอย่าง เช่น เด็กหนุ่มที่ถูกตัดสินประหารในคุกอเมริการ้อยละ 50 มีสภาพสมองผิดปกติ นอกจากนี้แล้วความผิดปกติทางสมองหรือทางจิตอันเนื่องมาจากแอลกอฮอล์ ยาเสพติด ยาม้า ยาอี และอื่นๆ ก็มักจะเป็นแหล่งของความรุนแรงอีกทางหนึ่งเช่นกัน

จากการทบทวนวรรณกรรม ได้กล่าวถึงปัญหาความรุนแรงในสังคมโดยเฉพาะความรุนแรงในกลุ่มวัยรุ่นซึ่งพอที่จะสรุปสาเหตุได้ดังนี้

1. การขาดสัมพันธภาพ ขาดการเอาใจใส่จากผู้ใหญ่ จะทำให้วัยรุ่นกลายเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว มีปัญหาและยากที่จะจัดการ เนื่องด้วยวัยรุ่นทุกคนต้องการสัมพันธภาพและความรักที่เข้มแข็งและต่อเนื่องในการสร้างสมความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย ซึ่งจะพัฒนามาเป็นความรู้สึกมั่นคงในอารมณ์เวลาเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่

2. ผู้ปกครองหรือพ่อแม่ปราศจากแนวทางในการแนะนำ สั่งสอน จึงส่งผลให้วัยรุ่นมีปัญหาทางพฤติกรรม

3. การที่พ่อแม่เสริมพฤติกรรมรุนแรงให้แก่วัยรุ่นโดยไม่รู้ตัว เช่น การเรียนรู้วิธีการเผชิญปัญหาที่เหมาะสม เช่น การชกมวยการต่อสู้

4. การทุบตี ตบหน้า หรือการลงโทษอย่างรุนแรง จะเป็นการแสดงให้เด็กเห็นว่าผู้ใหญ่ก็ใช้วิธีรุนแรงในการแก้ปัญหา และเป็นการสอนให้เขาใช้วิธีเดียวกันกับผู้อื่น นอกจากนี้การลงโทษทางร่างกาย ยังถือเป็นการหยุดยั้งพฤติกรรมที่ไม่ต้องการเพียงชั่วคราว แม้จะลงโทษรุนแรงขึ้นเด็กวัยรุ่นก็จะสามารถปรับตัวได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว

5. การที่พ่อแม่สร้างกฎระเบียบของครอบครัวขึ้นมาแล้วไม่ปฏิบัติตาม จะทำให้เด็กวัยรุ่นเกิดความสับสนและพยายามหาช่องทางหลีกเลี่ยง

6. การที่วัยรุ่นได้เห็นความรุนแรงในครอบครัวหรือสังคม ซึ่งความรุนแรงในบ้านเป็นอันตรายและก่อให้เกิดความหวาดกลัวในเด็ก เขาต้องการบรรยากาศของบ้านที่อบอุ่นปลอดภัยโดยที่เขาไม่ต้องเติบโตมาพร้อมกับความกลัว เด็กที่เห็นความรุนแรงอาจจะไม่ใช่คนก้าวร้าวแต่จะเป็นผู้ที่แก้ปัญหาความขัดแย้งโดยใช้ความรุนแรง

7. การพบเห็นความรุนแรงทางสื่อ เช่น โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และวีดีโอเกมส์ อาจทำให้เด็กวัยรุ่นมีพฤติกรรมก้าวร้าว

สำหรับสาเหตุของการเกิดอารมณ์รุนแรงในนักเรียนวัยรุ่นนั้น ชมรมจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่นแห่งประเทศไทย (2550) และสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ (2554) ได้กล่าวถึงสาเหตุไว้ดังนี้

1. สาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงทางกาย สำหรับสาเหตุนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประการคือ

1.1 การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่รวดเร็วโดยเฉพาะทางด้านรูปร่าง สัดส่วน และสรีระภายใน จากการปฏิบัติงานต่างๆ ของต่อมไร้ท่อ สิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กวัยรุ่นเกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับร่างกายของตน นอกจากนี้วัยรุ่นยังเป็นวัยที่ชอบออกกำลังกายและต้องการอาหารพักผ่อนอย่างเพียงพอด้วย ถ้าหากขาดอาหารหรือได้รับการพักผ่อนไม่เพียงพอ อาจทำให้เกิดอารมณ์เสียได้ง่าย

1.2 การเข้าสู่ภาวะทางเพศหรือสรีระเร็วหรือช้า เด็กวัยรุ่นที่เข้าสู่ภาวะทางเพศหรือสรีระช้าหรือเร็วกว่าเพื่อนจะทำให้เกิดอารมณ์วิตก เพราะเกรงว่าตนเองจะผิดไปจากคนอื่น ทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมได้

2. สาเหตุทางสภาพแวดล้อม จากการศึกษาโดยทั่วไปพบว่ากรณีที่เด็กวัยรุ่นมีอารมณ์รุนแรงนั้น มีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมทางสังคมมากกว่าสาเหตุอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย เพราะวัยรุ่น เป็นวัยที่ต้องการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ทั้งในโรงเรียน เพื่อน และสิ่งอื่น ทำให้นักเรียนวัยรุ่นมีความรู้สึกว่าตนขาดความมั่นคงเปลี่ยนแปลงได้ง่าย สาเหตุที่ทำให้นักเรียนวัยรุ่นมีความรู้สึกเช่นนี้ มีดังนี้

2.1 การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมใหม่ในระยะตอนต้นของวัยรุ่น คือระยะที่นักเรียนกำลังเริ่มเข้าสู่โรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นระยะที่ต้องปรับตัวค่อนข้างมาก ความจริงในระยะนี้วัยรุ่นยังต้องการความอบอุ่นและความรักจากพ่อแม่ แต่ในขณะที่เดียวกันก็พยายามปิดบังสิ่งเหล่านี้เพื่อแสดงให้เห็นว่าตนเป็นอิสระและสามารถช่วยเหลือตนเองได้ สาเหตุนี้บางครั้งก็ทำให้เด็กเกิดความกังวลหุดหิดไม่แน่ใจในตนเอง เกรงว่าจะไม่สามารถทำได้ตามที่ผู้ใหญ่มุ่งหวัง

2.2 การปรับตัวทางสังคมต่อเพื่อนต่างเพศ ปัญหาเด็กวัยรุ่นจะมีความวิตกกังวลเป็นอย่างมากที่จะทำตัวให้เหมาะสมกับเพศตรงข้าม ทั้งในด้านการพูด การวางตัว จนบางครั้งทำให้เกิดความวิตกกังวลและความเครียด หรืออาจเกิดความตื่นเต้นในบางครั้ง

2.3 ปัญหาด้านการศึกษา การเรียนในระดับมัธยมศึกษาหรือวิทยาลัย เป็นระดับการศึกษาที่เด็กวัยรุ่นจะต้องช่วยตนเองมากกว่าการเรียนในระดับประถมศึกษา การเรียนจะต้องใช้ความพยายามมากขึ้น ยิ่งถ้าหากคิดถึงการเลือกเรียนวิชาชีพในอนาคตด้วยแล้วก็ยิ่งจะทำให้เกิดความวิตกกังวลมากขึ้นกลัวว่าจะไม่มีงานทำ หรือได้เงินเดือนน้อย เป็นต้น

2.4 ปัญหาอื่นๆ อีกหลายประการ เช่น ปัญหาเรื่องการอบรมเลี้ยงดู สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมมีผลทำให้เด็กวัยรุ่นมีอารมณ์รุนแรงได้จากการตรวจเอกสารเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในเด็กวัยรุ่น สามารถสรุปได้ว่าสิ่งที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง มีดังต่อไปนี้

1. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวรายได้ต่ำ
2. ลักษณะของครอบครัวที่แตกแยก
3. บิดามารดามีพฤติกรรมที่เสริมความรุนแรง
4. การเลียนแบบพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง จากการได้พบเห็นการใช้ความรุนแรงในครอบครัว
5. การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมการสนใจแต่เรื่องของตนเอง และส่งเสริมความมีอิสระอย่างไร้ขอบเขต
6. การมีอารมณ์รุนแรงรวมทั้งการขาดการควบคุมอารมณ์ในเด็กวัยรุ่น

จากที่กล่าวมาพบว่า สาเหตุของการใช้ความรุนแรงในเด็กวัยรุ่นที่พบบ่อยมีจากหลายสาเหตุ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า การเสริมแรงและการลงโทษยังมีผลต่อการเรียนรู้พฤติกรรมการใช้ความรุนแรง เนื่องจากการเสริมแรง เป็นการให้รางวัลกับการลงโทษ หากเด็กวัยรุ่นเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต การแสดงพฤติกรรมรุนแรง เช่น การที่ผู้ใหญ่โดยเฉพาะพ่อแม่ใช้กำลังตบตี เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างได้ผล โดยได้รับการยอมรับแล้วก็จะจดจำเป็นแบบอย่าง ในทำนองเดียวกันหากการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาของเด็กวัยรุ่นมิได้รับการลงโทษจากสังคมแล้วก็น่าจะเชื่อได้ว่าการใช้ความรุนแรงของเด็กวัยรุ่นจะเพิ่มจำนวนขึ้น

สาเหตุการก่อพฤติกรรมรุนแรง

สาเหตุของการเกิดพฤติกรรมรุนแรง (Lutzker, 2006; Vineekarn, Wandee, & Purnell, 2012) มีดังต่อไปนี้

1. ความแตกต่างระหว่างเพศ ปัญหาความรุนแรงที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมรุนแรงที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากความแตกต่างระหว่างเพศ โดยที่เพศชายมีปัญหามากกว่า ทั้งนี้เนื่องมาจากฮอร์โมนแอนโดรเจนในเพศชาย
2. อิทธิพลของวัฒนธรรม ซึ่งให้การเสริมแรงกับพฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมแข่งขันของผู้ชาย
3. ความรู้สึกคับข้องใจ และไม่พึงพอใจที่เรียนแล้วไม่ประสบความสำเร็จ
4. ความรู้สึกถูกควบคุม และไม่มีสิทธิ์มีเสียงที่จะแสดงความคิดเห็น
5. นักเรียนประสบความสำเร็จยากลำบากในการหาเอกลักษณ์ของตนเองในทางบวก ไม่รู้ว่าตนเองคือใคร ต้องการอะไร และมีจุดมุ่งหมายอย่างไรในชีวิต
6. ลักษณะของโรงเรียน เช่น ขนาดของโรงเรียนที่ใหญ่ ทำให้ไม่มีความเป็นกันเองต่างคนต่างอยู่เป็นการแข่งขัน ไม่มีความคงเส้นคงวา หรือไม่มีความยุติธรรมในการใช้กฎข้อบังคับของโรงเรียนใช้การลงโทษ เป็นเครื่องมือเบื้องต้นในการแก้พฤติกรรมที่เป็นปัญหา ตลอดจนหลักสูตรไม่มีความหมายสำหรับนักเรียน

นอกจากที่กล่าวมาแล้วนั้น สิ่งที่สำคัญเกี่ยวกับการก่อพฤติกรรมรุนแรงนั้น ยังมาจากการพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และทางสติปัญญาที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน หากมีส่วนใดส่วนหนึ่งบกพร่อง หรือขาดไปไม่สมบูรณ์ บุคคลนั้นจะต้องทำการปรับตัวเพื่อให้ตนเองสามารถอยู่ร่วมในสังคมนั้นได้ ดังนั้นการปรับตัว จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกิดพฤติกรรมรุนแรงขึ้นได้

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความรุนแรงที่ผสมผสานมุมมองทางศาสนาและวัฒนธรรมอิสลาม

ท่ามกลางภาวะวิกฤตสุขภาพจิตจากสถานการณ์ความไม่สงบชายแดนภาคใต้ก็ดี หรือภาวะวิกฤตจากภัยพิบัติธรรมชาติในปัจจุบันที่ไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้มนุษย์กำลังเผชิญกับภาวะเครียดวิตกกังวล ท้อแท้ และสิ้นหวัง ทั้งนี้ภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นยังรวมถึงปัญหาทางสังคมที่นับวันยิ่งเพิ่มจำนวนมากขึ้น และทวีความรุนแรง เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปล้น ฆ่า ชิงทรัพย์ ปัญหาเด็ก เยาวชน และสตรี ปัญหายาเสพติด ปัญหาครอบครัว ชุมชนแออัด ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษและปัญหาอื่นๆ อีกมากมาย

ดังนั้น การให้ความสำคัญในเรื่องของการพัฒนาเยาวชน ซึ่งเป็นกำลังหลักของประเทศจะเป็นการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันแก่เยาวชนไทยมุสลิมนั้นควรมุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านจิตใจมากกว่าวัตถุ ซึ่ง

สิ่งแรกที่เยาวชนไทยมุสลิมต้องเรียนรู้ คือการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการศรัทธา การรู้จักพระองค์อัลลอฮ์ (ช.บ.) ผู้ให้กำเนิดมนุษย์ การเรียนรู้ในสิ่งที่พระองค์ทรงใช้ และละทิ้งสิ่งที่พระองค์ทรงห้าม การปฏิบัติ อามัลอียาดีต เพื่อแสดงถึงความจงรักภักดีของบ่าวที่มีต่อพระองค์ สิ่งนี้ถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะ ทำให้จิตใจบริสุทธิ์ และจะหล่อหลอมให้เยาวชนกลายเป็นมุสลิมที่สมบูรณ์ในอนาคต ลดปัญหาต่างๆ มากมายที่จะเกิดขึ้น ดังเช่นได้มีกล่าวไว้ในซูเราะฮ์ฟาฏีร อายะฮ์ที่ 28 ซึ่งมีใจความว่า “แท้จริงผู้ที่มีความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ คือจากบ่าวของพระองค์ผู้ซึ่งมีความรู้”

ผลกระทบของความรุนแรงในโรงเรียน

1. กระทบต่อศักยภาพการเรียนรู้และความรู้สึกเป็นสุข
2. ก่อให้เกิดความสูญเสียทางจิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ
3. ก่อให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ

การจัดการความรุนแรง

การจัดการความรุนแรง เป็นการพัฒนาความสามารถของเยาวชนไทยมุสลิมในการดูแลตนเอง และตอบสนองต่อความต้องการของตนเอง ในการจัดการกับความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่อาจนำไปสู่การใช้ความรุนแรงเป็นความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการใช้ความรุนแรง ด้วยองค์ประกอบในการปฏิบัติในการดูแลตนเอง (self-care practice) ที่สำคัญ 3 ประการ คือ การที่เยาวชนได้รับความรู้ และปรับทัศนคติที่เหมาะสม ผ่านการเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้ และการนำไปสู่การปฏิบัติในสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง

ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง เป็นความรู้สึก ความคิดเห็นที่มีต่อการใช้ความรุนแรง ในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย อันเป็นผลมาจากประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ความรุนแรง ซึ่งเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของแต่ละบุคคลในการที่จะแสดงพฤติกรรมดังกล่าว ในวิธีการที่สอดคล้องกับความรู้สึกและความคิดเห็นของตน

ความรู้สึก 2 ลักษณะที่มีความเกี่ยวเนื่องกันกับการใช้ความรุนแรง คือความรู้สึกทางบวกและทางลบที่มีต่อตนเอง

1. ความรู้สึกทางบวกที่มีต่อตนเอง คือ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง การมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ มองโลกในแง่ดี มีกิจกรรมที่สร้างความสุข และผ่อนคลายของตัวเอง

2. ความรู้สึกทางลบที่มีต่อตนเอง เป็นความรู้สึกที่ทำให้รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่มีความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ และมักเป็นคนที่มีมองโลกในแง่ร้าย และใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา

ทัศนคติมีองค์ประกอบ 3 ด้านคือ องค์ประกอบด้านสติปัญญา ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม

องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ความรู้ ความคิดเห็นของบุคคล ที่เป็นความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ ดี หรือไม่ดี และแนวโน้มที่บุคคลจะปฏิบัติต่อสิ่งนั้น แหล่งที่มาของทัศนคติที่ทำให้เกิดทัศนคติต่อความรุนแรง มีดังนี้

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (specific experience) เช่น การได้รับความรู้สึกหรือการกระทำที่รุนแรง จะโดยทางร่างกายหรือจิตใจก็ตาม หรือเกิดภาวะคับข้องใจอยู่บ่อยๆ จากการได้ประสบกับเหตุการณ์หรือบุคคลที่มักจะมีแนวโน้มที่ไม่ชอบ หรือมีประสบการณ์ที่ไม่ดี เพียงครั้งเดียวก็อาจจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติของบุคคลได้

2. การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (communication from others) โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ ที่เด็กได้รับในครอบครัวในสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ครูและเพื่อน การติดต่อสื่อสารกับบุคคลที่แวดล้อมจะมีอิทธิพลต่อความเชื่อและทัศนคติของเด็กได้ และมักเกิดขึ้นอย่างปราศจากเหตุผล และสามารถเปลี่ยนแปลงได้

3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (models) จะเห็นได้ว่าทัศนคติบางอย่างถูกสร้าง ขึ้นจากการเลียนแบบจากคนอื่น โดยเป็นกระบวนการ เช่น เมื่อมีเหตุการณ์รุนแรงขึ้นในบ้าน เด็กจะมองเห็นว่าบุคคลอื่นมีการปฏิบัติอย่างไร ขึ้นต่อไปบุคคลนั้นจะแปลความหมายของการปฏิบัตินั้นในรูปของความเชื่อ ที่เป็นทัศนคติ ซึ่งมาจากการปฏิบัติของเขา ความรู้สึกเหล่านี้ เด็กจะเรียนรู้ได้จากการสังเกตการกระทำ โดยไม่จำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารโดยตรงกับบุคคลนั้นๆ เลยก็ได้

4. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน (institutional factors)

จะเห็นได้ว่า ทัศนคติของบุคคลหลายอย่างเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากสถาบัน เช่น สถาบันที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา วัด มัสยิด โรงเรียน บ้าน ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ซึ่งสถาบันเหล่านี้จะเป็นทั้งแหล่งที่มา และเป็นแหล่งที่สนับสนุนให้เกิดทัศนคติที่ดี หรือไม่ดี ต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่งได้

ทัศนคติของบุคคลยังมีคุณลักษณะที่มีทิศทาง มีเป้าหมายเป็นบวก เป็นลบ มีความเข้มข้นจากระดับเล็กน้อยจนถึงขั้นรุนแรง และมีความต่อเนื่อง มีลักษณะที่แพร่กระจายจากกลุ่มหนึ่งหรือบุคคลหนึ่ง ไปยังกลุ่มอื่นหรือบุคคลอื่นได้ และที่สำคัญทัศนคติของบุคคลมีความคงเส้นคงวา คือเป็นความรู้สึกที่ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงง่ายๆ เป็นลักษณะฝังแน่น ยึดติดในแบบใด แบบหนึ่ง ในระยะเวลาที่นานพอสมควร และทัศนคติที่เกิดขึ้นนั้นมีความพร้อมที่จะแสดงออกของทัศนคติของตนเองออกมาอย่างเด่นชัด ไม่ว่าจะในทางบวกหรือในทางลบก็ตาม

ดังนั้นการพัฒนาเยาวชนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ต่อการมีทัศนคติที่เป็นบวก ต่อการไม่ใช้ ความรุนแรงจึงเป็นสิ่งสำคัญ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน

ทักษะในการจัดการความรุนแรง

ทักษะในการจัดการความรุนแรง เป็นการเพิ่มความสามารถ และส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อการดูแลตนเองของเยาวชน ให้ทำหน้าที่ได้เหมาะสม มีศักยภาพในการจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ ทักษะในการจัดการความรุนแรงของ แกนนำเยาวชนไทยมุสลิม ประกอบด้วย

- 1) การเผชิญปัญหา
- 2) ความรับผิดชอบต่อสังคม
- 3) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด
- 4) การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลต่อความรุนแรง
- 5) การประยุกต์ใช้หลักศาสนาอิสลาม กับความรุนแรง

ซึ่งมีเนื้อหาการใช้หลักศาสนาอิสลามที่ช่วยพัฒนาทักษะการจัดการความรุนแรง มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

การเรียนรู้หลักศาสนาอิสลามเป็นสิ่งสำคัญสำหรับวัยรุ่นไทยมุสลิม เพราะการที่วัยรุ่นไทยมุสลิมได้เรียนรู้หลักการศาสนาที่เพียงพอ นั้น จะสามารถป้องกันตนเองจากปัญหาต่างๆได้ โดยเฉพาะ ปัญหาการใช้ความรุนแรง เนื่องจากความรู้เป็นสิ่งที่จะช่วยป้องกันเราไม่ให้หลงไปกับสภาพแวดล้อม กระแสสังคม รวมทั้งปัญหาที่เราต้องเผชิญในสังคมภายนอก เราจะต้องเป็นผู้ที่มีอุดมการณ์อิสลาม มีหลักการ มีจุดยืนที่มั่นคง พยายามทำให้สังคมมองเราเป็นผู้ใหญ่โดยการให้สังคมพึ่งพาอาศัยเรา และรักษาบุคลิกภาพความเป็นไทยมุสลิมในทุกสถานการณ์ ซึ่งบุคลิกภาพไทยมุสลิมก็คือ มีความอ่อนน้อม ถ่อมตน พุดจาดี ต้องแสดงออกเพื่อให้สังคมรู้ โดยการรวมกลุ่มวัยรุ่นไทยมุสลิมเพื่อสร้างศักยภาพในการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อตนและสังคม เช่น การชักชวนกันละหมาด ศึกษาอัลกุรอาน,อัลหะดีษ การติดตามสถานการณ์ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้วัยรุ่นไทยมุสลิมเป็นคนที่ทันสมัยและรู้ทันแผนการของศัตรูอิสลาม

นอกจากนี้วัยรุ่นไทยมุสลิมยังมีการกิจที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การวางแผนสร้างครอบครัวไทยมุสลิมที่มั่นคง โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนชีวิตของตัวเอง ซึ่งจะทำให้มีความคิดเป็นผู้ใหญ่ การเลือกคู่ครอง การวางแผนอนาคตครอบครัว การอบรมลูก ฯลฯ

อิสลามเป็นศาสนาที่สอนให้มีความกรุณาปราณี และส่งเสริมให้มีความยุติธรรม และสันติภาพ นอกจากนั้นอิสลามยังรักษาเสรีภาพ เกียรติยศและความมีศักดิ์ศรี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่เป็นเพียงคำขวัญแต่เป็นหลักการที่อิสลามยึดเหนี่ยวอยู่ด้วย พระผู้เป็นเจ้าได้ส่งศาสนทูตมุหัมมัด(ช.ล) ดัง

ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน ซูเราะฮ์อัลอันบียา โองการที่ 107 ความว่า "และเราไม่ได้ส่งเจ้ามาเพื่ออื่นใด นอกจากเพื่อเป็นความเมตตาแก่ประชาชาติทั้งหลาย"

มีการเปรียบเทียบกันระหว่างความศรัทธาในศาสนาอิสลามและสันติภาพ ในภาษาอาหรับคำว่าอิสลามและสลาม นั้นแปลว่าสันติภาพ มาจากรากศัพท์เดียวกัน พระผู้เป็นเจ้าได้ทรงบอกถึงคุณลักษณะของพระองค์เองในคัมภีร์อัลกุรอานว่า พระองค์เป็นผู้สันติ เมื่อบรรดาไทยมุสลิมทักทายกันก็จะทักทายกันด้วยการให้สลาม (อัลลามุลลัยกุม แปลว่า ขอความสันติจงประสบแด่ท่าน) เสมือนเป็นการเตือนอยู่เสมอว่า ความสันตินั้นเป็นหลักการหนึ่งที่สำคัญของอิสลามที่จะต้องรักษาไว้ในจิตใจของไทยมุสลิมทุกคน ไทยมุสลิมทุกคนเมื่อละหมาดวันละ 5 เวลา ก็จะจบการละหมาดด้วยการให้สลามโดยหันหน้าไปทางขวาและทางซ้าย พร้อมกับกล่าวสลาม (ความสันติ)

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่า อิสลามเป็นศาสนาที่รักความสันติ โดยไม่เปิดช่องว่างให้ใช้ความรุนแรง ความบ้าระห่ำ การก่อการร้าย หรือการโจมตี บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นไม่ว่าจะด้วยวิธีใดก็ตาม คำสั่งสอนและหลักการของอิสลาม มุ่งที่จะพิทักษ์รักษาสิทธิมนุษยชน ซึ่งหมายความถึงสิทธิในชีวิต ครอบครั้ว ความเชื่อ ความคิด และทรัพย์สิน

หลักการศรัทธาในอิสลามห้ามไม่ให้มีการทำร้ายผู้อื่น ซึ่งการทำร้ายผู้อื่นนั้นเปรียบเสมือนการทำร้ายมนุษยชาติ ซึ่งมีหลักฐานปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน ซูเราะฮ์ อัลมาอิดะฮ์ โองการที่ 34 ความว่า "แท้จริงผู้ใดฆ่าชีวิตหนึ่งโดยมิใช่ทดแทนอีกชีวิตหนึ่ง หรือมิใช่เนื่องจากบ่อนทำลายในแผ่นดินแล้ว ก็ประหนึ่งว่าเขาได้ฆ่ามวลมนุษยทั้งหมด"

จากที่ได้กล่าวมา จะพบว่าการใช้หลักศาสนาอิสลามที่ช่วยพัฒนาทักษะการจัดการความรุนแรงด้วยความเชื่อ และความศรัทธาในหลักสำคัญของศาสนาหลักการศรัทธาในอิสลามห้ามไม่ให้เกิดการทำร้ายผู้อื่น ซึ่งการทำร้ายผู้อื่นนั้นเปรียบเสมือนการทำร้ายมนุษยชาติ ซึ่งมีหลักฐานปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน และ การมีความนอบน้อมต่อมตน พุดจาตี การแสดงออกเพื่อให้สังคมรู้ เป็นบุคลิกภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของเยาวชนไทยมุสลิม นอกจากนั้นการรวมกลุ่มวัยรุ่นไทยมุสลิมมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างศักยภาพในการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อตนและสังคม

วัยรุ่นไทยมุสลิมกับหลักการอิสลาม

วัยรุ่นสาวเป็นช่วงที่มีพลังทางกายและทางจิตใจ ภาวะของวัยรุ่นสาวมีไม่มาก จึงมีโอกาสนะสนมประสบการณ์ความรู้และพัฒนาตนเองมากกว่าวัยอื่น เป็นช่วงที่มนุษย์มีจินตนาการอันกว้างไกล เปิดโอกาสให้มีแนวคิดและความหวังที่ดีเด่น เยาวชนมีความเชื่อมั่นในตัวเอง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างบุคลิกภาพที่เข้มแข็ง เยาวชนมีความพร้อมที่จะรับคำแนะนำจากบุคคลที่เขาไว้วางใจ จึงเป็นข้อสำคัญในการพัฒนาศักยภาพผู้คนในสังคม

เรื่องที่ต้องให้ความสำคัญของวัยรุ่นมุสลิมคือ เรื่องของเวลาและการดำเนินชีวิต ซึ่งช่วงวัยรุ่นนั้นเป็นช่วงเวลาที่มียุทธศาสตร์ร่างกายและจิตใจมีศักยภาพสูง และมีความพร้อมที่จะศึกษาหาความรู้ เพราะในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่มีเวลาว่างกว่าวัยอื่น เนื่องจากยังไม่ต้องมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ นอกจากการศึกษาและดูแลตัวเอง ทำให้มีโอกาสในการสร้างผลงานที่มีแนวคิดที่ดีและพัฒนาชีวิต ทั้งนี้ผู้ประกอบการก็มีส่วนช่วยในการพัฒนาชีวิตของพวกเขาได้ โดยการสร้างศักยภาพในตัวเองและความเชื่อมั่นในตัวเขา จึงทำให้เขามีความมั่นใจในตัวเองซึ่งเป็นจุดเด่นของวัยรุ่นหนุ่มสาว ทำให้เขาสามารถทำในทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาคิดว่าทำได้ ซึ่งเป็นลักษณะของผู้นำ

เยาวชนส่วนมากมีความพร้อมที่จะรับคำแนะนำจากบุคคลที่เขาให้ความไว้วางใจ โดยไม่มีการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นโอกาสดีที่จะทำให้วัยรุ่นของเขาเชื่อมั่น และไว้วางใจในตัวผู้ประกอบการและเป็นผู้ให้คำชี้แนะ

แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับวัยรุ่นไทยมุสลิม 3 ประการ (ศูนย์ประสานงานภาคใต้, 2549) ได้แก่

1. การเสริมสร้างจิตภาพ เป็นการสร้างสำนึกในศาสนา ซึ่งจะเกิดขึ้นได้โดยต้องเสริมสร้างและทำความเข้าใจกับหลักความเชื่อพื้นฐานในอิสลาม 6 ประการ คือ การเชื่อในเอกภาพของพระเจ้า เป็นเจ้า เชื่อในบรรดาศาสดา เชื่อในศาสนทูต เชื่อในบรรดาคัมภีร์ เชื่อในกฎกำหนดสภาวะ และเชื่อในวันตัดสิน และในขณะเดียวกันจะต้องฝึกฝนให้เกิดการปฏิบัติตามหลักปฏิบัติพื้นฐาน 5 ประการ คือ การกล่าวคำปฏิญาณตนที่ว่า “ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ (ช.บ.) และมุฮัมมัด (ช.ล.) คือศาสดาของเรา” การละหมาดวันละ 5 เวลา การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน การจ่ายซะกาต และการไปประกอบพิธีฮัจญ์

นอกจากนี้ยังต้องปลูกฝังคุณธรรมหลักที่สำคัญคือ การที่เราจะต้องเชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้ทรงเห็นการทำของเราถึงแม้ว่าเราจะไม่เห็นพระองค์ก็ตาม กระบวนการสร้างจิตภาพจะเกิดขึ้นได้จะต้องอาศัยการขัดเกลา การปลูกฝัง การตอกย้ำ การตักเตือน และการลงโทษถ้ามีความจำเป็น ดังอัลกุรอานในซูเราะฮ์อัลหะดีด โองการที่ 20 ความว่า “พึงรับทราบเถิดว่า แท้จริงการมีอยู่บนโลกนี้มีใช้อื่นใด เว้นแต่เป็นการละเล่นและการสนุกสนานรำเริงและเครื่องประดับ และการโอ้อวดระหว่างพวกเจ้า และการแข่งขันสะสมในทรัพย์สิน และลูกหลาน เปรียบเสมือนเช่นน้ำฝนที่ทำให้ให้งอกเงยซึ่งพืชผล ยังความพอใจแก่กสิกรรมแล้วมันก็เหี่ยวแห้ง เจ้าจะเห็นมันเป็นสีเหลืองแล้วมันก็กลายเป็นเศษเป็นชิ้นแห้ง ส่วนในวันปรโลกมีการลงโทษอย่างสาหัส และมีการอภัยโทษ และความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ (ช.บ.) และการมีชีวิตอยู่บนโลกนี้มีใช้อื่นใด นอกจากการแสวงหาผลประโยชน์แห่งความหลงกลวงเท่านั้น”

2. การพัฒนาศักยภาพ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า เยาวชนวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า เยาวชนเป็นพลังในการสร้างชาติสร้างแผ่นดิน เยาวชนมีพลังที่ล้นหลามและเยาวชนก็สร้างปัญหาอย่าง

มากมายเช่นเดียวกันในสังคม การมองเยาวชนในมุมมอง มองหาจุดแข็ง มองหาคักยภาพของเยาวชน และส่งเสริมศักยภาพของเยาวชนให้มีความสอดคล้องกับหลักความเชื่อทางด้านศาสนา เช่น การทำงานเชิงการกุศล เจริญสาธารณประโยชน์ให้กับชุมชน การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. การเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตของเยาวชน สภาพแวดล้อมทางสังคมถือว่าเป็นปัจจัยเอื้อที่สำคัญในการกำหนดกรอบการดำเนินชีวิตของคนในสังคม เยาวชนเป็นที่ยอมรับอยากเห็นและอยากลอง หากเยาวชนมีชีวิตท่ามกลางสังคมที่ดี ตัวเยาวชนก็就会被สภาพของ ความดีนำทางแต่ถ้าเยาวชนอยู่ท่ามกลางสังคมที่แวดล้อมไปด้วยอบายมุขวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของ เยาวชนก็มักไม่รอดพ้นจากอบายมุขเช่นเดียวกัน การเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อมิใช่เป็นหน้าที่ โดยตรงของเยาวชน แต่เป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนในสังคมที่จะต้องดำเนินการเพราะมิเช่นนั้น เยาวชนก็กลายเป็นเหยื่อของสถานการณ์นั้นๆ

ปัญหาของวัยรุ่นไทยมุสลิม

จากสภาพของความเป็นวัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ร้อน พฤติกรรม ขาดการยั้งคิด รักสนุก ฯลฯ (ศรีเรือน, 2553) วัยรุ่นมุสลิมก็เช่นกัน ด้วยสภาพสังคมเสื่อมโทรมทางด้านจริยธรรม รวมถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตก ดังนั้นความต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ความคาดหวังของสังคมที่ดูเหมือนไม่มีความสอดคล้องในความต้องการและความหวัง การปรับตัวจึงเป็นแนวทางที่สำคัญที่ทุกฝ่ายจะต้องดำเนินการให้มีความสอดคล้องและเหมาะสม และหากดำเนินการไม่สอดคล้องก็จะนำไปสู่ปัญหาของสังคมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งสภาพปัญหาของ วัยรุ่นที่พบเห็นกันโดยทั่วไป คือ

1) ปัญหาทางเพศ เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน ซึ่งจะเกิดในกลุ่มที่ไม่ปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม ทำให้มีปัญหาเรื่องการทำแท้ง เด็กถูกทอดทิ้ง ปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ คนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมแต่งงานเมื่ออายุน้อย (13-18 ปี) ซึ่งคู่สมรสดังกล่าวอยู่ในวัยเด็กและวัยเรียน ไม่พร้อมที่จะรับผิดชอบครอบครัว ส่งผลให้ชีวิตครอบครัวล้มเหลว มีสถิติการหย่าร้างสูง ปัญหาที่ตามมาก็คือ เด็กกำพร้าเด็กถูกทอดทิ้งขาดผู้ดูแล ทำให้เด็กก้าวร้าว มั่ว สุมติดยาเสพติด ลักขโมยและก่ออาชญากรรมได้ทุกประเภท

2) ปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบจากสถานการณ์ความไม่สงบตลอด 7 ปีที่ผ่านมา ทำให้เกิดความสูญเสียเป็นจำนวนมาก มีผู้เสียชีวิตเกือบ 2,500 คน บาดเจ็บ 8,000 คน ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ ครอบครัวเหล่านี้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ไม่มากนักน้อย โดยเฉพาะวัยรุ่นจะเกิดบาดแผลทางจิตใจได้ง่ายกว่าวัยอื่น ปฏิกริยาการแสดงของเด็กวัยนี้ค่อนข้างคล้ายกับผู้ใหญ่ เช่น ภาพเหตุการณ์ผู้ต ขึ้นมาซ้ำๆ หรือมีความรู้สึกเหมือนเหตุการณ์รุนแรงนั้นหวนกลับมาอีก ผันย้ายอารมณ์ความรู้สึกเฉยชา มึนงง สับสน หลีกเลี่ยงสิ่งเตือนใจให้นึกถึงเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดบาดแผลลึกในใจ มีอารมณ์ซึมเศร้าหัน

เข้ายาเสพติด มีปัญหากับเพื่อนๆ มีพฤติกรรมเกรงต่อต้านสังคม แยกตัวจากกลุ่ม มีอาการทางกาย เช่น ปวดศีรษะ มีความคิดอยากฆ่าตัวตาย ไม่ยอมไปโรงเรียน ผลการเรียนลดลง ไม่มีสมาธิ มีปัญหา การนอน คิดฝันว่าได้แก่แค้นแฉ่งอยู่ในใจอย่างปิดบังซ่อนเร้น เด็กวัยรุ่นบางคนเพราะบางกว่าคนอื่นๆ โดยเฉพาะเด็กที่เคยตกเป็นเหยื่อความรุนแรงมาก่อนแล้ว หรือเด็กที่มีปัญหาสุขภาพจิตอยู่ก่อน และวัยรุ่นที่ขาดการประคับประคองช่วยเหลือจากครอบครัวก็จะฟื้นใจกลับสู่ปกติได้ยาก อาจจะต้องใช้เวลายาวนานกว่าคนอื่น (เสาวลักษณ์ และคณะ, 2550) อย่างไรก็ตามจากการศึกษาของเชครีวอ (2547) พบว่าวัยรุ่นไทยมุสลิมส่วนหนึ่งมีมารยาทสูง กล่าวคือ พุดจาไพเราะ นอบน้อมอ่อนหวาน กล่าว พุด กล่าวทำ กล่าวเผชิญกับปัญหาต่างๆ ส่งผลให้ไม่เกิดปัญหาดังกล่าวข้างต้น

แนวทางการป้องกันการใช้ความรุนแรงสำหรับแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม

แนวทางในการป้องกันการใช้ความรุนแรงสำหรับแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมมีกิจกรรมที่มีผลต่อการจัดการความรุนแรงได้เป็นอย่างดี สามารถสรุปกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. ทักษะการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด (coping with emotional and stress)

เป็นความสามารถที่จะตระหนักรู้ในอารมณ์ของตนเอง การควบคุม การจัดการกับอารมณ์ และความเครียด โดยมีพฤติกรรม และการแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด ประกอบด้วยการรู้จักและเข้าใจการเกิดอารมณ์ และความเครียดของตนเอง โดยการสังเกต การสำรวจอารมณ์ ความเครียด และการเรียนรู้ที่จะฝึกฝน การรู้เท่าทันอารมณ์ของตน และการจัดการความเครียด (Bailey, 1985)

อารมณ์ เป็นภาวะทางจิตใจที่มีผลมาจากการตอบสนองต่อตัวกระตุ้น ทั้งที่มาจากภายใน ได้แก่ความสุข ความสบายใจ ความเจ็บปวด และอาจมาจากสิ่งเร้าภายนอก ได้แก่ ผู้คน อุณหภูมิ เสียง มลภาวะ และภูมิอากาศ

อารมณ์แสดงออกได้ในหลายลักษณะ ทั้งอารมณ์ที่เป็นอุณหภูมิในด้านบวก และในด้านลบ อารมณ์ที่แสดงออกในทางด้านบวก ได้แก่ ดีใจ พอใจ ถูกใจ สบายใจ ชอบใจ ส่วนอารมณ์ที่แสดงออกใน ด้านลบ ได้แก่ เครียด โกรธ เกลียด ไม่พอใจ วิตกกังวล ซึ่งอารมณ์ทั้งสองลักษณะสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าที่เข้ามากระทบว่าจะสามารถกระตุ้นให้เกิดอารมณ์อะไร

การรู้จักอารมณ์ คือ การเท่าทันลักษณะอารมณ์ที่เกิดขึ้น จึงเป็นความสำคัญของการรู้จักอารมณ์ตนเองว่าอารมณ์ที่เกิดขึ้นมีลักษณะอย่างไร และการรู้แหล่งที่มาของการนำไปสู่อารมณ์นั้น โดยการเท่าทันอารมณ์ และแสวงหาแนวทางการจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้น ในขณะที่การรู้จักการผ่อนคลายและการปรับอารมณ์ของตนเองนั้น เป็นทางเลือกหนึ่งของการจัดการกับอารมณ์และ

ความเครียดของตนเอง

การจัดการกับอารมณ์ และความเครียดเป็นทักษะที่เรียนรู้ และฝึกฝนได้ โดยมีขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ 1) การสำรวจอารมณ์ 2) คาดการณ์ผลดี 3) ผลเสียของการแสดงออกของอารมณ์ ควบคุมอารมณ์ 4) สำรวจความรู้สึก ขึ้นชมตนเองเมื่อสามารถควบคุมอารมณ์ได้

อารมณ์โกรธ เป็นอารมณ์ที่มีโอกาสนำไปสู่การใช้ความรุนแรงได้ง่าย ดังนั้นสิ่งสำคัญที่ควรทราบเกี่ยวกับอารมณ์โกรธ คือ แหล่งที่มาของการเกิดอารมณ์โกรธซึ่งมักจะเกิดจากการถูกบ่น ตำ ชาติใจ เหยียดหยาม ดูหมิ่น การถูกเอาเปรียบ หรือแม้กระทั่งการถูกทำร้าย

บุคคลจะสามารถสังเกตอารมณ์โกรธของตนเองได้จากแสดงออกทั้งทางคำพูด และการกระทำ อาทิเช่น การกัดฟัน การมีหน้าแดงหน้าบึ้ง มีเสียงเข้ม บางรายอาจมีอาการปวดศีรษะ หัวใจเต้นเร็ว ตัวสั่น มือสั่น ตาขวาง และที่สำคัญคือมีการโต้ตอบด้วยคำพูดที่ดั่งขึ้น ตะโกน และรุนแรงขึ้น อาจมีการเคลื่อนไหวร่างกายในการมุ่งตรงไปข้างหน้า เช่น การจ้องตาเขม็ง การเดินเข้าไปยังคู่สนทนา และทำร้ายร่างกายในที่สุด

การจัดการกับอารมณ์ และความเครียด สามารถกระทำได้หลายวิธี ได้แก่ การออกไปจากสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดความกดดัน การหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์จะเป็นเพื่อการสงบสติอารมณ์ หรือการผ่อนคลายอารมณ์ ซึ่งสามารถทำได้โดยการพูดระบายความรู้สึกกับคนที่ไว้วางใจ การฝึกควบคุมจิตใจ อาจจะได้จากการทำสมาธิ การนับเลข การออกกำลังกาย การหากิจกรรมที่ชอบทำ เช่น การดูหนัง ฟังเพลง การไปท่องเที่ยว เป็นต้น

อย่างไรก็ตามบุคคลก็ยังมีโอกาสที่จะเกิดภาวะอารมณ์ โกรธได้เสมอ ดังนั้นหากรู้เท่าทันอารมณ์ของตน การสังเกตตนเองเมื่อได้รับสิ่งที่มากระทบใจ การเรียนรู้การฝึกฝนการควบคุมความโกรธ และการรู้วิธีการจัดการกับภาวะอารมณ์ดังกล่าว จะส่งผลดีทั้งต่อตนเอง และบุคคลรอบข้าง

2. การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal relationship)

การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คือความสามารถในการการสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ เพื่อน ครู รวมถึงบุคคลใกล้ชิด ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ตลอดจนเป็นความสามารถที่จะคงสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และมีความพึงพอใจด้วยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเหมาะสม ทั้งการใช้ภาษาพูด และภาษาท่าทางที่สอดคล้องกัน โดยผสมผสานความสามารถในการควบคุมอารมณ์ขณะสื่อสาร รู้กาลเทศะ และการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อผู้ที่สนทนาด้วย หลักในการสื่อสารที่ดี (พรดี, 2547) คือ

1. สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในขณะสื่อสาร
2. รู้จักกาลเทศะ คือ รู้บุคคล เวลาและสถานที่ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. สร้างความรู้สึกที่ดีต่อคู่สนทนา เช่น การมีความรู้สึกทางบวก การมองโลกในแง่ดี การให้เกียรติ การให้ความสำคัญ การซักถามความคิดเห็น และการพูดจาให้กำลังใจ

พื้นฐานของการสื่อสารที่ดี จะช่วยให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน นำไปสู่สัมพันธภาพที่ดี และที่สำคัญนั้นจะเป็นการส่งเสริมสุขภาพจิตของแต่ละบุคคลอีกประการหนึ่ง

ทักษะพื้นฐานของการสื่อสาร อาจเริ่มจากการสื่อสารที่สามารถพูดกันได้ง่ายๆ ก่อนจนถึงสิ่งที่ยาก (ศยมณ, 2547) เช่น

1. การสื่อสารถึงความประทับใจ (appreciations) เป็นการแสดงความชื่นชมด้วยความจริงใจ ที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกผ่อนคลาย มีความสุข มีความภูมิใจ

2. การสื่อสารถึงความกังวลใจ ห่วงใย (worries) เป็นการบอกกล่าวถึงความรู้สึกที่กังวลออกมาในเวลาที่เหมาะสม เป็นการช่วยลดความรู้สึกเก็บกด กัดดันที่มีอยู่ลงได้

3. การให้ข้อมูลใหม่ (new information) คือการบอกเหตุการณ์ การทำกิจกรรม การนัดหมาย การชื่นชมในความสำเร็จหรืออื่นๆ ที่นำไปสู่ความภาคภูมิใจระหว่างกัน

4. การสื่อถึงข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจ (points of doubt) เป็นการสื่อให้อีกฝ่ายทราบเพื่อขอให้อธิบายสิ่งที่สงสัยแทนที่จะไปคิดหรือเข้าใจเอง ซึ่งมักจะเป็นทางลบ

5. การสื่อสารความไม่พอใจ หรือ ข้อเสนอแนะที่เป็นไปได้ (complaints and recommendations) เป็นการแลกเปลี่ยนปัญหาต่อกัน ซึ่งจะเป็นการเปิดเผยความรู้สึกและการแสดงออกที่เหมาะสม

6. การสื่อสารความหวัง ความปรารถนา (hopes and wishes) เป็นการบอกถึงความหวังและความปรารถนาของตน เพราะผู้ฟังอาจมีการแลกเปลี่ยนพลังใจ นำไปสู่ความสำเร็จได้

7. การสื่อสารด้วยอารมณ์ขัน (sense of humor) จะช่วยสร้างบรรยากาศในการพูดคุย ให้คลายความตึงเครียดลง โดยเฉพาะสถานการณ์ที่ประสบในชีวิตประจำวัน หากมีอารมณ์ขันแทรกจะช่วยให้ผ่อนคลายได้

กล่าวได้ว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมส่วนหนึ่งเกิดจากการมีสัมพันธภาพที่ล้มเหลว และการสื่อสารที่ผิดพลาด ดังนั้นบุคคลต้องได้รับการเรียนรู้ ความเข้าใจบุคคลอื่นอย่างลึกซึ้งถึงอารมณ์ความรู้สึกที่กำลังประสบอยู่และในสิ่งที่จะสื่อสารออกไป การสื่อสารออกมาด้วยคำพูด และการแสดงออกที่สอดคล้องกัน ด้วยความตระหนักถึงสิ่งที่สื่อออกมาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

3. ทักษะการแก้ไข้ปัญหา (problem solving skill)

ทักษะการแก้ไข้ปัญหา เป็นความสามารถในการเผชิญกับสถานการณ์ที่อาจนำไปสู่การใช้ความรุนแรง การแก้ไข้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องลงมือปฏิบัติอย่างเป็นกระบวนการ มีขั้นตอน แอลลิส และฮันต์ (Ellis & Hunt, 1993) ได้ให้ความเห็นว่า การคิดแก้ไข้ปัญหา ในขั้นตอนต่าง ๆ นั้น บางครั้งสามารถกระทำสำเร็จภายในเวลาไม่กี่นาที หรือในบางสถานการณ์อาจใช้เวลาเป็นวัน เป็นสัปดาห์หรือมากกว่า

การได้รับการฝึกฝนจนสามารถตัดสินใจด้วยตนเอง เลือกรวิธีหรือแนวทางการแก้ไข้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม เมื่อเผชิญกับปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณมีการสร้างทางเลือกหลากหลายอย่างอิสระ รู้จักการรวบรวมข้อมูล ความรู้จากแหล่งต่างๆ รู้จักการประเมินทางเลือกรอบด้าน และสุดท้ายคือ การตัดสินใจแก้ไข้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล มีข้อมูล ด้วยความรอบคอบทุกขั้นตอน

ความสามารถในการแก้ไข้ปัญหาเป็นทักษะที่จำเป็น และสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจในการแก้ไข้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่บุคคลควรได้รับการฝึกฝน การลงมือปฏิบัติอย่างเป็นกระบวนการ อย่างมีขั้นตอน

แนวทางการแก้ไข้ปัญหามี 5 ขั้นตอน (Kendall, 2006; Friedberg & McClure, 2002) ได้แก่

- 1) การตระหนักในสถานการณ์ที่เป็นปัญหา
- 2) การกำหนดทางเลือกในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น
- 3) การวิเคราะห์ทางเลือก
- 4) การเลือกวิธีการแก้ไข้ปัญหา
- 5) การหาวิธีแก้ไข้ข้อเสียที่เกิดจากทางเลือก

สำหรับแนวทางการแก้ไข้ปัญหาที่เป็นการทำหน้าที่ของโรงเรียนและครอบครัว คือ การส่งเสริมพัฒนาการในช่วงเวลาสำคัญของวัยให้เหมาะสม สร้างบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยครู พ่อแม่หรือผู้ปกครอง เป็นผู้ที่ต้องรู้จักการสังเกต และแยกแยะพฤติกรรมที่เหมาะสม และพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ที่สำคัญคือการเน้นวิธีการให้กำลังใจเด็กในการที่ได้ใช้ความพยายามเพื่อระงับความโกรธ และที่จะแก้ไข้ปัญหา ในสถานการณ์ที่อาจนำไปสู่ความรุนแรงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สัมพันธภาพและการแสดงออกต่อกันที่โรงเรียน และครอบครัว (Friedberg & McClure, 2002)

ดังนั้น การตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ จะช่วยให้จัดการกับชีวิตได้เหมาะสม ในขณะที่เดียวกันหากปล่อยทิ้งไว้โดยไม่ได้แก้ไข ปัญหา หรือแก้ไข ปัญหาอย่างไม่มีประสิทธิภาพจะส่งผลเสียต่อสุขภาพทั้งร่างกาย และจิตใจ ที่อาจนำไปสู่การใช้ความ รุนแรง

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม (social responsibility)

ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นความรู้สึกต่อตนเองที่เป็นการตระหนักในการเป็นส่วนหนึ่งของ สังคม เป็นความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมด้วยความสนใจ เต็มใจ พากเพียรพยายาม และ ละเอียตรอบคอบ มีความตั้งใจปฏิบัติงานตามหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมาย รักษาสิทธิ ยอมรับผลการ กระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย (Goldstein, Glick, Reiner, Zimmerman, & Coultry, 1987)

นอกจากนั้นความรับผิดชอบยังเป็นการกระทำที่เป็นการปรับปรุงการปฏิบัติงานที่ได้ มอบหมายให้ดีขึ้นเมื่อมีข้อบกพร่อง ตลอดจนเคารพสิทธิ และรับฟังข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นของ ผู้อื่น (Goldstein, et al as cited in Friedberg & McClure, 2002) ซึ่งพฤติกรรมที่บุคคลมีหน้าที่ และความรับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติต่อสังคม (สมเกียรติ, 2548) มีดังต่อไปนี้

1. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง เป็นการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม การรักษาทรัพย์ สมบัติของสังคม การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น และให้ความร่วมมือกับคนอื่นได้อย่างเหมาะสม
2. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว เป็นการแสดงความเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ ผู้ปกครอง ช่วยเหลืองานบ้าน สามารถรักษาชื่อเสียงของครอบครัวได้
3. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครู อาจารย์ เป็นการแสดงออกของการตั้งใจเล่าเรียน การ เชื่อฟังครู อาจารย์ การปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน และรักษาทรัพย์สมบัติของโรงเรียน
4. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน เป็นการช่วยตักเตือน แนะนำเมื่อเพื่อนทำผิด การให้ความ ช่วยเหลือเพื่อนอย่างเหมาะสม การให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิด ไม่ทะเลาะกัน ไม่เอาเปรียบกันและเคารพ สิทธิซึ่งกันและกัน

คุณลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบ (กระทรวงศึกษาธิการ อ้างตาม สมเกียรติ, 2548) มี ลักษณะดังนี้

1. เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว
3. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ และมีวินัยในตนเอง
4. มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญอุปสรรค
5. รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
6. มีความพากเพียรพยายาม

7. มีความละเอียดรอบคอบ
8. ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่
9. ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งตนเองและสังคม
10. ตรงต่อเวลา
11. ยอมรับผลของการกระทำของตน

การพัฒนาความรับผิดชอบ สามารถปฏิบัติได้ดังนี้

1. เริ่มต้นจากการทำสิ่งที่เป็นงานง่ายๆ เหมาะสมกับวัย และความสามารถของตนเอง
2. เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน ควรทำอย่างเต็มที่เพื่อจะได้มีประสบการณ์ด้วยตนเองและทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองยิ่งขึ้น
3. รู้จักขอบเขต หน้าที่การงานของตน ไม่ปิดความรับผิดชอบงานของคนไปให้ผู้อื่น
4. ทำงานให้สำเร็จ ไม่ละทิ้งงานที่ทำไว้
5. หากทำอะไรผิดพลาด ก็ควรยินดีรับคำแนะนำ ช่วยเหลือ

กล่าวได้ว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ ทั้งนี้หากเริ่มต้นจากการฝึกอบรม ตั้งแต่ในวัยเยาว์ ความรับผิดชอบต่อสังคมจะมีความสัมพันธ์กับการมีคุณธรรม จริยธรรมในเด็ก และสิ่งเหล่านี้จะพัฒนาไปเรื่อยๆ จนถึงวัยรุ่น (Friedberg & McClure, 2002) การเรียนรู้ความรับผิดชอบของเด็กวัยรุ่นยังผ่านการหล่อหลอมจากวัฒนธรรม โดยอาศัยการสั่งสอนหรือจากบุคคลแวดล้อม ดังนั้นผู้ใหญ่จึงต้องเข้าใจธรรมชาติและให้คำแนะนำ ส่งเสริมการประพฤติการปฏิบัติในสิ่งที่เหมาะสม ที่ถือว่าเป็นการเรียนรู้ที่อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมนั่นเอง

การส่งเสริมประสิทธิภาพ การจัดการความรุนแรง บทบาทของทางโรงเรียน และครอบครัว สามารถส่งเสริมประสิทธิภาพ การดูแลตนเองของเด็กในการป้องกันการใช้ความรุนแรงได้ทั้งโดยทางตรง และทางอ้อม ที่สำคัญคือ การสะท้อนสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์เรียนรู้ของเด็ก ผ่านสิ่งแวดล้อมรอบตัว

แนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพของการดูแลตนเอง เพื่อป้องกันการใช้ความรุนแรง กล่าวได้โดยสรุป ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการดูแลตนเอง ประสิทธิภาพการดูแลตนเองในประการแรกคือ การได้รับการสร้างเสริมความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่เหมาะสมในการดูแลตนเอง เพื่อป้องกันการใช้ความรุนแรง และได้รับการพัฒนาการทางสังคมที่เหมาะสม การสร้างเสริมประสิทธิภาพการดูแลตนเองสามารถรับรู้ได้โดยการพิจารณาผ่านตัวอย่างของข้อคำถามเหล่านี้ ได้แก่ มุมมองต่อการใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันเป็นอย่างไร ประสบการณ์ที่ได้รับจากการใช้ความรุนแรง มีหรือไม่อย่างไร (ประสบการณ์ของตนเอง เพื่อนและบุคคลใกล้ชิด) เคยใช้ความรุนแรงบ้างหรือไม่ ใช้อย่างไร

(ยกตัวอย่าง) รู้สึกอย่างไรเมื่อเพื่อนสนิท หรือคนที่ใกล้ชิดถูกผู้อื่นทำร้าย และปฏิบัติอย่างไร เพราะเหตุใดจึงปฏิบัติเช่นนั้น

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียนในการสนับสนุนการจัดการความรุนแรง

โรงเรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้ ให้การศึกษาและการสร้างการรับรู้และการตื่นตัวเรื่องความรุนแรงให้แก่สังคม บทบาทของโรงเรียนที่สำคัญต่อปัญหาความรุนแรง คือ

- 1) โรงเรียนมีมาตรการในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในนักเรียนอย่างไร
- 2) โรงเรียนคิดว่านโยบาย และกฎระเบียบที่ใช้ในโรงเรียนปัจจุบันสามารถแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในนักเรียนได้หรือไม่ อย่างไร
- 3) โรงเรียนได้มีการติดตาม ดูแล แก้ไข พฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มนี้หรือไม่ อย่างไร
- 4) โรงเรียนคิดว่า การแก้ไขปัญหาที่โรงเรียนได้กระทำอยู่สัมฤทธิ์มกน้อยเพียงใด
- 5) ในการแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในนักเรียน โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับฝ่ายต่างๆ และมีส่วนร่วมกับชุมชนบ้างหรือไม่ อย่างไร

3. ประสิทธิภาพของครอบครัวกับการจัดการความรุนแรง

ความรู้ และทัศนคติต่อปัญหาความรุนแรงในสังคมของครอบครัวและบุคคลใกล้ชิด จะนำไปสู่การสร้างความร่วมมือ การจัดระบบการดูแล การแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ และตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตน ต่อปัญหาการใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้น และสิ่งที่สำคัญคือ พื้นฐานครอบครัวของนักเรียนในเรื่องเหล่านี้เป็นอย่างไร (เศรษฐกิจ, สภาพสังคม, การศึกษา, พ่อแม่, อื่นๆ) ความสัมพันธ์และความเอาใจใส่ของครอบครัวเป็นอย่างไร ในครอบครัวของนักเรียนมีปัญหาการทะเลาะเบาะแว้ง หรือมีใครในครอบครัวที่ใช้ความรุนแรงหรือไม่ อย่างไร นักเรียนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ในครอบครัวบ้างหรือไม่ อย่างไร

จากที่ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่าจากลักษณะคำถามดังกล่าวเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่จะก่อให้เกิดการตระหนักในปัญหาการใช้ความรุนแรงในสังคม เป็นการสร้างความร่วมมือ การจัดระบบการดูแลร่วมกัน เป็นแนวทางที่จะเป็นการสนับสนุนการดูแลตนเองของนักเรียน และเป็นแนวทางของโรงเรียน และครอบครัวในการสนับสนุนการป้องกันการใช้ความรุนแรง และเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการกับความรุนแรงต่อไป

แกนนำเยาวชนไทยมุสลิมต่อความตระหนักในการจัดการความรุนแรง

แกนนำเยาวชนไทย มีความสำคัญต่อการพัฒนาอนาคตของชาติ การเป็นแกนนำเยาวชน นั้นจะมีอายุตั้งแต่ 15-25 ปี โดยมีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองและท้องถิ่น ด้วยความเสียสละ กระตือรือร้น เอื้ออาทรต่อกัน โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน หรือผลประโยชน์อื่นใด เป็นผู้มีความรับผิดชอบโดยถือประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน บริสุทธิ์ใจ และมีศรัทธาที่จะทำงานอาสาสมัคร เพื่อเป็นประโยชน์แก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติ

บทบาทของแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมต่อความรุนแรง

หลักสำคัญของแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมที่ใช้ในการป้องกันการใช้ความรุนแรงคือ การยึดหลักศาสนา โดยให้ความสำคัญต่อแนวทางส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้การป้องกันปัญหาดังกล่าวด้วยตัวเองได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแนวทางของอิสลาม โดยจะส่งเสริมให้เกิดความตระหนักและให้ความสำคัญกับการเรียนรู้และปฏิบัติภารกิจสำคัญ ได้แก่ การสร้างสำนึกแห่งความรับผิดชอบ การมีความภาคภูมิใจต่อศาสนา การทำความเข้าใจต่อศาสนาสู่การปฏิบัติการใช้สังคม การเผยแพร่ศาสนาและการเชื่อมั่น ความหวัง ตลอดจนความร่วมมือต่อกัน (มัสลัน, 2554) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. สร้างสำนึกแห่งความรับผิดชอบ ภารกิจอันดับแรกของคนหนุ่มสาวไทยมุสลิมคือ “การสร้างสำนึกแห่งความรับผิดชอบ” คือ พวกเขาต้องรับผิดชอบต่อช่วงวัยชีวิตที่มีความสำคัญนี้ต่อหน้าอัลลอฮ์ (ช.บ.) และจะถูกสอบถามในวันกิยามัตถึง “อายุของเขาที่หมดไป ความหนุ่มของเขาที่ได้ใช้ไป” ซึ่งเป็นหน้าที่ที่จะต้องเตรียมคำตอบต่อคำถามที่หนักหน่วงอันนี้ เขาได้ใช้เวลาปีแล้วปีเล่าไปอย่างไรบ้าง? ในช่วงชีวิตของวัยแห่งความมีชีวิตชีวา วัยแห่งความคึกคะนองได้ใช้ไปอย่างไรค่าหรือไม่? นบีหมัมมัด (ช.ล.) ได้กล่าวเตือนคนหนุ่มสาวว่า “จงถกฉวยห้าประการแรก ก่อนห้าประการหลัง (จะตามมา) ความหนุ่มสาวของท่าน ก่อนวัยชรา สุขภาพที่ดีของท่าน ก่อนความเจ็บป่วย ฐานะที่ดีของท่าน ก่อนความยากจน การมีเวลาว่างของท่านก่อนที่ท่านจะมึนงานยุ่ง การมีชีวิตที่ดีของท่านก่อนความตาย” (อิสมาอีลตุฟี, 2555)

สิ่งแรกที่นบีหมัมมัด (ช.ล.) ได้ให้คำเตือนคือให้ถกฉวย “ความหนุ่มก่อนวัยชรา นี่คือการรับผิดชอบต่ออันดับแรก เป็นภารกิจของคนหนุ่มสาวไม่ใช่วัยแห่งการละเล่นหรือวัยแห่งการระเริง จริงอยู่ว่าเป็นสิทธิที่มนุษย์ จะสนุก สร้างความรู้สึกที่สดชื่นมีชีวิตชีวาได้ในขอบเขตที่อิสลามอนุญาต แต่ไม่ได้มีความหมายว่า คนหนุ่มสาวจะต้องจมปลักอยู่กับเรื่องสนุกสนานเฮฮา เรื่องเสื่อมทรามทาง

ศีลธรรม คนหนุ่มสาวเป็นช่วงชีวิตที่ต้องเป็น“ผู้ให้” มิใช่เป็นเพียง“ผู้รับ”หรือกลายเป็นสัญลักษณ์ของความวิตกกังวล และภาระของสังคมในการบำบัดรักษา เยียวยาจากวิกฤตของชีวิตที่เข้าสู่ช่วงวัย

2. มีความภูมิใจต่ออิสลาม

ภารกิจข้อที่ 2 คือ การรู้สึกภาคภูมิใจต่ออิสลาม เยาวชนไทยมุสลิมต้องมีความศรัทธาอย่างสมบูรณ์ ศรัทธาต่อความยิ่งใหญ่ โดยที่อัลลอฮ (ช.บ.) ได้ให้เกียรติเขาด้วยคำภีร์ที่ดีที่สุดที่ถูกประทานลงมา ด้วยนะบีมุฮัมมัดที่ดีที่สุดที่ถูกบัญญัติให้แก่เขา ด้วยเหตุนี้เขาต้องมีความภาคภูมิใจที่เขาเป็น “มุสลิม” ดังที่มุสลิมในยุคแรกมีความรู้สึกเช่นนั้น

“ความสูงส่งและเกียรติศักดิ์ศรี เป็นของอัลลอฮ เราะซูลของพระองค์ และบรรดาผู้ศรัทธา แต่ว่าพวกมุนาฟิกินหารู้ไม่” (อัลกุรอาน 63: 8)

3. ทำความเข้าใจอิสลาม

การทำความเข้าใจกับอิสลามคือการทำความเข้าใจในอิสลามตั้งที่ท่าน นบีมุฮัมมัด (ช.ล.) ได้กล่าวว่า “ใครที่อัลลอฮประสงค์ให้ได้รับความดี พระองค์ก็จะให้เขามีความเข้าใจในเรื่องของศาสนา”

4. การเลือกเดินบนทางสายกลาง

การเลือกเดินบนทางสายกลางจะเป็นแนวทางที่สมดุล แนวทางที่สมส่วนและพอดี ขอให้ห่างไกลจากแนวทางที่สุดโต่ง และแนวทางที่คับแคบ อัลลอฮ (ช.บ.) ได้กล่าวไว้ว่า “และชั้นฟ้าชั้นพระองค์ทรงยกมันไว้สูง และทรงวาง ความสมดุล ไว้เพื่อพวกเขาจะไม่ละเมิดในเรื่องความสมดุล และจงดำรงการซึ่งอย่างเที่ยงธรรมและอย่าให้ขาดหรือหย่อนในความสมดุล” (อัลกุรอาน 55:7-9)

5. ต้องเข้าใจอิสลามอย่างถ่องแท้ โดยการแปรเปลี่ยนสู่ชีวิตจริง “การกระทำ”

การกระทำเป็นสิ่งที่ต้องการจากคนหนุ่มสาวไทยมุสลิม เราต้องการให้พวกเขาแปรเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่สร้างสรรค์ ตัวเขาเองได้รับประโยชน์จากความรู้นี้ สังคมก็ได้รับประโยชน์เช่นกัน นี่คือการกิจของคนหนุ่มสาว การอ่าน การฟังบรรยายจากบรรดาโต๊ะครูอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ ถ้าหากเรายังไม่ปรับเปลี่ยนไปสู่การประพฤติและการแสดงออกโดยการปฏิบัติ อัลลอฮ (ช.บ.) ตรัสไว้ความว่า “และเรามีได้ส่งเจ้ามาเพื่ออื่นใด เว้นแต่เพื่อความเมตตาแก่โลกทั้งผอง” (อัลกุรอาน 21: 107) เราต้องการให้คนหนุ่มสาวเป็นกระจกในความความเมตตา นี้ ดังที่อัลลอฮ (ช.บ.) ได้ส่งนบีมุฮัมมัด (ช.ล.) ซึ่งท่านได้กล่าวถึงตัวท่านว่า “ฉันเป็นของกำนัลแห่งความเมตตา”

6. รับผิดชอบต่อสังคม

คนหนุ่มสาวต้องเข้าไปรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นงานที่ดี หลังจากที่ได้ปฏิรูปตัวเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีสมบูรณ์ ต้องหันมาสู่การรับผิดชอบต่อผู้อื่น หันมาสู่การปฏิรูปผู้อื่น ต้องทำงานรับผิดชอบต่อผู้อื่น สังคมต้องการความช่วยเหลือ สังคมต้องการความกระตือรือร้น อิสลามไม่อนุญาตให้ทำตัวอยู่บนหอคอยงาช้าง ถือว่าตนเองเป็น“ปัญญาชน” แต่ปล่อยให้คนอื่นที่ไม่รู้หนังสือ ขาดความรู้ หน้าที่ของพวกเขาต้องสอนหนังสือให้กับผู้ที่ไม่รู้ ต้องฝึกหัดคนว่างงานถ้าหากพวกเขามีความสามารถที่จะทำได้ ต้องชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องให้แก่ผู้คน ต้องเผยแพร่ให้คำตักเตือนแก่ผู้คน ให้เห็นถึงความจำเป็นในการรักษาความสะอาด หรือด้วยการนำสิ่งปฏิญานหรือสิ่งที่เป็นอันตรายออกจากท้องถนน หน้าที่ของคนหนุ่มสาวคือการลงไปสู่สังคม พัฒนาสังคมจากความไม่รู้ ให้ได้รับแสงสว่างจากความรู้ ให้สังคมรู้จักแนวทางที่ถูกต้อง

7. ก้าวมารับงานดะวะฮ์ (การเรียกร้องเชิญชวน หรือการเผยแพร่ศาสนา)

การดะวะฮ์สังคมสู่อิสลาม ดังที่ได้ศึกษามา ดังที่ได้เข้าใจอิสลามอย่างถูกต้อง จึงจำเป็นที่เขาต้องให้ความรู้ความเข้าใจต่อคนอื่น ๆ จำเป็นที่จะต้องดะวะฮ์ผู้อื่นมาสู่ภารกิจของคนหนุ่มสาวในยุคสมัยนี้ เราไม่ต้องการคนหนุ่มที่ไม่มีความหมาย ไม่มีคุณค่า คนหนุ่มที่ออกไปตามถนนเพื่อพูดจาทะเลาะผู้หญิง หรือนั่งจับเข่าอยู่ที่บ้านเพื่อโทรศัพท์ติดต่อกับพวกผู้หญิง เหล่านี้เป็นคนหนุ่มที่ว่างเปล่า เราต้องการคนหนุ่มสาวที่ศรัทธา และมีความแข็งแกร่ง “มุมินที่แข็งแกร่งย่อมดีกว่าและเป็นที่ยกย่องต่ออัลลอฮ์มากกว่ามุมินที่อ่อนแอ”

เราต้องการคนหนุ่มสาวที่แข็งแกร่งทั้งด้านความคิดความอ่าน แข็งแกร่งในเรื่องของศรัทธา แข็งแกร่งทั้งร่างกายและความตั้งใจที่แน่วแน่ แข็งแกร่งในวิญญาน ความแข็งแกร่งเหล่านี้ที่เราต้องการให้เกิดขึ้นในหมู่คนหนุ่มสาวของเรา อิสลาม จำเป็นที่จะต้องทำงานเพื่ออิสลาม ดังที่ได้ประพฤติปฏิบัติอยู่

8. ตีดาอะฮ์ทางปัญญา

“แท้จริงความรู้จะไม่ให้ส่วนใดส่วนหนึ่งแก่ท่าน จนกว่าท่านจะทุ่มเททุกส่วนของท่านให้กับมัน” ดังนั้นเราต้องเสียสละเพื่อหาความรู้ ด้วยความอดทน ด้วยความเอาใจใส่ ด้วยการสละเวลา ด้วยการใฝ่สมอบอย่างเต็มที่ และท่านจะได้รับเพียงบางส่วนเท่านั้น เพราะความรู้เหมือนกับมหาสมุทรที่ไม่มีชายฝั่ง ไม่มีขอบเขตที่กำหนดไว้ ดังที่อัลลอฮ์ (ช.บ.) ได้ตรัสไว้ว่า “และพวกท่านจะไม่มีความรู้ใด ๆ เว้นแต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น” (อัลกุรอาน 17: 85)

9. ติดอาวุธแห่งความเชื่อมั่นและความหวัง

การสิ้นหวังเป็นสิ่งที่แยกไม่ออกกับการปฏิเสธศรัทธา (กุฟร์) ความหมดอาลัยเป็นปรากฏการณ์ของความหลงทาง ดังที่อัลลอฮ์ (ซ.บ.) ได้กล่าวว่า “แท้จริงไม่มีผู้ใดเปื้อนหายต่อความเมตตาของอัลลอฮ์ เว้นแต่กลุ่มชนที่ปฏิเสธ” (อัลกุรอาน 12: 87) “เขากล่าวว่า และจะไม่มีผู้ใดที่สิ้นหวังในพระเมตตาของพระเจ้าของเขา เว้นแต่ผู้ที่หลงผิด” (อัลกุรอาน 15: 56)

10. ร่วมมือกันระหว่างพี่น้องมุสลิม เราต้องการเห็นคนหนุ่มสาวร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างผู้ศรัทธาที่ประกอบคุณงามความดี ด้วยเหตุนี้เองที่ในยุคของเราได้รู้จักสมาคมต่างๆ ผู้คนหันมาทำงานกันในรูปแบบของสมาคม บางส่วนหนึ่งได้สร้างความเข้มแข็ง และเสริมพลังซึ่งกันและกันอย่างที่ควรจะเป็น ขอให้อยู่กับพี่น้องที่ดีของเราเสมอ

การเป็นแกนนำเยาวชนนั้น เป็นแนวทางที่ส่งเสริมให้เยาวชนกล้าคิด กล้าพูด และกล้าแสดงออก เพราะการเป็นแกนนำมักจะมีสถานการณ์ที่ต้องออกมาแสดงความคิดเห็น การมีจิตใจเพื่อสาธารณะ นอกจากนั้นสิ่งสำคัญคือการกระทำที่มุ่งมั่นเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ตามหลักศาสนาที่สำคัญคือการสร้างสำนึกแห่งความรับผิดชอบ เพื่อรับใช้สังคม โดยพัฒนาสังคมจากความไม่รู้ สู่อุณหภูมิใจในอิสลามที่จะช่วยนำสังคมให้รู้จักแนวทางที่ถูกต้อง ด้วยความเชื่อมั่น ความหวัง ความศรัทธา

การพัฒนาแบบโปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้ต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงสำหรับแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม

การพัฒนาแบบการสนับสนุนและให้ความรู้เพื่อป้องกันการใช้ความรุนแรงสำหรับแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยใช้จากการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับความก้าวร้าวรุนแรง (violence concept) และจากกรอบแนวคิดการดูแลตนเอง (self-care deficit nursing theory) ของโอเรียม (Orem, 2001) ที่เชื่อว่ามนุษย์เริ่มพัฒนาความสามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการการดูแลตนเอง โดยเรียนรู้จากสังคมนรอบข้าง ซึ่งวัยรุ่นมีศักยภาพในการเรียนรู้ และฝึกฝนตนเอง การดูแลตนเองจึงเป็นพฤติกรรมที่วัยรุ่นสามารถเรียนรู้และถ่ายทอดได้

การดูแลตนเอง เป็นลักษณะของกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมให้เด็กวัยรุ่นได้พัฒนาแนวทางการป้องกันการดูแลตนเอง คือ กิจกรรมที่จะเป็นการประยุกต์แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต (life skills) โดย WHO (1994) โดยในประเทศไทย กรมสุขภาพจิตและกรมอนามัย (2540) ได้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย และง่ายต่อการเรียนรู้ และการพัฒนาเด็ก โดยกรมสุขภาพจิตและกรมอนามัยได้สรุปทักษะที่ชีวิตที่เหมาะสมกับเด็กไทยคือ 1) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking), 2) การคิดสร้างสรรค์ (creative thinking), 3) การตัดสินใจ

(decision making), 4) การแก้ปัญหา (problem solving) 5) การเผชิญกับภาวะอารมณ์ และความเครียด (coping with stress and emotion) 6) การสร้างสัมพันธ์ภาพต่อผู้อื่น และการสื่อสารที่เหมาะสม (interpersonal relationship skills and effective communication) 7) การตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness), 8) การร่วมความรู้สึก (empathy) 9) ความรู้สึกถึงคุณค่าในตนเอง (self-esteem) และ 10) ความรับผิดชอบต่อสังคม (social responsibility)

การพัฒนาารูปแบบการสนับสนุน และให้ความรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง ต่อความรุนแรงของวัยรุ่นไทยมุสลิมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จะเป็นทิศทางที่นำไปสู่แนวทางของการดูแลตนเองของวัยรุ่น โดยเป็นการเตรียมข้อมูลและองค์ประกอบที่สำคัญที่จะส่งเสริมการดูแลตนเองให้สามารถป้องกันการใช้ความรุนแรงได้ (Orem, 2001)

รูปแบบส่งเสริมการดูแลตนเองต่อพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรงของวัยรุ่นไทยมุสลิม เป็นรูปแบบการสนับสนุน และให้ความรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการความก้าวร้าว รุนแรงของวัยรุ่นไทยมุสลิม ประกอบด้วย การใช้วิธีการสนับสนุนและให้ความรู้ การทดลองปฏิบัติ และประเมินผลการปฏิบัติ เพราะการดูแลตนเองเป็นพฤติกรรมที่เรียนรู้และถ่ายทอดทางสังคม นับตั้งแต่การสังเกตตนเอง การเรียนรู้สภาวะที่เกิดขึ้น การให้ความหมายของสภาวะดังกล่าว นำไปสู่การตัดสินใจ การเลือกวิธีการดูแลตนเอง ตลอดจนการประเมินแนวทางการดูแลตนเองด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่บุคคลปฏิบัติอยู่แล้วโดยธรรมชาติ

รูปแบบการสนับสนุนและให้ความรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง ต่อความรุนแรงของวัยรุ่นไทยมุสลิม จะเป็นการเข้าใจในกระบวนการพิจารณา การกำหนดรูปแบบของการดูแลตนเองที่จำเป็นในการป้องกันการใช้ความรุนแรงในวัยรุ่นมุสลิม โดยเริ่มจากการเข้าใจปัจจัยเงื่อนไขพื้นฐาน (basic conditioning factor) ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการดูแลตนเอง (self-care agency) ของวัยรุ่นมุสลิม ปัจจัยเงื่อนไขพื้นฐาน ได้แก่ อายุ เพศ ระยะเวลาการ ภาวะสุขภาพ สังคมวัฒนธรรม ระบบครอบครัว วิถีชีวิต สิ่งแวดล้อม แหล่งประโยชน์และระบบบริการสุขภาพ ในส่วนของความสามารถในการดูแลตนเองนั้น ซึ่งถือได้ว่าปัจจัยเงื่อนไขพื้นฐานเป็นตัวเชื่อมที่จะนำความรู้มาสู่การดูแลตนเอง (Orem, 2001) ในการพัฒนาความสามารถของวัยรุ่นที่จำเป็นในการป้องกันการใช้ความรุนแรงในวัยรุ่น คือ การปฏิบัติการการดูแลตนเอง (self-care operation) ซึ่งมี 3 ระยะเวลาคือ ระยะเวลาประเมินการดูแลตนเอง (estimative phase), ระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลง (transitive phase) และระยะเวลาการปฏิบัติการการดูแลตนเอง (operative phase) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ระยะแรก ระยะเวลาประเมินการดูแลตนเอง (estimative phase) ระยะนี้นักเรียนวัยรุ่นมุสลิมจะใช้กระบวนการของการแสวงหา ทั้งจากประสบการณ์ และความรู้ ความต้องการการดูแลตนเอง ในการป้องกันการใช้ความรุนแรง และการป้องกันความรุนแรงมีความหมายต่อตนเองอย่างไร

โดยรู้และเข้าใจว่าสิ่งนั้นคืออะไร เป็นอย่างไร และสิ่งนั้นควรจะนำไปเกี่ยวข้องกับการดูแลตนเองอย่างไร ในระยะนี้จะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล การแปลความหมายของข้อมูล และการตัดสินใจว่าควรกระทำ หรือเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง ซึ่งการกระทำเช่นนี้บุคคลต้องมีความรู้และทักษะในการตัดสินใจ

รูปแบบของโปรแกรมจะประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับ ความรุนแรง สาเหตุ สัญญาณเตือนที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรง ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรุนแรง และที่สำคัญคือทัศนคติและการปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อแนวทางการป้องกันการใช้ความรุนแรงในวัยรุ่น โดยการนำความรู้ และสถานการณ์จำลองที่จะสอนให้นักเรียนมีความรู้ควบคู่ทักษะที่สำคัญ คือการมีความสามารถในการพัฒนาในเรื่อง ทักษะการแก้ปัญหา (problem solving) ในสถานการณ์ที่มีโอกาสนำไปสู่ความรุนแรง ทักษะในการเผชิญกับภาวะอารมณ์ และความเครียด (coping with stress and emotion) ที่จะมีผลต่อการใช้ความรุนแรง ตลอดจนการเรียนรู้การสร้างสัมพันธภาพต่อผู้อื่น (interpersonal relationship) และที่สำคัญที่สุด คือการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม (social responsibility) ประเมินผลโดยการสังเกต ความสนใจในการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น และการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอของแกนนำนักเรียนวัยรุ่นไทยมุสลิม นอกจากนั้นโปรแกรมการป้องกันความรุนแรง จะเป็นการพัฒนาให้นักเรียนได้ เข้าใจ โน้ตค้น และทัศนคติ ต่อความสามารถในการส่งเสริมประสิทธิภาพในการดูแลตนเองต่อความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคม โดยให้เกิดการตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness), การร่วมความรู้สึก (empathy) การสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นในวัยรุ่น (self-esteem) และความรับผิดชอบต่อสังคม (social responsibility)

ระยะที่สอง ระยะของการเปลี่ยนแปลง (transitive phase) คือ การพิจารณาความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดูแลตนเอง จากการปฏิบัติตามที่ได้ผ่านการคิด ตัดสินใจและฝึกฝน เป็นระยะที่เป็นการสะท้อนกลับ การลงความเห็นและการประเมินตนเอง เกี่ยวกับการดูแลตนเอง ในสิ่งที่แต่ละบุคคลรู้เกี่ยวกับสภาวะการณ์การดูแลตนเอง ประสบการณ์เกี่ยวกับความต้องการในการดูแลตนเอง การแสดงให้เห็นถึงรูปแบบ หรือการเลือกรูปแบบการดูแลตนเองในการป้องกันความรุนแรง การปฏิบัติในสถานการณ์รอบตัว และในสถานการณ์ที่กำหนด ประเมินผลระยะนี้ได้จากการสังเกต ความสนใจ และการแสดงความคิดเห็นของแกนนำตลอดจนการวิเคราะห์สถานการณ์การดูแลตนเองในการป้องกันความรุนแรงและสถานการณ์ซึ่งเกิดขึ้นกับตนเอง คนในครอบครัว หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว

ในระยะนี้กิจกรรมที่ใช้ในโปรแกรมการป้องกันการใช้ความรุนแรงในวัยรุ่น จะเป็นการพัฒนาความสามารถในการลงมือปฏิบัติทั้งในสถานการณ์จำลอง และในสถานการณ์จริงที่ปรากฏในชีวิตประจำวัน เรียนรู้เกี่ยวกับความต้องการการดูแลตนเอง และตัดสินใจเกี่ยวกับลักษณะของการกระทำเพื่อเพิ่มสมรรถนะการดูแลตนเอง พัฒนาการคิด และพัฒนาทักษะในการดูแลตนเองในการป้องกันการใช้ความรุนแรง

ระยะที่สาม ระยะการปฏิบัติการดูแลตนเอง (operative phase) คือ เป็นการปฏิบัติการที่จะบรรลุผลของความสำเร็จในการดูแลตนเอง มีการประเมินผลการปฏิบัติว่าสิ่งที่ปฏิบัติเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ควรปฏิบัติหรือไม่ควรปฏิบัติอย่างไร ควบคุมการกระทำและผลกระทบ และผลสรุปการลงความเห็นและตัดสินใจในการกระทำที่จะเกิดตามมาภายหลัง ทั้งนี้รวมถึงการให้คุณค่ากับการปฏิบัติที่เหมาะสม การสร้างสรรค์และพฤติกรรมใหม่ หรือการคงพฤติกรรมที่ดีไว้ ในรูปแบบดูแลตนเองเพื่อป้องกันการใช้ความรุนแรงของตนเองอย่างต่อเนื่องโดยใช้แบบสอบถามทักษะการจัดการความรุนแรง แบบสอบถามทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง และแบบสอบถามการปฏิบัติตัวต่อผู้อื่น (พฤติกรรมก้าวร้าว)

ภายใต้โครงสร้างของการปฏิบัติการดูแลตนเอง (self-care operation) ยังครอบคลุมใน 2 มิติที่สำคัญ คือ 1) ความสามารถและคุณสมบัติขั้นพื้นฐาน (foundational capabilities and dispositions) และ 2) พลังอำนาจ (power components or enabling abilities) ซึ่งส่วนประกอบของพลังอำนาจ 10 ประการ ได้แก่ การสร้างแรงจูงใจ, ความสามารถในองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการคิด การรับรู้ การจัดการ การสื่อสาร และการตัดสินใจ เป็นต้น พลังอำนาจดังกล่าวเป็นพลังอำนาจของมนุษย์ ที่สามารถที่จะปฏิบัติการการดูแลตนเอง เพื่อที่จะมีสรรถนะในการส่งเสริม การปฏิบัติการดูแลตนเอง (self-care operation) ที่เป็นรูปธรรม ทำให้เป็นระบบและสามารถแสดงออกมาให้เห็นได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

จากที่ได้กล่าวมาพบว่า พื้นฐานสำคัญในการทำให้เพิ่มความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้โดยไม่ใช้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก่อนที่จะเกิดปัญหา ที่สังคมไม่ยอมรับ โดยนำไปสู่การใช้ความรุนแรงในการจัดการกับปัญหาในที่สุด คือการสนับสนุนและให้ความรู้ (Orem, 2001) การสร้างทักษะชีวิตจะเป็นการเพิ่มความสามารถ และส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการดูแลตนเองของวัยรุ่นให้ทำหน้าที่ได้เหมาะสม มีศักยภาพในการจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ต่อไป (Orem, 2001)

โรงเรียนเป็นแหล่งในการส่งเสริมศักยภาพในการเรียนรู้ จึงจะเป็นสถานที่ที่เหมาะสม สำหรับการพัฒนารูปแบบการสนับสนุน และให้ความรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง ต่อความรุนแรงของวัยรุ่นไทยมุสลิม โรงเรียนจะเป็นสถานที่ที่นักเรียนใช้ในการดูแลตนเองได้อย่างเหมาะสม เนื่องจาก ประการแรก เยาวชนวัยรุ่นส่วนใหญ่จะอยู่ในระบบโรงเรียน ซึ่งจะเข้าถึงได้ง่าย ประการที่สอง โรงเรียนมีโครงสร้างชัดเจน คุ่มค่าต่อการนำไปใช้ ประการที่สาม ผู้สอนมีประสบการณ์อยู่แล้ว ประการที่สี่ ผู้ปกครองและชุมชนให้ความเชื่อถือไว้วางใจ และประการสุดท้ายคือ ผู้สอนสามารถที่จะติดตามประเมินผลได้ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้นการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาร่วมรับผิดชอบต่อสังคมเป็นความปรารถนาของคนไทย ไม่ว่าจะเป็นการทำหน้าที่ของวิชาชีพใดต่อปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมไทย วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมจัดการปัญหาความรุนแรง

ดังกล่าว จากการประยุกต์แนวคิดการดูแลตนเอง (Orem's self-care deficit nursing theory) ของโอเรียม (Orem, 2001) ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์เริ่มพัฒนาความสามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการการดูแลตนเอง โดยการเรียนรู้ และแสดงออกถึงความตั้งใจที่จะลงมือปฏิบัติการดูแลตนเอง โดยผ่านสิ่งแวดล้อมรอบข้าง ไม่ว่าจะเป็นครู เพื่อน พ่อ แม่ ผู้ปกครอง สื่อต่างๆ และที่สำคัญคือบุคคลใกล้ชิดที่สามารถเข้าดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในช่วยวัยที่สำคัญนี้ ซึ่งจะกระทำได้โดยวิธีการสอน การชี้แนะ การสนับสนุน และการเตรียมสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมแก่นักเรียน ภายใต้แนวคิดที่ว่าวัยรุ่นมีศักยภาพในการเรียนรู้ และฝึกฝนตนเอง การดูแลตนเองจึงเป็นพฤติกรรมที่วัยรุ่นสามารถเรียนรู้ โดยผ่านการคิดและตัดสินใจ และถ่ายทอดทั้งทัศนคติ และพฤติกรรมออกมาได้ ดังนั้นในการจัดการกับความรุนแรง จะเป็นการ เพิ่มความสามารถทั้งทางด้านความรู้ การปลูกฝังทัศนคติทางลบต่อการใช้ความรุนแรง และส่งเสริมทักษะการปฏิบัติเพื่อการดูแลตนเอง ของวัยรุ่น ให้ทำหน้าที่ได้เหมาะสม มีศักยภาพในการจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ต่อไป

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรง นิยามความหมายของความรุนแรงเพื่อที่จะได้กำหนดขอบเขตของประเภทความรุนแรงที่จะศึกษาและวิเคราะห์ตามหลักการวิจัย สรุปได้ว่า ความรุนแรง หมายถึง การจงใจใช้กำลังหรืออำนาจทางกายเพื่อข่มขู่หรือกระทำต่อตนเองต่อผู้อื่นต่อกลุ่มบุคคลหรือชุมชนซึ่งมีผลทำให้เกิดหรือมีแนวโน้มที่จะมีผลให้เกิดการบาดเจ็บ ตาย หรือเป็นอันตรายต่อจิตใจหรือเป็นการยับยั้งการเจริญงอกงามหรือการกีดกันหรือปิดกั้น ทำให้สูญเสียสิทธิบางประการ และขาดการได้รับในสิ่งที่สมควรจะได้รับ ครอบคลุมถึงผลของการกระทำที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจ รวมทั้งการคุกคามหรือการข่มขู่ด้วย การใช้อำนาจยังรวมถึงการละเว้นไม่ปฏิบัติหรือการปล่อยปละละเลยไม่ปฏิบัติ ยังผลทำให้เกิดความรุนแรงอย่างเห็นได้ชัดจากการกระทำนั้น โดยเฉพาะในสถานการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้ส่งผลกระทบมหาศาลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ดังกล่าวข้างต้น และประชาชนได้รับผลกระทบจากความรุนแรงดังกล่าว ทำให้ประชาชน โดยเฉพาะวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ และเกิดภาวะวิกฤตได้ง่ายได้รับผลกระทบความรุนแรงด้วยเช่นกัน ดังนั้นการพัฒนาทักษะของแกนนำเยาวชนในวัยรุ่นไทยมุสลิม เพื่อการป้องกันความรุนแรง จะเป็นการฝึกฝนให้วัยรุ่นมีภาวะความเป็นผู้นำมากขึ้น มีความรู้ ทักษะในการป้องกันความรุนแรงที่สามารถส่งต่อความรู้ ทักษะ ป้องกันความรุนแรงที่เกิดขึ้น อันเป็นการเสริมสร้างสุขภาพจิตได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม ต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนมัธยมในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา

กลุ่มตัวอย่าง คือ แกนนำนักเรียนมัธยมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสอนศาสนา (ปอเนาะ) ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสุ่มโดยการจับฉลากโรงเรียนสอนศาสนาในแต่ละจังหวัด จังหวัดละ 1 โรงเรียน โรงเรียนละ 120 คน และเป็นโรงเรียนที่มีความยินดีเข้าร่วมการวิจัย รวมทั้งสิ้นจำนวน 480 คน

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม โดยใช้วิธีการคำนวณอำนาจการทดสอบ (Power analysis) กำหนดขนาดอิทธิพล (Effect size) .80 โดย Power level เท่ากับ .50 ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย กลุ่มละ 64 คน (Cohen, 1988) หลังจากนั้นจึงสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลากเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มากพอ จึงใช้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 60 คนในแต่ละจังหวัด กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ดังนี้

1. เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา และศาสนาอิสลาม
2. สามารถเข้าใจภาษาไทยได้ดี
3. ไม่มีอาการทางจิต
4. ยินดีให้ความร่วมมือในวิจัย

รูปแบบการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบคะแนนทักษะการจัดการความรุนแรง ทักษะคิด และการปฏิบัติตัวของนักเรียนและผู้อื่น (พฤติกรรมก้าวร้าว) ของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (Two Group Pretest-Posttest Design) โดยมีรูปแบบดังนี้

กลุ่มทดลอง	O ₁	x	O ₂
กลุ่มควบคุม	O ₁		O ₂

กำหนดให้

O₁ คือ คะแนนทักษะการจัดการความรุนแรง ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง และการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น (พฤติกรรมก้าวร้าว) ของนักเรียนก่อนทดลองระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

X คือ โปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม

O₂ คือ คะแนนทักษะการจัดการความรุนแรง ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง และการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น (พฤติกรรมก้าวร้าว) ของนักเรียนหลังทดลองระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมการพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมการป้องกันการใช้ความรุนแรงในวัยรุ่น และหลักศาสนาอิสลาม ร่วมกับกรอบทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเร็ม (Orem, 2001) โดยมุ่งเน้นในเรื่องการป้องกันการใช้ความรุนแรง ภายใต้วิธีการสนับสนุนและให้ความรู้ ซึ่งในการพัฒนาความสามารถของวัยรุ่นที่จำเป็นในการใช้ป้องกันการใช้ความรุนแรง คือ ความสามารถปฏิบัติการการดูแล (self-care operation) ซึ่งประกอบด้วย 3 ระยะคือ ระยะการประเมินการดูแลตนเอง (estimative phase), ระยะของการเปลี่ยนแปลง (transitive phase), และระยะการปฏิบัติการการดูแลตนเอง (operative phase) ดำเนินการทดลองในระยะเวลา 6 สัปดาห์ องค์ประกอบของโปรแกรมการพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม ประกอบด้วย

1.1 แผนการสอนสำหรับผู้วิจัย เพื่อเป็นแนวทางการให้ความรู้ เพื่อพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมในการป้องกันการใช้ความรุนแรง การทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาความรู้ในเรื่องแกนนำเยาวชน ความรุนแรง ทักษะติดต่อการใช้ความรุนแรง และการจัดการความรุนแรง รวมทั้งทักษะการจัดการความรุนแรง

1.2 คู่มือการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วยความรู้ในการป้องกันการใช้ความรุนแรง ได้แก่ ทักษะการเผชิญปัญหา ทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด ทักษะการสื่อสาร และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะติดต่อการใช้ความรุนแรง และกิจกรรมแต่ละกิจกรรมซึ่งมีทั้งหมด 12 กิจกรรม ประกอบด้วยสาระสำคัญของแต่ละกิจกรรม วัตถุประสงค์ เครื่องมือ และวิธีการดำเนินการในแต่ละกิจกรรม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

2.1 เพศ อายุ ชั้นปี สภาพครอบครัว ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับ ลักษณะของครอบครัว จำนวนพี่น้อง ประสบการณ์เคยเห็นการใช้ความรุนแรงในครอบครัว โรงเรียน เวลาว่าง

2.2 แบบวัดทักษะการจัดการความรุนแรง ซึ่งประกอบด้วย 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการเผชิญปัญหา ทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด ทักษะการสื่อสารและทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม

2.3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง

2.4 แบบสอบถามการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น (แบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าว)

ขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมและการดำเนินการทดลองโปรแกรม

ขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมและการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทั้งหมด 3 ระยะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ระยะที่ 1 พัฒนาโปรแกรม

1. ทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะรูปแบบการป้องกันพฤติกรรมรุนแรง การจัดการความรุนแรง ทัศนคติที่มีต่อการใช้ความรุนแรง และการเสริมสร้างทักษะการจัดการความรุนแรงในเยาวชนไทยมุสลิม

2. สำรวจปัญหา ตลอดจนความต้องการ ความคาดหวัง และลักษณะรูปแบบกิจกรรมการป้องกันพฤติกรรมรุนแรงที่เกิดขึ้นในกับเยาวชนไทยมุสลิมจากอาจารย์ฝ่ายปกครอง อาจารย์

ผู้รับผิดชอบกิจกรรม เยาวชนอาสาต่อความคิดเห็นในแนวทางการพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมในการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้

3. สรุปผลการสำรวจปัญหา ความต้องการ ความคาดหวังและลักษณะรูปแบบกิจกรรมการป้องกันการใช้ความรุนแรง สำหรับแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมในภาพรวม และออกแบบกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการกับความรุนแรงที่เกิดขึ้น

4. ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยโดยการหาความตรงและความเที่ยงของเครื่องมือ ดังนี้

4.1 ความตรงของเครื่องมือวิจัย

คณะผู้วิจัยใช้การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและในส่วนของโปรแกรมการพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม ด้วยการหาความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์จำนวน 3 ท่าน คือ อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์การดูแลนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง 1 ท่าน อาจารย์ที่ปฏิบัติงานด้านสาธารณสุข 1 ท่านและอาจารย์พยาบาล 1 ท่าน จากนั้นนำมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4.2 ความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย

นำเครื่องมือวิจัยมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของบาคของกลุ่มที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบวัดทักษะการจัดการความรุนแรง แบบวัดทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงและแบบสอบถามการปฏิบัติตัวของนักเรียนวัยรุ่นต่อผู้อื่น (แบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าว) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.84, 0.89 และ 0.81 ตามลำดับ

ระยะที่ 2 ดำเนินการทดลอง

1. ทดลองใช้รูปแบบของกิจกรรมการพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะและทักษะในการป้องกันการใช้ความรุนแรงในวัยรุ่น โดยผู้ดำเนินการทดลอง คือ ผู้วิจัย ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เป็นวิทยากรในการให้ความรู้ และจัดกิจกรรมในการป้องกันการใช้ความรุนแรง โดยดำเนินการทดลองในกลุ่มทดลองก่อนกลุ่มควบคุม และให้ผู้ช่วยวิจัยทำหน้าที่เป็นผู้เก็บรวบรวมแบบสอบถามการป้องกันการใช้ความรุนแรง แบบวัดทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง และแบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าว

2. พัฒนาศักยภาพแกนนำในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยมุ่งเน้นที่แกนนำนักเรียนวัยรุ่น โดยการใช้แนวทางการพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมในการป้องกันการใช้ความรุนแรง การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นของการเป็นผู้นำ รวมถึงการพัฒนาทักษะการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ เพื่อสร้างความรู้สึกรักและความตระหนักในฐานะแกนนำเยาวชน

3. พัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน โดยมุ่งเน้นพฤติกรรมสุขภาพที่สำคัญ คือ การป้องกันการใช้ความรุนแรง

สำหรับวัตถุประสงค์ในระยาะนี้ คือ เพื่อการพัฒนาศักยภาพแกนนำนักเรียนวัยรุ่นไทยมุสลิมด้านการป้องกันการใช้ความรุนแรงในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมุ่งเน้นการให้ความรู้ ทักษะที่มีต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรง และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรุนแรง เช่น การแก้ปัญหา การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น

ลักษณะกิจกรรมในโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม ต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรง เพื่อป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ มีเนื้อหา ดังนี้

1. การให้ความรู้ โดยการบรรยายและฝึกทักษะภายใต้หัวข้อ

1.1 แกนนำเยาวชน

1.1.1 ความหมายของแกนนำเยาวชน

1.1.2 คุณลักษณะของการเป็นแกนนำเยาวชน

1.1.3 บทบาท และหน้าที่ของแกนนำเยาวชนต่อการป้องกันการใช้ความ

รุนแรง

1.2 ความรุนแรง

1.2.1 ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง

1.2.2 สัญญาณเตือนของพฤติกรรมก้าวร้าวที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรง

1.2.3 สาเหตุ และผลกระทบของการใช้ความรุนแรง

1.2.4 แนวทางการจัดการความรุนแรง

1.3 ทักษะต่อการใช้ความรุนแรง

1.4 การจัดการความรุนแรง

1.4.1 ความหมาย

1.4.2 ทักษะการจัดการความรุนแรง

1.4.2.1 การแก้ปัญหา

1.4.2.2 การจัดการกับอารมณ์ และความเครียด

1.4.2.3 การสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

1.4.2.4 ทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม

1.4.2.5 ทักษะการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น

4. การเตรียมผู้ช่วยวิจัย

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากต้องลงพื้นที่ในแต่ละจังหวัด จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมผู้ช่วยวิจัย ซึ่งเป็นผู้มีความยินดีให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์รายละเอียดเกี่ยวกับแบบสอบถาม รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ช่วยวิจัยสอบถามข้อสงสัยในการเก็บข้อมูล วิธีการลงบันทึกข้อมูล ชี้แจงการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยมีการฝึกให้ผู้ช่วยวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างภายใต้คำแนะนำ และการดูแลจากผู้วิจัยจนมีความมั่นใจว่าผู้ช่วยวิจัยมีความเข้าใจแบบสอบถามตรงกับผู้วิจัย และสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างถูกต้อง หากพบข้อบกพร่อง ผู้วิจัยจะเป็นผู้ชี้แจงให้ผู้ช่วยวิจัยเข้าใจด้วยตนเอง เพื่อปรับปรุงในการเก็บข้อมูลครั้งต่อไป

ระยะที่ 3 ประเมินผลโปรแกรม

1. ประเมินผลโปรแกรมการพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ โดยประเมินจากแบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าว แบบวัดทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง และแบบวัดทักษะการจัดการความรุนแรง

2. ประเมินผลจากความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาแกนนำเยาวชนในการป้องกันการใช้ความรุนแรง

3. สรุปผลโครงการพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม ต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ ต่อความรู้ ทัศนคติและทักษะการจัดการความรุนแรงในวัยรุ่น

นอกจากนี้ยังมีการประเมินผลการจัดกิจกรรม และรูปแบบการป้องกันการใช้ความรุนแรงในแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม โดยการประเมินผลโครงการ การสะท้อนประสบการณ์ภายหลังการจัดกิจกรรมจากสมาชิกกลุ่มแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม อาจารย์ที่ปรึกษาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม อาจารย์ผู้สอน และผลการประเมิน และการสะท้อนประสบการณ์มาปรับปรุงการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะการบริการสุขภาพในโรงเรียนในการดูแลนักเรียนวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้มีความสอดคล้องกับกิจกรรม และบริการสุขภาพของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มจำนวนแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมในการขยายเครือข่ายแกนนำไปยังสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาต่อไป

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ชี้แจงการพิทักษ์สิทธิให้แก่กลุ่มตัวอย่างทราบโดยเริ่มจากขั้นตอนการแนะนำตนเอง บอกชื่องานวิจัยพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย และการรักษาความลับในการบันทึกข้อมูลโดยไม่มีภาระบุชื่อของกลุ่มตัวอย่าง โดยจะใช้วิธีการใส่รหัสแทนพร้อมทั้งชี้แจงให้ทราบถึงสิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิที่จะเข้าร่วมหรือปฏิเสธการวิจัยได้ และข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจะถูกเก็บเป็นความลับในการดำเนินการวิจัยกลุ่มตัวอย่างสามารถจะยกเลิกหรือออกจากงานวิจัยได้เมื่อต้องการ โดยจะไม่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา เกรดเฉลี่ยแต่อย่างใด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป โดยใช้จำนวน และร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับทักษะการจัดการความรุนแรง ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง และพฤติกรรมก้าวร้าวโดยวิธีการเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลองด้วยสถิติทีคู่ (Paired t-test) และทีอิสระ (Independent t-test) ตามลำดับ

บทที่ 4

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ โดยได้นำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ผลของโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

- ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จังหวัดปัตตานี
- ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จังหวัดยะลา
- ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จังหวัดนราธิวาส
- ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จังหวัดสงขลา
- ตารางที่ 5 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างรวม 4 จังหวัด

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบผลของโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ ได้แก่

จังหวัดปัตตานี

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบคะแนนทักษะการจัดการความรุนแรง ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง และพฤติกรรมก้าวร้าวก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการความรุนแรง ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนเข้าร่วมโปรแกรม

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการความรุนแรง ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมโปรแกรม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักเรียน จังหวัดปัตตานี จำแนกตามข้อมูลทั่วไป (N=120)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง		รวม N (%)
	กลุ่มทดลอง (n=60) N (%)	กลุ่มควบคุม (n=60) N (%)	
เพศ			
ชาย	60 (50.00)	11(9.17)	71 (59.17)
หญิง	-	49 (40.83)	49 (40.83)
อายุ (ปี)			
12 - 14	7 (5.83)	29 (24.17)	36 (30.00)
15- 17	53 (44.17)	31 (25.83)	84 (70.00)
สภาพครอบครัว			
บิดามารดาอยู่ร่วมกัน	43 (35.83)	50 (41.67)	93 (77.50)
บิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้าง	13 (10.83)	5 (4.17)	18 (15.00)
บิดาหรือมารดาเสียชีวิต	4 (3.33)	5(4.17)	9 (7.50)
ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับ			
บิดามารดา	50 (41.67)	52 (43.33)	102 85.00)
บิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้าง	6 (5.00)	5 (4.17)	11 (9.17)
อื่นๆ	4 (3.33)	3 (2.50)	7 (5.83)
ลักษณะของครอบครัว			
ครอบครัวเดี่ยว	25 (20.83)	11 (9.17)	36 (30.00)
อยู่ร่วมกันเฉพาะบิดา มารดา	17 (14.17)	31 (25.83)	48 (40.00)
และบุตร			
ครอบครัวใหญ่ๆ	18 (15.00)	18 (15.00)	36 (30.00)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง		รวม N (%)
	กลุ่มทดลอง (n=60) N (%)	กลุ่มควบคุม (n=60) N (%)	
จำนวนพี่น้องของนักเรียน			
1-2 คน	13 (10.83)	7 (5.83)	20 (16.66)
3-4 คน	24 (20.00)	28 (23.33)	52 (43.33)
5-6 คน	12 (10.00)	22 (18.33)	34 (28.33)
7-8 คน	10 (8.34)	3 (2.50)	13 (10.83)
≥ 8 คนขึ้นไป	1 (0.83)	-	1 (0.83)
นักเรียนเคยเห็นการใช้ความรุนแรงในครอบครัวหรือไม่			
เคย	15 (12.50)	11 (9.17)	26 (21.67)
ไม่เคย	45 (37.50)	49 (40.83)	94 (78.33)
นักเรียนเคยเห็นการใช้ความรุนแรงที่โรงเรียนหรือไม่			
เคย	25 (20.83)	17 (14.17)	42 (35.00)
ไม่เคย	35 (29.17)	43 (35.83)	78 (65.00)

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายร้อยละ 59.17 ส่วนใหญ่มีอายุ 15-17 ปีคิดเป็นร้อยละ 70.00 สภาพครอบครัวมีบิดามารดาอยู่ร่วมกันคิดเป็นร้อยละ 77.50 รองลงมาคือบิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้างคิดเป็นร้อยละ 15.00 ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับบิดามารดาคิดเป็นร้อยละ 85.00 รองลงมานักเรียนอาศัยอยู่กับบิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้างคิดเป็นร้อยละ 9.17 ลักษณะครอบครัวอยู่ร่วมกันเฉพาะบิดา มารดา และบุตรคิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาเป็นครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวใหญ่ อยู่ร่วมกันทั้งบิดา มารดา บุตร ญาติพี่น้องคิดเป็นร้อยละ 30.00 มีจำนวนพี่น้อง 3-4 คนคิดเป็นร้อยละ 43.33 รองลงมามีจำนวนพี่น้อง 5-6 คนคิดเป็นร้อยละ 28.33 นักเรียนไม่เคยเห็นการใช้ความรุนแรงในครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 78.33 นักเรียนไม่เคยเห็นการใช้ความรุนแรงที่โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 65.00

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของนักเรียน จังหวัดยะลา จำแนกตามข้อมูลทั่วไป (N=120)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง		รวม N (%)
	กลุ่มทดลอง(n=60) N (%)	กลุ่มควบคุม(n=60) N (%)	
เพศ			
ชาย	60 (50.00)	-	60 (50.00)
หญิง	-	60 (50.00)	60 (50.00)
อายุ (ปี)			
12 - 14	27 (22.50)	22 (18.33)	49 (40.83)
15- 17	33 (27.50)	38 (31.67)	71 (59.17)
สภาพครอบครัว			
บิดามารดาอยู่ร่วมกัน	49 (40.83)	52 (43.33)	101 (84.17)
บิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้าง	4 (3.33)	4 (3.33)	8 (6.67)
บิดาหรือมารดาเสียชีวิต	7 (5.83)	4 (3.33)	11 (9.17)
ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับ			
บิดามารดา	54 (45.00)	54 (45.00)	108 (90.00)
บิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้าง	3 (2.50)	6 (5.00)	9 (7.50)
อื่นๆ	3 (2.50)	-	3(2.50)
ลักษณะของครอบครัว			
ครอบครัวเดี่ยว	25 (20.83)	10 (8.33)	35 (29.17)
อยู่ร่วมกันเฉพาะบิดา มารดา	26 (21.67)	50 (41.67)	76 (63.33)
และบุตร			
ครอบครัวใหญ่ๆ	9 (7.50)	-	9 (7.50)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง		รวม N (%)
	กลุ่มทดลอง(n=60) N (%)	กลุ่มควบคุม(n=60) N (%)	
จำนวนพี่น้องของนักเรียน			
1-2 คน	4 (3.33)	2 (1.67)	6 (5.00)
3-4 คน	22 (18.33)	22 (18.33)	44 (36.67)
5-6 คน	28 (23.33)	16 (13.33)	44 (36.76)
7-8 คน	4 (3.33)	18 (15.00)	22 (18.33)
≥ 8 คนขึ้นไป	2 (1.67)	2 (1.67)	4 (3.34)
นักเรียนเคยเห็นการใช้ความรุนแรงในครอบครัวหรือไม่			
เคย	5 (4.17)	6 (5.00)	11 (9.17)
ไม่เคย	55 (45.83)	54 (45.00)	109 (90.83)
นักเรียนเคยเห็นการใช้ความรุนแรงที่โรงเรียนหรือไม่			
เคย	25 (20.83)	6 (5.00)	31 (25.83)
ไม่เคย	35 (29.17)	54 (45.00)	89 (74.17)

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายร้อยละ 50.00 อายุ 15-17 ปีคิดเป็นร้อยละ 59.17 สภาพครอบครัวมีบิดามารดาอยู่ร่วมกันคิดเป็นร้อยละ 84.17 รองลงมาบิดาหรือมารดาเสียชีวิตคิดเป็นร้อยละ 9.17 ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับบิดามารดาคิดเป็นร้อยละ 90.00 รองลงมา นักเรียนอาศัยอยู่กับบิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้างคิดเป็นร้อยละ 7.50 ลักษณะครอบครัวอยู่ร่วมกัน เฉพาะบิดา มารดา และบุตรคิดเป็นร้อยละ 63.33 รองลงมาเป็นครอบครัวเดี่ยวคิดเป็นร้อยละ 29.17 มีจำนวนพี่น้อง 3-4 คน และ 5-6 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 รองลงมา มีจำนวนพี่น้อง 7-8 คน คิดเป็นร้อยละ 18.33 นักเรียนไม่เคยเห็นการใช้ความรุนแรงในครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 90.83 นักเรียนไม่เคยเห็นการใช้ความรุนแรงที่โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 74.17

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของนักเรียน จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามข้อมูลทั่วไป (N=120)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง		รวม N (%)
	กลุ่มทดลอง(n=60) N (%)	กลุ่มควบคุม(n=60) N (%)	
เพศ			
ชาย	12 (10.00)	22 (18.33)	34 (28.33)
หญิง	48 (40.00)	38 (31.67)	86 (71.67)
อายุ (ปี)			
12 - 14	51 (42.50)	52 (43.33)	103 (85.83)
15- 17	9 (7.49)	8 (6.67)	17 (14.16)
สภาพครอบครัว			
บิดามารดาอยู่ร่วมกัน	47 (39.17)	50 (41.67)	97 (80.83)
บิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้าง	10 (8.33)	8 (6.67)	18 (15.00)
บิดาหรือมารดาเสียชีวิต	3 (2.50)	2 (1.67)	5 (4.17)
ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับ			
บิดามารดา	46 (38.33)	48 (40.00)	94 (78.33)
บิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้าง	12 (10.00)	8 (6.67)	20 (16.67)
อื่นๆ	2 (1.67)	4 (3.33)	6 (5.00)
ลักษณะของครอบครัว			
ครอบครัวเดี่ยว	26 (21.67)	16 (13.33)	42 (35.00)
อยู่ร่วมกันเฉพาะบิดา มารดา และบุตร	25 (20.83)	32 (26.67)	57 (47.50)
ครอบครัวใหญ่ๆ	9 (7.50)	12 (10.00)	21 (17.50)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง		รวม N (%)
	กลุ่มทดลอง (n=60) N (%)	กลุ่มควบคุม (n=60) N (%)	
จำนวนพี่น้องของนักเรียน			
1-2 คน	14 (11.67)	8 (6.67)	22 (18.33)
3-4 คน	10 (8.33)	28 (23.33)	38 (31.67)
5-6 คน	14 (11.67)	10 (8.33)	24 (20.00)
7-8 คน	15 (12.50)	12 (10.00)	27 (22.50)
≥ 8 คนขึ้นไป	7 (5.83)	2 (1.67)	9 (7.50)
นักเรียนเคยเห็นการใช้ความรุนแรงในครอบครัวหรือไม่			
เคย	23 (19.17)	8 (6.67)	31 (25.83)
ไม่เคย	37 (30.80)	52 (43.33)	89 (74.17)
นักเรียนเคยเห็นการใช้ความรุนแรงที่โรงเรียนหรือไม่			
เคย	22 (18.33)	22 (18.33)	44 (36.67)
ไม่เคย	38 (31.67)	38 (31.67)	76 (63.33)

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงร้อยละ 71.67 อายุ 12-14 ปี คิดเป็นร้อยละ 85.83 สภาพครอบครัวมีบิดามารดาอยู่ร่วมกันคิดเป็นร้อยละ 80.33 รองลงมามีบิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้างคิดเป็นร้อยละ 15.00 ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับบิดามารดาคิดเป็นร้อยละ 78.33 รองลงมานักเรียนอาศัยอยู่กับบิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้างคิดเป็นร้อยละ 16.67 ลักษณะครอบครัวอยู่ร่วมกันเฉพาะบิดา มารดา และบุตรคิดเป็นร้อยละ 47.50 รองลงมาเป็นครอบครัวเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 35.00 มีจำนวนพี่น้อง 3-4 คนคิดเป็นร้อยละ 31.67 รองลงมามีจำนวนพี่น้อง 7-8 คนคิดเป็นร้อยละ 22.50 นักเรียนไม่เคยเห็นการใช้ความรุนแรงในครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 74.17 นักเรียนไม่เคยเห็นการใช้ความรุนแรงที่โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 63.33

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของนักเรียน จังหวัดสงขลา จำแนกตามข้อมูลทั่วไป (N=120)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง		รวม N (%)
	กลุ่มทดลอง (n=60) N (%)	กลุ่มควบคุม (n=60) N (%)	
เพศ			
ชาย	60 (50.00)	60 (50.00)	120 (100.00)
หญิง	-	-	-
อายุ (ปี)			
12 - 14	22 (18.34)	58 (48.34)	80 (66.68)
15- 17	38 (31.67)	2 (1.66)	40 (33.33)
สภาพครอบครัว			
บิดามารดาอยู่ร่วมกัน	50 (41.67)	57 (47.50)	107 (89.17)
บิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้าง	9 (7.50)	2 (1.67)	11 (9.17)
บิดาหรือมารดาเสียชีวิต	1 (0.83)	1 (0.83)	2 (1.67)
ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับ			
บิดามารดา	46 (38.33)	46 (38.33)	92 (76.67)
บิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้าง	14 (11.67)	2 (1.67)	16 (13.33)
อื่นๆ	-	12 (10.00)	12 (10.00)
ลักษณะของครอบครัว			
ครอบครัวเดี่ยว	18 (15.00)	16 (13.33)	34 (28.33)
อยู่ร่วมกันเฉพาะบิดา มารดา	23 (19.17)	40 (33.33)	63 (52.50)
และบุตร			
ครอบครัวใหญ่ๆ	19 (15.83)	4 (3.33)	23 (19.17)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง		รวม N (%)
	กลุ่มทดลอง (n=60) N (%)	กลุ่มควบคุม (n=60) N (%)	
จำนวนพี่น้องของนักเรียน			
1-2 คน	21 (11.50)	7 (5.83)	28 (23.33)
3-4 คน	25 (20.83)	34 (28.33)	59 (49.17)
5-6 คน	14 (11.67)	14 (11.67)	28 (23.33)
7-8 คน	-	5 (4.17)	5 (4.17)
นักเรียนเคยเห็นการใช้ความรุนแรงในครอบครัวหรือไม่			
เคย	11 (9.17)	18 (15.00)	29(24.17)
ไม่เคย	49 (40.83)	42 (35.00)	91 (75.83)
นักเรียนเคยเห็นการใช้ความรุนแรงที่โรงเรียนหรือไม่			
เคย	37 (30.83)	47 (39.17)	84 (70.00)
ไม่เคย	23(19.17)	13 (10.83)	36 (30.00)

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายร้อยละ 100.00 อายุ 12-14 ปีคิดเป็นร้อยละ 66.68 สภากครอบครัวมีบิดามารดาอยู่ร่วมกันคิดเป็นร้อยละ 89.17 รองลงมาบิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้างคิดเป็นร้อยละ 9.17 ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับบิดามารดาคิดเป็นร้อยละ 76.67 รองลงมา นักเรียนอาศัยอยู่กับบิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้างคิดเป็นร้อยละ 13.33 ลักษณะครอบครัวอยู่ร่วมกันเฉพาะบิดา มารดา และบุตรคิดเป็นร้อยละ 52.50 รองลงมาเป็นครอบครัวเดี่ยวคิดเป็นร้อยละ 28.33 มีจำนวนพี่น้อง 3-4 คนคิดเป็นร้อยละ 49.17 รองลงมา มีจำนวนพี่น้อง 1- 2 คนและ 5-6 คนคิดเป็นร้อยละ 23.33 นักเรียนไม่เคยเห็นการใช้ความรุนแรงในครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 75.83 นักเรียนเคยเห็นการใช้ความรุนแรงที่โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 70.00

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา จำแนกตาม ข้อมูลทั่วไป (N=480)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง		รวม N (%)
	กลุ่มทดลอง (n=240) N (%)	กลุ่มควบคุม (n=240) N (%)	
เพศ			
ชาย	192 (40.00)	93 (19.38)	285 (59.38)
หญิง	48 (10.00)	147 (30.63)	195 (40.63)
อายุ (ปี)			
12 - 14	136 (28.33)	179 (37.29)	315 (65.63)
15- 17	104 (21.67)	61 (12.70)	165 (34.37)
สภาพครอบครัว			
บิดามารดาอยู่ร่วมกัน	189 (39.38)	209 (43.54)	398 (82.92)
บิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้าง	36 (7.50)	19 (3.96)	55 (11.46)
บิดาหรือมารดาเสียชีวิต	15 (3.13)	12 (2.50)	27 (5.63)
ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับ			
บิดามารดา	196 (40.83)	200 (41.67)	396 (82.50)
บิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้าง	35 (7.29)	21 (4.38)	56 (11.67)
อื่นๆ	9 (1.88)	19 (3.96)	28 (5.83)
ลักษณะของครอบครัว			
ครอบครัวเดี่ยว	94 (19.58)	53 (11.04)	147 (30.63)
อยู่ร่วมกันเฉพาะบิดา มารดา	91 (18.96)	153 (31.88)	244 (50.83)
และบุตร			
ครอบครัวใหญ่ๆ	55 (11.46)	34 (7.08)	89 (18.54)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง		รวม N (%)
	กลุ่มทดลอง (n=240) N (%)	กลุ่มควบคุม (n=240) N (%)	
จำนวนพี่น้องของนักเรียน			
1-2 คน	52 (10.83)	24 (5.00)	76 (15.83)
3-4 คน	81 (16.87)	112 (23.33)	193 (40.21)
5-6 คน	68 (14.17)	62 (12.92)	130 (27.08)
7-8 คน	29 (6.04)	38 (7.92)	67 (13.96)
≥ 8 คนขึ้นไป	10 (2.08)	4 (0.83)	14 (2.92)
นักเรียนเคยเห็นการใช้ความรุนแรงในครอบครัวหรือไม่			
เคย	54 (11.25)	43 (8.96)	97 (20.21)
ไม่เคย	186 (38.75)	197 (41.04)	383 (79.79)
นักเรียนเคยเห็นการใช้ความรุนแรงที่โรงเรียนหรือไม่			
เคย	109 (22.71)	92 (19.17)	201 (41.88)
ไม่เคย	131(27.29)	148 (30.83)	279 (58.13)

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายร้อยละ 59.38 เพศหญิงร้อยละ 40.63 อายุ 12-14 ปี คิดเป็นร้อยละ 65.63 อายุ 15-17 ปี ร้อยละ 34.37 สภาพครอบครัวมีบิดามารดาอยู่ร่วมกันคิดเป็นร้อยละ 82.92 รองลงมาบิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้างคิดเป็นร้อยละ 11.46 ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับบิดามารดาคิดเป็นร้อยละ 82.50 รองลงมานักเรียนอาศัยอยู่กับบิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้างคิดเป็นร้อยละ 11.67 ลักษณะครอบครัวอยู่ร่วมกันเฉพาะบิดา มารดา และบุตรคิดเป็นร้อยละ 50.83 รองลงมาเป็นครอบครัวเดี่ยวคิดเป็นร้อยละ 30.63 มีจำนวนพี่น้อง 3-4 คนคิดเป็นร้อยละ 40.21 รองลงมาจำนวนพี่น้องทั้งหมด 5-6 คนคิดเป็นร้อยละ 27.08 นักเรียนไม่เคยเห็นการใช้ความรุนแรงในครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 79.79 นักเรียนไม่เคยเห็นการใช้ความรุนแรงที่โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 58.13

ส่วนที่ 2 ผลของโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการความรุนแรงทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม จังหวัดปัตตานี

ตัวแปร	กลุ่มทดลอง				t	p-value
	ก่อน		หลัง			
	M	SD	M	SD		
ทักษะการจัดการความรุนแรง						
1. ทักษะการเผชิญปัญหา	25.72	2.80	26.13	3.23	0.52	0.61
2. ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด	39.40	4.62	42.10	4.68	2.33	0.02
3. ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	28.43	6.87	29.30	3.77	0.57	0.56
4. ทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม	131.93	17.85	129.40	19.90	-0.65	0.51
ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง						
5. การแสดงความคิดเห็นต่อการใช้ความรุนแรง	96.80	10.92	88.50	8.36	9.83	0.00
พฤติกรรมก้าวร้าว						
6. การปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น	209.93	16.59	179.70	32.83	7.14	0.00

จากตารางที่ 6 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะในการจัดการความรุนแรง ได้แก่ ทักษะการเผชิญปัญหา ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นไทยมุสลิมก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม จังหวัดปัตตานี พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับทักษะการเผชิญปัญหาหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง (M = 25.72, SD = 2.80; M = 26.13, SD = 3.23) คะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียดหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง (M = 39.40, SD = 4.62; M = 42.10, SD = 4.68) คะแนนเฉลี่ยทักษะสื่อสารและการสร้าง

สัมพันธภาพระหว่างบุคคลหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ($M = 28.43, SD = 6.87; M = 29.30, SD = 3.77$) คะแนนเฉลี่ยทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมหลังทดลองต่ำกว่าก่อนทดลอง ($M = 131.93, SD = 17.85; M = 129.40, SD = 19.90$) และเมื่อทดสอบทางสถิติพบว่า คะแนนการจัดการกับอารมณ์และความเครียด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.33, p<0.05$) ส่วนคะแนนทักษะการเผชิญปัญหา ($t=0.52, p>0.05$) ทักษะการสร้างสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ($t=0.56, p>0.05$) และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม ($t=-0.51, p>0.05$) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สำหรับทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังทดลองต่ำกว่าก่อนทดลอง ($M=96.80, SD= 8.36; M=88.50, SD=10.92$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=9.83, p<0.05$) และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่นหลังทดลองต่ำกว่าก่อนทดลอง ($M=209.93, SD= 16.59; M=179.70, SD=32.83$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=7.14, p<0.05$)

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการความรุนแรง ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนเข้าร่วมโปรแกรม จังหวัดปัตตานี

ตัวแปร	ก่อนทดลอง				t	p-value
	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง			
	M	SD	M	SD		
ทักษะการจัดการความรุนแรง						
1. ทักษะการเผชิญปัญหา	27.79	3.10	25.72	2.80	2.78	0.01
2. ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด	38.50	4.86	39.40	4.62	0.66	0.51
3. ทักษะการสร้างสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	29.96	4.28	28.43	6.87	1.02	0.31
4. ทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม	118.86	10.34	131.93	17.85	-3.44	0.00
ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง						
5. การแสดงความคิดเห็นต่อการใช้ความรุนแรง	74.06	7.64	88.51	11.11	-5.76	0.00

ตัวแปร	ก่อนทดลอง				t	p-value
	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง			
	M	SD	M	SD		
พฤติกรรมก้าวร้าว						
6. การปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น	136.63	36.41	179.70	32.83	-4.45	0.00

จากตารางที่ 7 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะในการจัดการความรุนแรง ได้แก่ ทักษะการเผชิญปัญหา ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นไทยมุสลิมก่อนเข้าร่วมโปรแกรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จังหวัดปัตตานี พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับทักษะการเผชิญปัญหาของกลุ่มควบคุมสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 27.79, SD = 3.10; M = 25.72, SD = 2.80$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.78, p<0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียดของกลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 38.50, SD=4.86; M =39.40, SD =4.26$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=0.66, p>0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มควบคุมสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M =29.96, SD = 4.28; M = 28.43, SD = 6.87$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=1.02, p>0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 118.96, SD = 12.62; M = 131.93, SD = 17.85$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-3.44, p<0.05$) สำหรับทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงพบว่า กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M=74.06, SD=7.64; M=88.51, SD= 11.11$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-5.76, p<0.05$) และพฤติกรรมการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น พบว่ากลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M=136.63, SD=36.41; M=179.70, SD= 32.83$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-4.45, p<0.05$)

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการความรุนแรง ทักษะการใช้ความรุนแรง และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมโปรแกรมของนักเรียนเยาวชนไทยมุสลิม จังหวัดปัตตานี

ตัวแปร	หลังทดลอง				t	p-value
	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง			
	M	SD	M	SD		
ทักษะการจัดการความรุนแรง						
1. ทักษะการเผชิญปัญหา	25.72	2.80	27.79	3.10	2.78	0.01
2. ทักษะการจัดการกับอารมณ์ และ ความเครียด	38.50	4.86	39.40	4.62	0.66	0.51
3. ทักษะการสื่อสาร และการสร้าง สัมพันธภาพระหว่างบุคคล	28.43	6.87	29.96	4.28	1.02	0.31
4. ทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม	118.96	12.62	129.40	19.90	2.50	0.02
ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง						
5. การแสดงความคิดเห็นต่อการใช้ ความรุนแรง	99.63	7.75	98.60	8.36	6.82	0.00
พฤติกรรมก้าวร้าว						
6. การปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น	211.53	16.60	209.93	16.59	3.79	0.00

จากตารางที่ 8 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะในการจัดการความรุนแรง ได้แก่ ทักษะการเผชิญปัญหา ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นไทยมุสลิมหลังเข้าร่วมโปรแกรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จังหวัดปัตตานี พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับทักษะการเผชิญปัญหาของกลุ่มควบคุมสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 25.72$, $SD = 2.80$; $M = 27.79$, $SD = 3.10$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.78$, $p<0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียดของกลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 38.50$, $SD=4.86$; $M =39.40$, $SD =4.26$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=0.66$, $p>0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M =28.43$, $SD = 6.87$; $M = 29.96$, $SD = 4.28$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

0.05 ($t=1.02, p>0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 118.96, SD = 12.62; M = 129.40, SD = 19.90$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.50, p<0.05$) สำหรับทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงพบว่า กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M=99.63, SD=7.75; M=98.60, SD= 8.36$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=6.82, p<0.05$) และพฤติกรรมการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น พบว่ากลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M=211.53, SD=16.60; M=209.93, SD= 16.59$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=3.79, p<0.05$)

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการความรุนแรง ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม จังหวัดยะลา

ตัวแปร	กลุ่มทดลอง				t	p-value
	ก่อน		หลัง			
	M	SD	M	SD		
ทักษะการจัดการความรุนแรง						
1. ทักษะการเผชิญปัญหา	26.10	4.68	27.46	2.86	-1.30	0.20
2. ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด	39.76	7.91	38.16	4.78	0.88	0.38
3. ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	29.03	4.87	28.16	4.25	0.80	0.42
4. ทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม	123.96	30.05	129.53	37.58	0.66	0.05
ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง						
5. การแสดงความคิดเห็นต่อการใช้ความรุนแรง	87.53	18.86	86.10	24.01	-0.31	0.75
พฤติกรรมก้าวร้าว						
6. การปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น	167.76	55.17	144.06	42.46	1.74	0.02

จากตารางที่ 9 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะในการจัดการความรุนแรงของนักเรียนแกนนำเยาวชนชนไทยมุสลิม จังหวัดยะลา ได้แก่ ทักษะการเผชิญ

ปัญหา ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นไทยมุสลิมหลังเข้าร่วมโปรแกรมก่อนและหลังการทดลอง พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับทักษะการเผชิญปัญหาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ($M = 26.10, SD = 4.68; M = 27.46, SD = 2.86$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -1.30, p > 0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด หลังทดลองต่ำกว่าก่อนทดลอง ($M = 39.76, SD = 7.91; M = 38.16, SD = 4.78$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 0.88, p > 0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล หลังทดลองต่ำกว่าก่อนทดลอง ($M = 29.03, SD = 4.87; M = 28.16, SD = 4.25$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 0.80, p > 0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ($M = 123.96, SD = 30.05; M = 129.53, SD = 27.38$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 0.66, p = 0.05$) สำหรับทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงหลังการทดลองต่ำกว่าก่อนการทดลอง ($M = 87.53, SD = 18.86; M = 86.10, SD = 24.01$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -0.31, p > 0.05$) และการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น หลังการทดลองต่ำกว่าก่อนการทดลอง ($M = 167.76, SD = 55.17; M = 144.06, SD = 42.46$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 1.74, p < 0.05$)

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการความรุนแรง ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนเข้าร่วมโปรแกรมของนักเรียนเยาวชนไทยมุสลิม จังหวัดยะลา

ตัวแปร	ก่อนทดลอง				t	p-value
	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง			
	M	SD	M	SD		
ทักษะการจัดการความรุนแรง						
1. ทักษะการเผชิญปัญหา	28.23	3.05	27.46	2.86	1.20	0.23
2. ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด	37.86	4.44	38.16	4.78	-0.27	0.78
3. ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	29.90	3.46	28.16	4.25	1.82	0.07
4. ทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม	116.06	22.13	123.96	30.05	-1.05	0.29

ตัวแปร	ก่อนทดลอง				t	p-value
	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง			
	M	SD	M	SD		
ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง						
5. การแสดงความคิดเห็นต่อการใช้ความรุนแรง	72.03	12.86	87.53	18.86	-3.42	0.00
พฤติกรรมก้าวร้าว						
6. การปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น	89.63	23.75	144.06	42.46	-5.51	0.00

จากตารางที่ 10 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะในการจัดการความรุนแรงของนักเรียนแกนนำเยาวชนชนไทยมุสลิม จังหวัดยะลา ได้แก่ ทักษะการเผชิญปัญหา ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นไทยมุสลิมก่อนเข้าร่วมโปรแกรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับทักษะการเผชิญปัญหากกลุ่มควบคุมสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 28.23, SD = 3.05; M = 27.46, SD = 2.86$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 1.20, p > 0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด กลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 37.86, SD = 4.44; M = 38.16, SD = 4.78$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -0.27, p > 0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล กลุ่มควบคุมสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 29.90, SD = 3.46; M = 28.16, SD = 4.25$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 1.82, p < 0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 116.06, SD = 22.13; M = 123.96, SD = 30.05$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -1.05, p > 0.05$) สำหรับทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงกลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 72.03, SD = 12.86; M = 87.53, SD = 18.86$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -3.42, p < 0.05$) และการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่นของกลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 89.63, SD = 23.75; M = 144.06, SD = 42.46$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -5.51, p < 0.05$)

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการความรุนแรง ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง หลังเข้าร่วมโปรแกรมของนักเรียนเยาวชนไทยมุสลิม จังหวัดยะลา

ตัวแปร	หลังทดลอง				t	p-value
	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง			
	M	SD	M	SD		
ทักษะการจัดการความรุนแรง						
1. ทักษะการเผชิญปัญหา	24.76	3.29	27.46	2.86	3.45	0.00
2. ทักษะการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด	38.50	6.29	38.16	4.78	0.26	0.79
3. ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล	29.50	4.30	28.16	4.25	1.12	0.27
4. ทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม	113.10	24.66	129.53	37.58	1.85	0.05
ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง						
5. การแสดงความคิดเห็นต่อการใช้ความรุนแรง	86.10	24.01	74.33	18.25	2.29	0.02
พฤติกรรมก้าวร้าว						
6. การปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น	167.76	55.17	109.16	45.74	4.78	0.00

จากตารางที่ 11 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะในการจัดการความรุนแรง ได้แก่ ทักษะการเผชิญปัญหา ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นไทยมุสลิมหลังเข้าร่วมโปรแกรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับทักษะการเผชิญปัญหาของกลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 24.76, SD = 3.29; M = 27.46, SD = 2.86$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=3.25, p<0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียดของกลุ่มควบคุมสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 38.50, SD=6.29; M =38.16, SD =4.78$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=0.26, p>0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มควบคุมสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M =29.50, SD = 4.30; M = 28.16, SD = 4.25$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

($t=1.12$, $p>0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 113.10$, $SD = 24.66$; $M = 129.53$, $SD = 37.58$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=1.85$, $p=0.05$) สำหรับทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงพบว่า กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M=86.10$, $SD=24.01$; $M=74.33$, $SD= 18.25$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.29$, $p<0.05$) และพฤติกรรมการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น พบว่ากลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M=167.76$, $SD= 55.17$; $M=109.16$, $SD=45.74$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=4.78$, $p<0.05$)

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการความรุนแรง ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม จังหวัดนราธิวาส

ตัวแปร	กลุ่มทดลอง				t	p-value
	ก่อน		หลัง			
	M	SD	M	SD		
ทักษะการจัดการความรุนแรง						
1. ทักษะการเผชิญปัญหา	26.23	2.92	25.53	3.80	-0.74	0.45
2. ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด	35.80	4.42	37.00	5.37	0.96	0.04
3. ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	28.20	2.77	26.76	4.02	1.73	0.09
4. ทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม	107.90	22.35	115.33	24.23	1.29	0.02
ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง						
5. การแสดงความคิดเห็นต่อการใช้ความรุนแรง	81.86	10.13	78.36	16.32	1.04	0.30
พฤติกรรมก้าวร้าว						
6. การปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น	150.93	39.07	140.66	40.44	0.91	0.05

จากตารางที่ 12 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะในการจัดการความรุนแรงของนักเรียนแกนนำเยาวชนชนไทยมุสลิม จังหวัดนราธิวาส ได้แก่ ทักษะการเผชิญ

ปัญหา ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นไทยมุสลิมหลังเข้าร่วมโปรแกรมก่อนและหลังการทดลอง พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับทักษะการเผชิญปัญหาหลังการทดลองต่ำกว่าก่อนทดลอง ($M = 26.23, SD = 2.92; M = 25.53, SD = 3.80$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 0.74, p > 0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียดหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ($M = 35.80, SD = 4.42; M = 37.00, SD = 5.37$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 0.96, p < 0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลหลังทดลองต่ำกว่าก่อนทดลอง ($M = 28.20, SD = 2.77; M = 26.76, SD = 4.02$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 1.73, p > 0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ($M = 107.90, SD = 22.35; M = 115.33, SD = 24.23$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 1.29, p < 0.05$) สำหรับทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงหลังการทดลองต่ำกว่าก่อนการทดลอง ($M=81.86, SD=10.13; M=78.36, SD= 16.32$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=1.04, p>0.05$) และการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่นหลังการทดลองต่ำกว่าก่อนการทดลอง ($M=150.93, SD= 39.07; M=140.66, SD=40.44$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=0.91, p=0.05$)

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการความรุนแรง ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนเข้าร่วมโปรแกรมของนักเรียนเยาวชนไทยมุสลิม จังหวัดนราธิวาส

ตัวแปร	ก่อนทดลอง				t	p-value
	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง			
	M	SD	M	SD		
ทักษะการจัดการความรุนแรง						
1. ทักษะการเผชิญปัญหา	27.56	3.07	26.23	2.92	1.71	0.09
2. ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด	36.60	2.90	35.80	4.42	0.79	0.43
3. ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	31.20	4.15	28.20	2.77	3.98	0.00
4. ทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม	117.73	22.86	107.90	22.35	1.52	0.14

ตัวแปร	ก่อนทดลอง				t	p-value
	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง			
	M	SD	M	SD		
ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง						
5. การแสดงความคิดเห็นต่อการใช้ความรุนแรง	81.23	11.47	81.86	10.13	-0.27	0.78
พฤติกรรมก้าวร้าว						
6. การปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น	111.53	44.53	140.66	40.44	-3.30	0.00

จากตารางที่ 13 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะในการจัดการความรุนแรง ได้แก่ ทักษะการเผชิญปัญหา ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นไทยมุสลิมก่อนเข้าร่วมโปรแกรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับทักษะการเผชิญปัญหาของกลุ่มควบคุมสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 27.56, SD = 3.07; M = 26.23, SD = 2.92$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=1.71, p<0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียดของกลุ่มควบคุมสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 36.60, SD=2.90; M =35.80, SD =4.42$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=0.79, p>0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มควบคุมสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 31.20, SD = 4.15; M =28.20, SD = 2.77$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=3.98, p<0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มควบคุมสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 117.73, SD = 22.86; M = 107.90, SD = 22.35$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=1.52, p>0.05$) สำหรับทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงพบว่า กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M=81.23, SD=11.47; M=81.86, SD= 10.13$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-0.27, p>0.05$) และพฤติกรรมการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น พบว่ากลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M=115.53, SD=44.53; M=140.66 SD= 40.44$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-3.30, p<0.05$)

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการความรุนแรงทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมโปรแกรมของนักเรียนเยาวชนไทยมุสลิม จังหวัดนราธิวาส

ตัวแปร	หลังทดลอง				t	p-value
	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง			
	M	SD	M	SD		
ทักษะการจัดการความรุนแรง						
1. ทักษะการเผชิญปัญหา	25.53	3.80	28.26	3.33	2.83	0.01
2. ทักษะการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด	36.70	3.97	37.00	5.37	0.23	0.81
3. ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	26.76	4.02	31.06	4.88	3.73	0.00
4. ทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม	115.33	24.23	116.13	21.05	0.13	0.04
ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง						
5. การแสดงความคิดเห็นต่อการใช้ความรุนแรง	81.96	10.69	78.36	16.32	1.07	0.29
พฤติกรรมก้าวร้าว						
6. การปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น	150.93	39.07	96.86	41.59	5.29	0.00

จากตารางที่ 14 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะในการจัดการความรุนแรง ได้แก่ ทักษะการเผชิญปัญหา ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นไทยมุสลิมหลังเข้าร่วมโปรแกรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับทักษะการเผชิญปัญหาของกลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 25.53, SD = 3.80; M = 28.26, SD = 3.33$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.83, p<0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียดของกลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 36.70, SD=3.97; M =37.00, SD =5.37$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=0.23, p>0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 26.76, SD = 4.02; M =31.06, SD = 4.88$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=3.73, p<0.05$) คะแนน

เฉลี่ยทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 115.33, SD = 24.23$; $M = 116.13, SD = 21.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=0.13, p<0.05$) สำหรับทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงพบว่า กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M=81.96, SD=10.69$; $M=78.36, SD= 16.32$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=1.07, p>0.05$) และพฤติกรรมกรปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น พบว่ากลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M=150.93, SD=39.07$; $M=96.86 SD= 41.59$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=5.29, p<0.05$)

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการความรุนแรง ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม จังหวัดสงขลา

ตัวแปร	กลุ่มทดลอง				t	p-value
	ก่อน		หลัง			
	M	SD	M	SD		
ทักษะการจัดการความรุนแรง						
1. ทักษะการเผชิญปัญหา	25.53	3.00	25.93	4.46	0.40	0.68
2. ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด	35.70	5.38	37.86	6.08	1.39	0.01
3. ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	26.60	3.34	27.90	4.95	0.65	0.51
4. ทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม	114.73	19.11	115.36	20.71	0.11	0.91
ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง						
5. การแสดงความคิดเห็นต่อการใช้ความรุนแรง	80.43	14.86	78.76	12.25	0.47	0.03
พฤติกรรมก้าวร้าว						
6. การปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น	138.26	42.93	129.10	28.91	1.00	0.00

จากตารางที่ 15 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะในการจัดการความรุนแรงของนักเรียนแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม จังหวัดสงขลา ได้แก่ ทักษะการเผชิญ

ปัญหา ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นไทยมุสลิมหลังเข้าร่วมโปรแกรมก่อนและหลังการทดลอง พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับทักษะการเผชิญปัญหาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ($M = 25.53, SD = 3.00; M = 25.93, SD = 4.46$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 0.40, p > 0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ($M = 35.70, SD = 5.38; M = 37.86, SD = 6.08$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 1.39, p < 0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ($M = 26.90, SD = 4.95; M = 27.60, SD = 3.34$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 0.65, p > 0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ($M = 114.73, SD = 19.11; M = 115.36, SD = 20.71$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 0.11, p > 0.05$) สำหรับทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง หลังการทดลองต่ำกว่าก่อนการทดลอง ($M = 78.76, SD = 12.25; M = 80.43, SD = 14.86$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 0.47, p < 0.05$) และการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่นหลังการทดลองต่ำกว่าก่อนการทดลอง ($M = 138.26, SD = 42.93; M = 129.10, SD = 28.91$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 1.00, p < 0.05$)

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการความรุนแรง ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนเข้าร่วมโปรแกรมของนักเรียนเยาวชนไทยมุสลิม จังหวัดสงขลา

ตัวแปร	ก่อนทดลอง				t	p-value
	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง			
	M	SD	M	SD		
ทักษะการจัดการความรุนแรง						
1. ทักษะการเผชิญปัญหา	25.43	2.76	25.53	3.00	-0.12	0.90
2. ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด	35.50	3.03	35.70	5.38	-1.15	0.88
3. ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	27.70	2.79	27.60	3.34	0.12	0.90
4. ทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม	113.90	15.63	114.73	19.11	0.16	0.87

ตัวแปร	ก่อนทดลอง				t	p-value
	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง			
	M	SD	M	SD		
ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง						
5. การแสดงความคิดเห็นต่อการใช้ความรุนแรง	81.23	11.47	81.86	10.13	-0.27	0.78
พฤติกรรมก้าวร้าว						
6. การปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น	111.53	44.53	140.66	40.44	-3.30	0.00

จากตารางที่ 16 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะในการจัดการความรุนแรง ได้แก่ ทักษะการเผชิญปัญหา ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นไทยมุสลิมก่อนเข้าร่วมโปรแกรมระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับทักษะการเผชิญปัญหาของกลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง (M = 25.43, SD = 2.76; M = 25.53, SD = 3.00) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-0.12$, $p>0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียดของกลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง (M = 35.50, SD=3.03; M =35.70, SD =5.38) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-1.15$, $p>0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มควบคุมสูงกว่ากลุ่มทดลอง (M =27.70, SD = 2.79; M = 27.60, SD = 3.34) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=0.12$, $p>0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง (M = 113.90, SD = 15.63; M = 114.73, SD = 19.11) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=0.16$, $p>0.05$) สำหรับทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงพบว่า กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มทดลอง (M=81.23, SD=11.47; M=81.86, SD= 10.13) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-0.27$, $p>0.05$) และพฤติกรรมการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น พบว่ากลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มทดลอง (M=111.53, SD=44.53; M=140.66, SD= 40.44) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-3.30$, $p<0.05$)

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะการจัดการความรุนแรงทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมโปรแกรมของนักเรียนเยาวชนไทยมุสลิม จังหวัดสงขลา

ตัวแปร	หลังทดลอง				t	p-value
	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง			
	M	SD	M	SD		
ทักษะการจัดการความรุนแรง						
1. ทักษะการเผชิญปัญหา	25.50	2.17	25.93	4.46	0.53	0.59
2. ทักษะการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด	37.40	4.77	37.86	6.08	0.36	0.71
3. ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	28.30	2.40	26.90	4.95	1.53	0.13
4. ทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม	115.90	16.11	115.36	20.71	0.11	0.90
ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง						
5. การแสดงความคิดเห็นต่อการใช้ความรุนแรง	79.63	10.79	78.76	12.25	0.30	0.76
พฤติกรรมก้าวร้าว						
6. การปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น	134.03	34.45	129.10	28.91	0.58	0.05

จากตารางที่ 17 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะในการจัดการความรุนแรง ได้แก่ ทักษะการเผชิญปัญหา ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นไทยมุสลิมหลังเข้าร่วมโปรแกรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับทักษะการเผชิญปัญหาของกลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 25.50, SD = 2.17; M = 25.93, SD = 4.46$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=0.53, p>0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียดของกลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 37.40, SD=2.40; M = 37.86, SD = 6.08$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=0.36, p>0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มควบคุมสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 28.30, SD = 2.40; M = 26.90, SD = 4.95$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=1.53,$

$p > 0.05$) คะแนนเฉลี่ยทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มควบคุมสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 115.90, SD = 16.11; M = 115.36, SD = 20.71$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 0.11, p > 0.05$) สำหรับทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงพบว่า กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 79.63, SD = 10.79; M = 78.76, SD = 12.25$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 0.30, p > 0.05$) และพฤติกรรมการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น พบว่ากลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($M = 134.03, SD = 34.45; M = 129.10, SD = 28.91$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 0.58, p = 0.05$)

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม ต่อการป้องกันการ ใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา โดยเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มที่ได้รับการเข้าร่วมโปรแกรม กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม ซึ่งประกอบด้วย การให้ความรู้ และทักษะการป้องกันการ ใช้ความรุนแรง ภายใต้หัวข้อแกนนำเยาวชนต่อการป้องกันความก้าวร้าวรุนแรง ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง การจัดการความรุนแรง โดยมีการฝึกในเรื่องการเผชิญปัญหา การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลดังนี้

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายร้อยละ 59.38 อายุ 12-14 ปี คิดเป็นร้อยละ 65.63 สภาพครอบครัวมีบิดามารดาอยู่ร่วมกันคิดเป็นร้อยละ 82.92 รองลงมามีบิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้างคิดเป็นร้อยละ 11.46 ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับบิดามารดาคิดเป็นร้อยละ 82.50 รองลงมานักเรียนอาศัยอยู่กับบิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้างคิดเป็นร้อยละ 11.67 ลักษณะครอบครัวอยู่ร่วมกันเฉพาะบิดา มารดา และบุตรคิดเป็นร้อยละ 50.83 รองลงมาเป็นครอบครัวเดี่ยวคิดเป็นร้อยละ 30.63 มีจำนวนพี่น้อง 3-4 คนคิดเป็นร้อยละ 40.21 รองลงมามีจำนวนพี่น้องทั้งหมด 5-6 คนคิดเป็นร้อยละ 27.08 นักเรียนไม่เคยเห็นการใช้ความรุนแรงในครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 79.79 นักเรียนไม่เคยเห็นการใช้ความรุนแรงที่โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 58.13

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งส่วนใหญ่มีสภาพครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน และไม่เคยเห็นการใช้ความรุนแรงในครอบครัวและโรงเรียนเป็น

ส่วนใหญ่ โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้ศึกษาในโรงเรียนซึ่งเป็นโรงเรียนสอนศาสนา หรือที่เรียกกันว่า โรงเรียนปอเนาะ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนทั้งภาคสามัญและภาคศาสนา โดยผนวกหลักคำสอนของศาสนาอิสลามเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอน และการดำเนินชีวิตประจำวัน มีหอพักและกฎระเบียบที่ชัดเจน ดังนั้นจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการเผชิญกับความรุนแรงน้อยสอดคล้องกับคำพูดของมัสลิน (2552) ที่กล่าวถึงการใช้ความรุนแรงว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบธรรม ใช้อารมณ์ใฝ่ต่ำ ซึ่งเป็นสิ่งที่อิสลามปฏิเสธโดยสิ้นเชิง และอิสลามไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเชิงลบเหล่านั้นเลยแม้แต่น้อย โดยเฉพาะในช่วงวัยรุ่นที่มาพร้อมกับหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ 3 ประการ คือ หน้าที่ต่อตนเอง หน้าที่ต่อเพื่อนมนุษย์ และหน้าที่ต่อพระผู้เป็นเจ้า เป็นการปฏิบัติศาสนกิจที่ครบถ้วนตามบทบัญญัติของศาสนา (เดชา, อหมัดมุซุลิม, อนันต์ชัย, มาหะมะ, และสุภัทร, 2552) ดังนั้นจึงเห็นการใช้ความรุนแรงในครอบครัวอิสลามและโรงเรียนค่อนข้างน้อย

สำหรับสมมติฐานการวิจัยที่ 1 กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการความรุนแรง ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการเผชิญปัญหา ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง และการปฏิบัติตัวต่อผู้อื่น (พฤติกรรมก้าวร้าว) ก่อนและหลังการทดลองมีความแตกต่างกัน อธิบายได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ทักษะการจัดการกับปัญหา

ผลจากการศึกษาพบว่า คะแนนทักษะการจัดการความรุนแรงในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลาพบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะการจัดการความรุนแรงในทุกทักษะหลังเข้าร่วมโปรแกรมเพิ่มขึ้น ได้แก่ ทักษะการเผชิญปัญหา ($M = 25.72$; $M = 26.13$, $M=26.10$; $M=27.46$, $M=26.23$; $M=25.53$, $M=25.53$; 25.93) ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ($M = 39.40$; $M=42.10$, $M=39.76$; $M=38.16$, $M=35.80$; $M=37.00$, $M=35.70$; $M=37.86$) ทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ($M = 28.43$; $M = 29.30$, $M=29.03$; $M=28.16$, $M=28.20$; $M=26.76$, $M=26.60$; $M=27.90$) และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม ($M = 131.93$; $M = 129.40$, $M=123.96$; $M=129.53$, $M=107.90$; $M=115.33$, $M=114.73$; $M=115.36$) และพบว่า ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($p<0.05$) ยกเว้นจังหวัดยะลา ซึ่งอธิบายได้ว่า การจัดการอารมณ์เป็นการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ของตนเอง และบุคคลอื่น ทำให้สามารถสนองต่ออารมณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น อารมณ์รุนแรง ความโกรธ ความเศร้าโศก ดังนั้นวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เริ่มเป็นตัวของตัวเอง ผึกคิด และตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง มีการเรียนรู้การปรับตัวให้เข้าสังคมที่เปลี่ยนไป และเรียนรู้ที่จะจัดการควบคุมอารมณ์และจัดการกับความเครียดของตัวเองมากขึ้น (สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว, 2555) และความรับผิดชอบต่อสังคมยังเป็นการกระทำที่เป็นการปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ที่

เยาวชนได้มอบหมายให้ดีขึ้นเมื่อมีข้อบกพร่อง ตลอดจนเคารพสิทธิ และรับฟังข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นของผู้อื่น (Goldstein et al As cited in Friedberg & McClure, 2002) สอดคล้องกับ งานวิจัยของคิสตินา (2547) ที่พบว่า วัยรุ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเข้มแข็งในการมองโลก ซึ่งเป็นความสามารถของบุคคลในการทำความเข้าใจ ให้ความหมายและจัดการกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น ค่อนข้างสูง จึงทำให้มีทักษะชีวิตและวิธีการจัดการกับเหตุการณ์และยิ่งเวลาผ่านไปก็จะมีสามารถ เรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตได้มากขึ้น (รอฮานี, วันดี, สรวงสุดาและมุสลิมทร์, 2551) และจังหวัด ยะลาซึ่งมีบริบทพื้นที่ที่เป็นพื้นที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบรุนแรง (พื้นที่สีแดงเข้ม) เป็นสังคมชนบทมี การรับรู้ข่าวสารน้อย ดังนั้นการพัฒนาทักษะในการดูแลตนเองมีส่วนน้อย จึงทำให้อ่อนและหลังการ เข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยที่ไม่แตกต่างกัน

เนื่องจากชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้ภาษาต่างกัน ภาษาคือส่วนหนึ่งของ วัฒนธรรม ภาษามลายูท้องถิ่นได้ฝังรากลึกในจังหวัดชายแดนภาคใต้มาเป็นเวลานาน ทำให้มีปัญหา ด้านภาษา นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ เพราะชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้ภาษามลายู ท้องถิ่นเป็นภาษาในชีวิตประจำวัน (วีระศักดิ์, 2556) ดังนั้นจุดอ่อนที่เกิดขึ้น คือ ปัญหาทางด้านภาษา เนื่องจากคนไม่สามารถสื่อความหมายกันได้ชัดเจน ถูกต้องและตรงกับเป้าหมาย นอกจากนั้นปฏิภิกิริยา การแสดงของเด็กวัยนี้ค่อนข้างคล้ายกับผู้ใหญ่ เช่น ภาพเหตุการณ์ผุดขึ้นมาซ้ำๆ หรือมีความรู้สึก เหมือนเหตุการณ์รุนแรงนั้นหวนกลับมาอีก ผันร้ายอารมณ์ความรู้สึกเฉยชา มึนงง สับสน หลีกเลี่ยงสิ่ง เตือนใจให้หนีถึงเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดบาดแผลลึกในใจ มีอารมณ์ซึมเศร้าหันเข้าหาเสพติด มีปัญหา กับเพื่อนๆ มีพฤติกรรมเกรงต่อต้านสังคม แยกตัวจากกลุ่ม ไม่ยอมไปโรงเรียน ผลการเรียนลดลง ไม่มีสมาธิ มีปัญหาการนอน คิดฝันว่าได้แก่แค้นแฝงอยู่ในใจอย่างปิดบังซ่อนเร้น เด็กวัยรุ่นบางคน เพราะบางกว่าคนอื่น โดยเฉพาเด็กที่เคยตกเป็นเหยื่อความรุนแรงมาก่อนแล้ว หรือเด็กที่มีปัญหา สุขภาพจิตอยู่ก่อน และวัยรุ่นที่ขาดการประคับประคองช่วยเหลือจากครอบครัวก็จะฟื้นใจกลับสู่ปกติ ได้ยาก อาจจะต้องใช้เวลายาวนานกว่าคนอื่น (เสาวลักษณ์ และคณะ, 2550)

2. ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง พบว่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรงทั้ง 4 จังหวัด ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสงขลา ลดลง (M=96.80; M=88.50, M=87.53; M=86.10, M=81.86; M=78.36, M=80.43, M=78.76) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ($p < 0.05$) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความรู้สึกและอารมณ์หรือความคิดที่ ค่อนข้างลึกซึ้ง มีการค้นหาอุดมการณ์ของตนเอง เป็นวัยที่มีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล และมีความคิด รอบยอดเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้มากขึ้น จึงอาจชักนำให้วัยรุ่นมองทุกอย่างรอบตัวในด้านลบ เช่น การ นับถือตนเองต่ำลง เป็นต้น ดังนั้นการพัฒนาเยาวชนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ต่อการไม่ใช้ความ รุนแรงจึงเป็นสิ่งสำคัญ และทำให้มีทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงที่ลดลง และมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในสังคมปัจจุบัน และวัยรุ่นมีการใช้ความรู้และประสบการณ์ที่ผ่านมาในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้

มากขึ้น และเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเกวลี อติตยา อัจฉราพร และประภา (2554) ที่พบว่าทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงเกิดจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นการเลี้ยงดูของครอบครัว และพบว่ารูปแบบการเลี้ยงดูมีความสำคัญกับพฤติกรรมก้าวร้าว สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีสภาพครอบครัวที่มีบิดามารดาอาศัยอยู่ร่วมกัน ทำให้ได้รับการเลี้ยงดูอิสระอย่างมีขอบเขตที่มีบิดา และมารดาคอยตอบสนองต่อความต้องการของบุตร และการตัดสินใจต่างๆ

3. การปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น (พฤติกรรมก้าวร้าว) พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมก้าวร้าวหลังเข้าร่วมโปรแกรมลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.05$) ในทุกจังหวัด ($M=209.93$; $M=179.70$, $M=167.76$; $M=144.06$, $M=150.93$; $M=140.56$, $M=138.26$; $M=129.10$) ซึ่งเป็นผลมาจากการมีทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง จากรายงานวิจัยพบว่า ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงและพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนวัยรุ่นมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางบวก กล่าวคือ หากทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงมากขึ้น จะส่งผลให้พฤติกรรมก้าวร้าวและรุนแรงของวัยรุ่นมีมากขึ้นเช่นกัน (เกวลี และคณะ, 2555; ศิริ, 2547) นอกจากนี้ตามหลักของศาสนาอิสลามโดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนไทยมุสลิมมีภารกิจที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การวางแผนสร้างครอบครัวไทยมุสลิมที่มั่นคง โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนชีวิตของตนเอง ซึ่งจะทำให้มีความคิดเป็นผู้ใหญ่ การเลือกคู่ครอง การวางแผนอนาคตครอบครัว การอบรมลูก ฯลฯ อิสลามเป็นศาสนาที่สอนให้มีความกรุณาปรานี และส่งเสริมให้มีความยุติธรรม และสันติภาพ นอกจากนี้อิสลามยังรักษาเสรีภาพ เกียรติยศและความมีศักดิ์ศรี (ยูซูฟ, 2551; อีสมายิลลูตี, 2555, เมาดูตี, 2542; มัสลัน, 2551) นอกจากนี้การส่งเสริมการพัฒนาแนวทางการดูแลตนเองของวัยรุ่นส่วนหนึ่งจากการบ่มเพาะในสถานศึกษา และลักษณะของโรงเรียน (Kongsuwan, Suttharungsee, & Purnell, 2012) ขนาดของโรงเรียน กิจกรรมพัฒนานักเรียน การไม่มีความคงเส้นคงวา หรือไม่มีความยุติธรรมในการใช้กฎข้อบังคับของโรงเรียนเมื่อเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนมีผลต่อการเรียนรู้ในการป้องกันการใช้ความรุนแรงของนักเรียน

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม (กลุ่มทดลอง) มีคะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการความรุนแรง ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการเผชิญปัญหา ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล และทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติตัวต่อผู้อื่น (พฤติกรรมก้าวร้าว) แตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับโปรแกรม (กลุ่มควบคุม) อธิบายได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่ได้รับ (กลุ่มทดลอง) และไม่ได้รับโปรแกรม (กลุ่มควบคุม) พบว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรมมีคะแนนทักษะการจัดการความรุนแรงมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรม

โดยเฉพาะจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ที่มีทักษะการเผชิญปัญหา และทักษะความรับผิดชอบ ต่อสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ยกเว้นจังหวัดสงขลา อธิบายได้ว่า วัยรุ่นเป็นช่วงวัย ที่มีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะความรับผิดชอบต่อสังคม ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่สามารถ พัฒนาได้ เมื่อเริ่มต้นจากการฝึกในวัยเยาว์ ซึ่งจะสัมพันธ์กับคุณธรรมจริยธรรมในเด็ก (Friedbrug & McClure, 2002) ซึ่งเห็นได้จากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ซึ่งอาศัยอยู่กับบิดามารดา และลักษณะของ ครอบครัวเป็นครอบครัวที่มีการอยู่ร่วมกันทำให้วัยรุ่นได้รับการปลูกฝังอย่างเต็มที่ และเมื่อพิจารณา จากคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองในจังหวัดสงขลาทั้ง 4 ทักษะ พบว่ามีค่าเพิ่มขึ้น เพียงเล็กน้อย โดยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากความสนใจในการดูแลตนเองตาม พัฒนาการในช่วงวัยโดยเฉพาะความต้องการการยอมรับในกลุ่มเพื่อน การตั้งใจทำกิจกรรม จะเกิด จากการชักชวนเพื่อนให้เล่นตาม และข้อมูลจากอาจารย์ผู้ประสานเพิ่มเติมว่าช่วงนี้เป็นช่วงที่โรงเรียน มีกิจกรรมรับน้องใหม่ซึ่งรุ่นพี่ทุกคนจะมีความตื่นเต้น และกระตือรือร้นในการเตรียมกิจกรรมรับน้อง ด้วยความสนใจ ซึ่งอาจมีผลทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมได้ไม่เต็มที่ นอกจากนี้ประเด็นที่มีอิทธิพล เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการเกิดทักษะชีวิตในด้านต่างๆ เช่น เพศ จากข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วม กิจกรรมรูปแบบการพัฒนาร้อยละ 100 เป็นเพศชายจากการศึกษาพบว่า เพศชายจะมีพฤติกรรม ก้าวร้าวรุนแรงกว่าเพศหญิง (Cavaigordobil, Moganto, Penez,& Sansinenea, 2009) อีก ประเด็นที่อาจเกี่ยวข้องคือ วิทยากรที่ให้ความรู้ในบางจังหวัดเป็นวิทยากรที่ได้รับการถ่ายทอดเป็น ลักษณะของวิทยากรทีม ข ซึ่งวิทยากรทีม ก จะได้รับการเตรียมความรู้ความเข้าใจโดยตรงจากผู้วิจัย วิทยากรทีม ข จะได้รับการถ่ายทอดอีกต่อหนึ่ง ดังนั้นเป็นไปได้ว่าอาจทำให้มีผลต่อการให้ความรู้ ความเข้าใจต่อกลุ่มตัวอย่างในบางประเด็น และแม้ว่าวิทยากรส่วนใหญ่จะได้ผ่านการให้ความรู้และ ความเข้าใจจากคู่มือและกิจกรรมต่างๆ แล้วก็ตาม การถ่ายทอดบริบทที่ต่างกันอาจจะส่งผลต่อการ พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งอาจส่งผลให้ขาดการเน้นประเด็นที่เป็นความสำคัญของกิจกรรมที่เป็น ส่วนให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเกิดทักษะดังกล่าวไปได้ ซึ่งสาเหตุดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผลการใช้ โปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากก่อนการจัดกิจกรรม โดยไม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับการศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้ของนักเรียน คือผู้สอนหรือวิทยากรที่ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่มีผลต่อความสามารถในการพัฒนาของนักเรียน เยาวชน (Kongsuwan, Suttharungsee, Isaramalai, Weiss, 2012)

2. ทศนคติต่อการใช้ความรุนแรงพบว่า กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับ โปรแกรม ($M=99.63$; $M=98.60$, $M=86.10$; $M=74.33$, $M=81.96$; $M=78.36$, $M=76.93$, $M=78.76$) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p<0.05$) ยกเว้น จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดสงขลา ซึ่งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ อธิบายได้ว่าการอยู่อาศัย ในพื้นที่ความไม่สงบจึงทำให้มองการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงนั้นว่าเป็นเรื่องปกติและอาจ

ส่งผลให้ทัศนคติในการใช้ความรุนแรงเป็นเรื่องปกติเช่นกัน (เกวลี และคณะ, 2555) นอกจากนี้ ความรู้สึกในลักษณะที่มีความเกี่ยวเนื่องกันกับการใช้ความรุนแรง คือความรู้สึกทางบวกและทางลบที่มีต่อตนเอง โปรแกรมการพัฒนาแกนนำเยาวชนจะส่งเสริมให้เยาวชนไทยมุสลิมมีทัศนคติในทางบวกที่มีต่อตนเอง คือ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง การมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ มองโลกในแง่ดี มีกิจกรรมที่สร้างความสุข และผ่อนคลายของตัวเอง (Kongsuwan, Suttharungsee, Isaramalai, Weiss, 2012). ซึ่งการลดลงของทัศนคติเป็นสิ่งที่ดี การใช้แนวทางของระบบสนับสนุนและให้ความรู้ (Orem, 2001) จะเป็นการพัฒนาความสามารถของนักเรียนแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมโดยการได้รับความรู้และการได้ลงมือปฏิบัติทั้งในสถานการณ์จำลอง และในสถานการณ์จริงที่ปรากฏในชีวิตประจำวันผ่านคู่มือ และกิจกรรมในชั้นเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับความต้องการการดูแลตนเอง และตัดสินใจเกี่ยวกับลักษณะของการกระทำเพื่อเพิ่มสมรรถนะการดูแลตนเองในการรับรู้และการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ดีต่อการป้องกันตนเอง

3. การปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น (พฤติกรรมก้าวร้าว) พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมก้าวร้าวหลังเข้าร่วมโปรแกรมลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.05$) ในทุกจังหวัด $M = 211.53$; $M = 209.93$, $M = 167.76$; $M = 109.16$, $M = 150.93$; $M = 96.86$, $M = 134.03$; $M = 129.10$)

ผลการศึกษาครั้งนี้อธิบายได้ว่า โปรแกรมการพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม เป็นกิจกรรมการพยาบาลที่เน้นการป้องกันความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ โดยเน้นนักเรียนวัยรุ่นซึ่งเป็นแกนนำเยาวชนเป็นจุดศูนย์กลาง และผู้วิจัยซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาโปรแกรม ซึ่งเน้นการกระทำที่เป้าหมาย โดยจัดกิจกรรมการให้ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง สาเหตุ สัญญาณเตือนที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรง ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรุนแรง รวมทั้งการปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อแนวทางการป้องกันการใช้ความรุนแรงในวัยรุ่น โดยการนำความรู้ และสถานการณ์จำลองที่จะสอนให้นักเรียนมีความรู้ควบคู่ทักษะที่สำคัญทั้ง 4 ทักษะ รวมถึงการสร้างทัศนคติ และไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนแกนนำเยาวชนสามารถเรียนรู้ และสร้างสัมพันธภาพต่อผู้อื่น และเกิดการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมส่งผลต่อการป้องกันความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายใต้กรอบทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเร็ม (Orem, 2001) ซึ่งระบุการกำหนดการดูแลตนเองที่จำเป็นในการป้องกันการใช้ความรุนแรงในวัยรุ่น โดยเริ่มจากการเข้าใจปัจจัยพื้นฐาน (basic conditioning factors) ของวัยรุ่น ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระยะพัฒนาการ ภาวะสุขภาพ ระบบครอบครัว สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต สิ่งแวดล้อม แหล่งประโยชน์ และระบบบริการสุขภาพ และประสบการณ์ในโรงเรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงในวัยรุ่น และโดยอุปนิสัยของเด็กวัยรุ่นจะไม่ยึดติดกับสิ่งแวดล้อมอีกต่อไป แต่จะมีแนวคิดและทฤษฎีเป็นของตนเอง (สมภพ, 2547) และมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงได้ (Thomas&Smith, 2004) ซึ่งเป็น

ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการดูแลตนเอง (self-care agency) โดยเฉพาะอย่างยิ่งพบว่าวัยรุ่นที่เข้าร่วมโปรแกรมจะได้รับการพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง สาเหตุที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรง และแนวทางการป้องกันการใช้ความรุนแรง และความสามารถในการพัฒนาตนเองในการจัดการความรุนแรงในบริบทจริง และการทดลองปฏิบัติในกลุ่มเพื่อน ซึ่งในการพัฒนาความสามารถของวัยรุ่นที่จำเป็นในการใช้ป้องกันใช้ความรุนแรง คือการที่วัยรุ่นสามารถปฏิบัติการการดูแลตนเอง (self-care operation) ซึ่งการปฏิบัติการดูแลตนเองใน 3 ระยะเวลาคือ ระยะเวลาประเมินการดูแลตนเอง (estimative phase), ระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลง (transitive phase) และระยะเวลาปฏิบัติการการดูแลตนเอง (operative phase) ในกระบวนการพัฒนาความรู้และระบบสนับสนุนความสามารถในการดูแลตนเองของนักเรียนจะส่งเสริมให้นักเรียนมาความสามารถในการดูแลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพในการลดการใช้ความรุนแรง และเสริมสร้างทักษะการจัดการความรุนแรงได้ (Kongsuwan, Suttharungsee, Isaramalai, Weiss, 2012)

อย่างไรก็ตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมยังมีความแตกต่างกันในด้านเพศ ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมได้ เนื่องจากความสมัครใจในการเข้าร่วมการวิจัยของนักเรียนแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม โดยกลุ่มทดลองมีจำนวนเพศชายมากกว่าเพศหญิง ในขณะที่เดียวกันในกลุ่มควบคุมมีจำนวนเพศหญิงที่มากกว่าเพศชาย จึงทำให้ส่งผลต่อตัวแปรที่ศึกษา อธิบายได้ว่า คณะแผนเจ็ลี่ยทักษะการจัดการความรุนแรงก่อนการทดลองของกลุ่มควบคุมสูงกว่ากลุ่มทดลองในจังหวัดนราธิวาส ยะลา ซึ่งเพศหญิงเป็นกลุ่มควบคุมมากกว่าเพศชาย แปรผกผันกับทัศนคติต่อการจัดการความรุนแรงและการปฏิบัติตัวต่อผู้อื่น ในขณะเดียวกันในจังหวัดสงขลาซึ่งไม่มีเพศหญิง มีทักษะการจัดการความรุนแรงก่อนการทดลองของกลุ่มควบคุมต่ำกว่ากลุ่มทดลองเพียงเล็กน้อย ในขณะที่จังหวัดปัตตานีมีเพศชายเป็นกลุ่มควบคุมมีคณะแผนเจ็ลี่ยทักษะการจัดการความรุนแรงสูงกว่ากลุ่มทดลอง มีทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง และการปฏิบัติตัวต่อผู้อื่นต่ำกว่า จะเห็นได้ว่าเพศมีผลต่อการจัดการความรุนแรง ทัศนคติต่อการจัดการความรุนแรง และต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งพบว่า เพศชายจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงกว่าเพศหญิง (Cavaigordobil, Moganto, Penez,& Sansinenea, 2009) และพบว่าฮอโรโมนเทสโทรสเทอโรนในเพศชายมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าว (สุพัฒนา, 2548) รวมทั้งทัศนคติที่มีความแตกต่างกัน (อุมาพร, 2547)

นอกจากนี้ ศาสนาอิสลามยังมุ่งเน้นการกระทำที่เป็นสิ่งที่ต้องการจากคนหนุ่มสาวไทยมุสลิม โดยต้องการการเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่สร้างสรรค์ ตัวของเยาวชนจะได้รับประโยชน์จากความรู้นี้ สังคมก็ได้รับประโยชน์เช่นกัน นี่คือการกิจของคนหนุ่มสาว การอ่าน การฟังบรรยายจากบรรดาโต๊ะครูอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ ถ้าหากเรายังไม่ปรับเปลี่ยนไปสู่การประพฤติและการแสดงออกโดยการปฏิบัติ (ยูซุฟ, 2551; อีสมาลิลสุตี, 2555) ผลการวิจัยนี้สนับสนุนว่า การพัฒนาทักษะการเผชิญปัญหา การจัดการอารมณ์และ

ความเครียดจะทำให้มีทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด รวมถึงการเผชิญปัญหาที่เหมาะสม สอดคล้องกับการที่วัยรุ่นสามารถปฏิบัติการดูแลตนเอง เป็นการปฏิบัติการณ์ที่มีการประเมินผลการปฏิบัติว่าสิ่งที่ปฏิบัติเหมาะสม หรือไม่เหมาะสมกับตัวเองอย่างไร ควรปฏิบัติหรือไม่ควรปฏิบัติอย่างไร ควบคุมการกระทำและผลกระทบของการกระทำ และผลสรุป การลงความเห็นและตัดสินใจในการกระทำที่จะเกิดตามมาภายหลัง ทั้งนี้รวมถึงการให้คุณค่ากับการปฏิบัติที่เหมาะสม การสร้างสรรค์และพฤติกรรมใหม่ หรือการคงพฤติกรรมที่ดีไว้ ในรูปแบบดูแลตนเองเพื่อป้องกันการใช้ความรุนแรงของตนเองอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental design) แบบสองกลุ่มเพื่อศึกษาผลโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม ต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนไทยมุสลิมระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสงขลา จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีคำนวณค่าอำนาจทดสอบ (Power Analysis) ที่ขนาดอิทธิพล (effect size) .50 โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 60 คน รวมจังหวัดละ 120 คน ทั้งหมดมี 480 คน เครื่องมือในการเก็บข้อมูลวิจัย ประกอบด้วย คู่มือการพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม แผนการสอนโปรแกรมการพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรง แบบสอบถามทักษะการจัดการความรุนแรงในวัยรุ่น แบบวัดทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง แบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าว และหาคุณภาพของแบบทดสอบด้วยการตรวจสอบเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยได้นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาในข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (index of concordance หรือ IOC) จากนั้นนำแบบวัดมาปรับปรุงอีกครั้ง และทดลองใช้ในกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาคอนบาค เท่ากับ 0.84, 0.89 และ 0.81 ตามลำดับ และใช้สถิติ paired t-test และ independent t-test

การวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2 ส่วน คือ เครื่องมือการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ จัดให้ได้รับโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม โดยใช้สื่อการสอนและแจกคู่มือการดูแลตนเองเพื่อป้องกันปัญหาวิกฤตสุขภาพจิตเยาวชนไทยมุสลิม การดำเนินโปรแกรมใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามทักษะการจัดการความรุนแรง แบบวัดทัศนคติในการใช้ความรุนแรง และแบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าว

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

จังหวัดปัตตานี

1. คะแนนทักษะในการจัดการความรุนแรงของนักเรียนแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม จังหวัดปัตตานี พบว่า 1) คะแนนเฉลี่ยระดับทักษะการเผชิญปัญหาหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ($M = 25.72$; $M = 26.13$) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบ

ระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมและกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมพบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับทักษะการเผชิญปัญหาของกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M = 27.79$; $M = 25.72$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) คะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียดหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ($M = 39.40$; $M = 42.10$) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พบว่าคะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียดของกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M = 38.50$; $M = 39.40$) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) คะแนนเฉลี่ยทักษะสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ($M = 28.43$; $M = 29.30$) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M = 28.43$; $M = 29.96$) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 4) คะแนนเฉลี่ยทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมหลังทดลองต่ำกว่าก่อนทดลอง ($M = 131.93$; $M = 129.40$) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พบว่าคะแนนเฉลี่ยทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M = 118.96$; $M = 129.40$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. คะแนนทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังได้รับโปรแกรมสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M=88.50$; $M=96.80$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงของกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมและกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมพบว่า คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M=99.63$; $M=98.60$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น (พฤติกรรมก้าวร้าว) หลังได้รับโปรแกรมต่ำกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M=209.93$; $M=179.70$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่นของกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมและกลุ่มที่ได้รับโปรแกรม พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M=211.53$; $M=209.93$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จังหวัดยะลา

1. คะแนนทักษะในการจัดการความรุนแรงของนักเรียนแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม จังหวัดยะลา พบว่า 1) คะแนนเฉลี่ยระดับทักษะการเผชิญปัญหาหลังได้รับโปรแกรมสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M = 26.10$; $M = 27.46$) และไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มพบว่า กลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M = 24.76$; $M = 27.46$) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) คะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียดหลังได้รับโปรแกรมต่ำกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M = 39.76$; $M = 38.16$) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียดระหว่างกลุ่ม พบว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M = 38.50$; $M = 38.16$) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) คะแนนเฉลี่ยทักษะสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล พบว่าหลังได้รับโปรแกรมต่ำกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M = 29.03$; $M = 28.16$) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลระหว่างกลุ่มพบว่า กลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M = 29.50$; $M = 28.16$) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) คะแนนเฉลี่ยทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่าหลังได้รับโปรแกรมสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M = 123.96$; $M = 129.53$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มพบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M = 113.10$; $M = 129.53$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. คะแนนทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงหลังได้รับโปรแกรมต่ำกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M=87.53$; $M=86.10$) ซึ่งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงพบว่า กลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M=86.10$; $M=74.33$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. คะแนนการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น (พฤติกรรมก้าวร้าว) หลังได้รับโปรแกรมต่ำกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M=167.76$; $M=144.06$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม พบว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M=167.76$; $M=109.16$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จังหวัดนราธิวาส

1. คะแนนทักษะในการจัดการความรุนแรงของนักเรียนแกนนำเยาวชนชนไทยมุสลิม จังหวัดนราธิวาส พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับทักษะการเผชิญปัญหาหลังได้รับโปรแกรมต่ำกว่าได้รับโปรแกรม ($M = 26.23$; $M = 25.53$) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระดับทักษะการเผชิญปัญหาระหว่างกลุ่ม พบว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M = 25.53$; $M = 28.26$) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) คะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียดหลังได้รับโปรแกรมสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M = 35.80$; $M = 37.00$) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พบว่าคะแนนเฉลี่ยทักษะการ

จัดการกับอารมณ์และความเครียดของกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M = 36.70$; $M = 37.00$) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) คะแนนเฉลี่ยทักษะสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลหลังได้รับโปรแกรมต่ำกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M = 28.20$; $M = 26.76$) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลระหว่างกลุ่ม พบว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M = 26.76$; $M = 31.06$) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) คะแนนเฉลี่ยทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมหลังได้รับโปรแกรมสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M = 107.90$; $M = 115.33$) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มพบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M = 115.33$; $M = 116.13$) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. คะแนนทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงหลังได้รับโปรแกรมต่ำกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M=81.86$; $M=78.36$) ซึ่งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มพบว่าคะแนนทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงของกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M=81.96$; $M=78.36$) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. คะแนนการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น (พฤติกรรมก้าวร้าว) หลังได้รับโปรแกรมต่ำกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M=140.66$; $M=150.93$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พบว่าพฤติกรรมการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น (พฤติกรรมก้าวร้าว) ของกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M=150.93$; $M=96.86$) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จังหวัดสงขลา

1. คะแนนทักษะในการจัดการความรุนแรงของนักเรียนแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม จังหวัดสงขลา พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับทักษะการเผชิญปัญหาหลังได้รับโปรแกรมสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M = 25.53$; $M = 25.93$) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พบว่าคะแนนเฉลี่ยระดับทักษะการเผชิญปัญหาของกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M = 25.50$; $M = 25.93$) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) คะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียดหลังได้รับโปรแกรมสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M = 35.70$; $M = 37.86$) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียดของกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M = 37.40$; $M = 37.86$)

และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) คะแนนเฉลี่ยทักษะสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลหลังได้รับโปรแกรมสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M = 27.60$; $M = 26.90$) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พบว่าคะแนนเฉลี่ยทักษะสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M = 28.30$; $M = 26.90$) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) คะแนนเฉลี่ยทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมหลังได้รับโปรแกรมสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M = 115.36$; $M = 114.73$) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พบว่าคะแนนเฉลี่ยทักษะความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M = 115.90$; $M = 115.36$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. คะแนนทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงหลังได้รับโปรแกรมต่ำกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M=78.76$; $M=80.43$) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พบว่าคะแนนทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงของกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M=79.63$; $M=78.76$) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. คะแนนการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น (พฤติกรรมก้าวร้าว) หลังได้รับโปรแกรมต่ำกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M=138.26$; $M=129.10$) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พบว่า คะแนนพฤติกรรมการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่นของกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ($M=134.03$; $M=129.10$) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่าโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนชนไทยมุสลิม ต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้มีผลต่อการเพิ่มความสามารถในการเป็นแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม และการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ได้ ดังนั้นควรประยุกต์ใช้รูปแบบการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความรุนแรง และการจัดการความรุนแรงโดยใช้กรอบ

แนวคิดทฤษฎีที่ส่งเสริมความสามารถในการดูแลตนเอง จะเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนานักเรียนต่อไป

2. บุคลากรทางด้านสุขภาพ รวมถึงครูผู้สอน สามารถนำนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นรวมถึงกิจกรรมต่างๆไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและป้องกันปัญหาสุขภาพจิตที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงในวัยรุ่นต่อไป

3. โรงเรียนสามารถนำผลงานวิจัยไปใช้เป็นนโยบายในการพัฒนากิจกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน และเป็นต้นแบบในการดำเนินการพัฒนานักเรียนแกนนำเยาวชนไทยมุสลิม ร่วมกับเครือข่ายองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ และพื้นที่ใกล้เคียงได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างช่วงเวลา ต่อลักษณะการคงอยู่ของทักษะการจัดการความรุนแรงทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง และการลดลงของพฤติกรรมก้าวร้าว ในแต่ละช่วงเวลาหลังจากนักเรียนเข้าร่วมโปรแกรม

ข้อจำกัดการวิจัย

1. ข้อจำกัดของการใช้เครื่องมือวิจัยอาจใช้กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่ครอบคลุม เช่น กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ความรุนแรงมาก และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเห็นการใช้ความรุนแรง อาจยังไม่ครอบคลุมความต้องการการดูแลตนเองที่จำเป็น เนื่องจากความแตกต่างกันทางด้านประสบการณ์ เป็นต้น

2. การวิจัยนี้ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างเฉพาะแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมที่เหมาะสมกับสถานการณ์ใน 4 จังหวัด ได้แก่ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสงขลา ดังนั้นผลการวิจัยจึงยังไม่อาจนำไปอ้างอิงถึงกลุ่มตัวอย่างที่เป็นแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมในจังหวัดอื่นๆ ได้

บรรณานุกรม

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2555). *สถานการณ์ความรุนแรงจังหวัดชายแดนภาคใต้*. ค้นจากเว็บไซต์ <http://www.m-society.go.th>
- กรรณิการ์ จันสายทอง. (2551). *การตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษาผู้ต้องขังคดีความมั่นคง เรือนจำกลางสงขลา*. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารงานยุติธรรม). คณะศิลปศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2555). *ทะเบียนรายการข้อมูลที่ให้บริการเว็บไซต์ระบบ STATXCHANGE ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม*. ค้นจากเว็บไซต์ HTTP://WWW.NIC.GO.TH/GSIC/WSDATA/WS_MOJ/MOJ_04.HTM
- กรมสุขภาพจิต. (2548). *ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูลูก*. นนทบุรี: บียอนด์ พับลิชชิ่ง.
- เกษตรชัย และหิมและอุทิศ สังขรัตน์. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะทางจิต ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และปัจจัยอิทธิพลความรุนแรงกับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา*. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 4(2), 65-82.
- เกวลี นาควิโรจน์, อทิตยา พรชัยเกตุ โอว ยอง, อัจฉราพร สีหิรัญวงศ์, และประภา ยุทธไตร. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง รูปแบบการเลี้ยงดู และการปฏิบัติของเพื่อนกับพฤติกรรมรุนแรงของวัยรุ่น*. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 20(3), 61-72.
- ขจรจิต บุณนาค. (2554). *ความขัดแย้ง VS ความรุนแรง*. *วารสารนักบริหาร*, 31(3), 136-144.
- คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ. (2549). *รายงานเอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการรัฐมนตรีพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้. (2552). *แผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. ค้นจากเว็บ HTTP://WWW.NESDB.GO.TH/PORTALS/0/ECO_DATAS/AREA/PLAN_DEV/PLAN5P-5.PDF
- จวีร์รัตน์ พลแสง. (2545). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางสังคม การบรรลุลงานตามขั้นพัฒนาการและการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา ของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ชมรมจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่นแห่งประเทศไทย. (2550). *บทความสำหรับประชาชน: ปัญหาเด็กก้าวร้าว*. จากเว็บไซต์ http://www.rcpsych.org/cap/detail_article.php?news_ID=48
- เชครีฎอ อะหมัด สมะดี. (2547). *เยาวชน: ปัญหา สาเหตุและการแก้ไข*. จากเว็บไซต์ www.Islaminthailand.org.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2541). *มนุษย์กับสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ทิพย์ภา เชษฐชูชาวลิต. (2541). *จิตวิทยาพัฒนาการสำหรับพยาบาล*. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- ทัศนาว ทวีคุณ. (2552). *พฤติกรรมรุนแรงในวัยรุ่น. วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต*, 23 (1), 1-19.
- ธิดารัตน์ หวังสวัสดิ์, มณีนรัตน์ ภาครูป, และนุจรี ไชยมงคล. (2554). *ความเข้มแข็งในการมองโลกของวัยรุ่นในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย. วารสารนราธิวาสราชนครินทร์*, 3(1), 1-15.
- ธีระ มินทรศักดิ์. (2555). *สถานการณ์ก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และแนวทางการแก้ปัญหาของรัฐบาล*. จากเว็บไซต์ <http://www.southdose.com/index.php/component/k2/item/195->
- ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ. (2555). *ความเป็นมาของทฤษฎี "แบ่งแยกดินแดน" ในภาคใต้ไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2548). *บทวิเคราะห์สถานการณ์และการแก้ปัญหาชายแดนภาคใต้ ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ในส่วนภูมิภาคประจำปี 2548 (ภาคใต้)*. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นิวัตร สารพัตร. (2544). *การเกิดความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. กองวิจัยและพัฒนาสำนักงานแผนงานและงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- นงพงา ลิ้มสุวรรณ. (2545). *หลักการอบรมเลี้ยงดูเด็ก*. ใน *ตำราจิตเวชเด็กและวัยรุ่น*. กรุงเทพมหานคร: ปิยอนด์เอ็นเทอร์ไพรส์.
- นันทเดช เมฆสวัสดิ์. (2549). *ปฏิบัติการลับดับไฟใต้*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- นันทพันธ์ ชินล้ำประเสริฐ. (2546). *การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสังเคราะห์งานวิจัยด้านความรุนแรงในสังคมไทย*. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
- บุคอรีย์ เพ็ชรหนู. (2549). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความไม่สงบทางสังคมของชุมชนมุสลิมภาคใต้ของประเทศไทย: การศึกษาเฉพาะกรณีความคิดเห็นของนักศึกษามุสลิม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ปิยะ กิจถาวร. (2548). รายงานการศึกษาสถานการณ์ความรุนแรงและผลการสำรวจ
ความเห็นของประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐต่อประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง
ในเขตท้องที่ทุกอำเภอของจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส. เอกสารอัดสำเนา
- ปิยะ กิจถาวร. (2550). ชวามลายุภายใต้นโยบายพัฒนา. ใน นิธิ เอียวศรีวงศ์ (บรรณาธิการ), *ความรู้
เที่ยงคืนชุดที่ 4 มลาญศึกษา: ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประชาชนมลายุมุสลิมในภาคใต้*.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- ปิยะ กิจถาวร, ดุชนัดดาว เลิศพิพัฒน์, อารัลักษณ์ พูลทรัพย์, สุโรณี สายนัย, ไพชอล ดาโอ๊ะ,
หนึ่งกมล พิพิธพันธ์,...สรุจจณัฒน์ ช่อไม้ทอง. (2550). *ผลกระทบจากสถานการณ์ความ
รุนแรงด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน: กรณีการอพยพย้ายถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัด
ชายแดนใต้ และแนวทางแก้ไข*. ภายใต้แผนงานวิจัยบูรณาการปัญหา 3 จังหวัดชายแดน
ภาคใต้. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ปิยวรรณ แก้วศรี. (2553). *คู่มือแกนนำเยาวชนในสถานศึกษา*. สภากงค์การพัฒนาเด็ก และ
เยาวชนในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี,
กรุงเทพมหานคร: Photo Group.
- พรดี ลิมปรัตนากร. (2547). *ผลของโปรแกรมสุขศึกษา โดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิต
ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันพฤติกรรมความรุนแรงของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาสุขศึกษา.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- เพ็ญจันทร์ ประดับมุข-เซอร์เรอร์ และคณะ. (2554). *มิติทางสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อความรุนแรง
ในเด็กและเยาวชน*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความ
มั่นคงของมนุษย์.
- ศีลญา แก้วเหล็ก. (2547). *ความเข้มแข็งในการมองโลกของวัยรุ่นหญิงที่ถูกทารุณกรรม*. วิทยานิพนธ์
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
เชียงใหม่.
- ศิริ ปานแดง. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง
ของนักเรียนมัธยมศึกษา : ศึกษากรณีเฉพาะโรงเรียนกาญจนภิเษก จังหวัดกระบี่*.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2553). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม 2 วัยรุ่น-วัยสูงอายุ*.
(พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี และรอมฎอน ปันจอ. (2556). ไฟใต้กับการริเริ่มสันติภาพแห่งเดือนรอมฎอน 2556: ความรุนแรงที่ยืดเยื้อจะต้องถ่วงดุลด้วยพลังสันติภาพเท่านั้น. ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ปัตตานี.

ศูนย์ประสานงานวิชาการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุความไม่สงบจังหวัดชายแดนใต้ [ศวชต.]. (2550). ข้อมูลเหตุการณ์ความไม่สงบและผู้รับผลกระทบจากความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้(4 มกราคม 2547- 6 กุมภาพันธ์ 2550). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.

ศูนย์ข่าวภาคใต้. (2556). กางสถิติรอมฎอนปีนี้เหตุรุนแรงไม่ลด แต่ยอดสูญเสียลดฮวบ. ค้นจากเว็บไซต์ <http://www.isranews.org/south-news/stat-history>

ศูนย์ประสานงานภาคใต้ แผนงานสร้างเสริมสุขภาวะมุสลิมไทย. (2547). เอกสารวิชาการ องค์ความรู้อิสลามกับสุขภาวะ. กรุงเทพมหานคร: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. (2550). ลัทธิสุดโต่ง การก่อการร้าย และยุทธศาสตร์การแก้ไข. จากเว็บไซต์ <http://www.deepsouthwatch.org/node/176>

ศูนย์ข้อมูลความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว. (2555). นโยบายและแผนขจัดความรุนแรงต่อเด็กและสตรี. ค้นจากเว็บไซต์ [Http://www.violence.in.th/publicweb/newsdetail.aspx?id=34&type=5](http://www.violence.in.th/publicweb/newsdetail.aspx?id=34&type=5)

สนธยา พลศรี. (2545). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

สุรชาติ บำรุงสุข. (2550). วิกฤตใต้! สู้ด้วยยุทธศาสตร์และปัญญา. กรุงเทพฯ: ANIMATE GROUP.

สุรินทร์ภรณ์ คงอิน. (2552). ปฏิสัมพันธ์ระหว่างศาสนิกชนในพื้นที่ ตำบลกำพวน อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง. สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุทัศน์ จารุมณี. (2552). การเมือง (ที่ถูกทาง) (จึง) นำการทหาร (ได้ถูกต้อง). ค้นจากเว็บไซต์ [Http://7infantrydiv.com/1article/42-politics.htm](http://7infantrydiv.com/1article/42-politics.htm)

สุพัฒนา เดชาติวงศ์. (2548). ความก้าวร้าวมีส่วนสร้างสรรค์. จากเว็บไซต์ <http://www.dmh.go.th>

สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์. (2554). รับมือกับลูกก้าวร้าวอย่างสร้างสรรค์. ค้นจากเว็บไซต์ http://www.smartteen.net/knowledge_detail.php?id=11

- สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล. (2555). *เข้าใจใส่ใจวัยรุ่น*. จากเว็บไซต์ <http://www.factsforlifethai.cf.mahidol.ac.th/teenager/Support04.php>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2547). *โครงสร้างประชากรไทยพุทธ ประชากรไทยมุสลิม และปัญหาความเดือดร้อนของประชากรจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติพยากรณ์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ.(2547). *โครงสร้างประชากรไทยพุทธ ประชากรไทยมุสลิม และปัญหาความเดือดร้อนของประชากรจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติพยากรณ์.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2550). *ลัทธิสุดโต่ง การก่อการร้าย และยุทธศาสตร์การแก้ไข* สรุปเรียบเรียงจาก workshop on global extremism, terror and response strategies โดยสถาบัน bibliotheca alexandrina, egypt, august 2006 และ an inclusive world, in which the west, islam and the rest have a stake โดย strategic foresight group, mumbai, india, january 2007 และค้นคว้าเพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต พฤษภาคม 2550.
- สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์. (2556). *ขอนแก่นจัดกิจกรรมยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรีเพื่อรณรงค์ให้ชาวขอนแก่นมาร่วมมือกันแก้ปัญหา*. ค้นจากเว็บไซต์ http://thainews.prd.go.th/centerweb/news/newsdetail?nt01_newsId=tnsoc5611220010030
- สมภพ เรืองตระกูล. (2547). *โรคทางจิตเวชในเด็กและวัยรุ่น*. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.
- เมาคุดี อบูล อะลา. (2542). *ระบอบชีวิตอิสลาม*. (พิมพ์ครั้งที่ 3), (บรรจง ปินการชัน, ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร: อัล อะมีน.
- มัสลัน มาหะมะ. (2551). *อิสลาม วิถีแห่งชีวิต*. จากเว็บไซต์ http://www.islamhouse.com/222847/th/th/books/อิสลาม_วิถีแห่งชีวิต
- เรวดี สิริพลังคานนท์. (2544). *การศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรของผู้ที่มีบุตรมีพฤติกรรมก้าวร้าว*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, สงขลา.
- รอฮานี เจ๊ะอาแซ, วันดี สุทธิรงค์, สรวงสุดา เจริญวงศ์, และมุสลิมทร์ โต๊ะกานี. (2551). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการความเครียดของประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ประสบเหตุความไม่สงบ*. นราธิวาส: มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.

- วินีกาญจน์ คงสุวรรณ, วันดี สุทธิรงค์, แสงอรุณ อิศระมาลัย และ Susun Kools. (2551). การรับรู้ของวัยรุ่น เพื่อน บิดามารดา ผู้ปกครอง และครูต่อการใช้ความรุนแรงในวัยรุ่น. *Journal of the International Orem Society: Self-Care & Dependent-Care Nursing*. 17(1): 21-28.
- วินีกาญจน์ คงสุวรรณ, วันดี สุทธิรงค์, ถนอมศรี อินทนนท์ และวีณา คันฉ่อง. (2553). ผลของโปรแกรมการพัฒนาแกนนำเยาวชนโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อป้องกันพฤติกรรมรุนแรง. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิทยา นาควัชระ. (2544). *ตอบปัญหาการเลี้ยงดูลูกและวัยรุ่น* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: กู๊ด บุค.
- วีโลร์ตัน แยมจอหอ. (2550). *กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและสังคมของกลุ่มแกนนำเยาวชน ตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอสรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- วีระศักดิ์ นาทะสิริ. (2556). ปัญหาการก่อการร้ายในภาคใต้ของไทย: แนวทางการแก้ไขปัญหา. ค้นจากเว็บไซต์ <http://www.manager.co.th/daily/viewnews.aspx?newsid=9560000070962>
- ยูซูฟ นิมะ และ สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ. (2551). (บรรณาธิการ). การแพทย์และการดูแลผู้ป่วยที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตมุสลิม. (พิมพ์ครั้งที่ 3). สถาบันวิจัยระบบสุขภาพภาคใต้: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา. (2555). *คู่มือผู้ป่วยและการจัดการตามหลักการอิสลาม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: เฟิร์สออปเซ็ท
- อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา. (2555). *อะมานะฮ์ หน้าที่และความรับผิดชอบ*. จากเว็บไซต์ www.islamhouse.com
- อารี จำปากลาย และศรีรินทร์ เกรย์. (2550). *การเปลี่ยนแปลงทางประชากร ครอบครัว และสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดภาคใต้*. สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล.
- อุรพี โอสถานนท์. (2533). *ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ณ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาตร์มหาบัณฑิต (วิทยาศาตร์สิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร.
- อุมามพร ตรังคสมบัติ. (2547). *สร้าง E.Q ให้ชีวิตคู่*. กรุงเทพมหานคร: ชันดำการพิมพ์.

- อัจฉรา ทองตัน. (2536). *การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต (อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม) มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร.
- Clinard, M. B. & Meier, R. F. (2008). *Sociology of deviant behavior* (13th ed). Thomson wadsworth, Thomson.
- Dahlberg, L. L. (1998). Youth violence in the United States: Major trends, risk factors, and Prevention Approaches. *American Journal of Preventive Medicine*, 14, 249-272.
- Fagan, A.A. (2003). The short and long term effects of adolescent violent victimization experienced within the family and community. *Violence & Victims*, 18, 445-459.
- Friedberg, R. D., & McClure, J. M. (2002). *Clinical practice of cognitive therapy with children and adolescents: the nuts and bolts*. New York: The Guilford press.
- Guerra, N., & Slaby, R. (1989). Evaluative factors in social problem-solving by aggressive boys. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 3, 277-289.
- Herrenkohl, T. I., Maguin, E., Hill, K. G., Hawkins, J. D., Abbott, R.D., & Catalano, R.F. (2000). Developmental risk factors for youth violence. *Journal of Adolescent Health*, 26, 176-186.
- Halonen, J. S. & Santrock, J. W. (1996). *Psychology contexts of behavior*. New York: Mcgrew-hill.
- Kendall, P. C. (2006). *Child and adolescent therapy: cognitive-behavioral procedures* (3TH ed). New York: The Guilford press.
- Kongsuwan, V., Suttharungsee, W., Isaramalai, S., Weiss, S.J. (2012). The development and effectiveness of a Violence Prevention Program for Thai High School Adolescents. *Pacific Rim International Journal of Nursing Research*. 16(3): 236-248.
- Kongsuwan, V., Suttharungsee, W., Purnell, M.J. (2012). Thai Adolescents and Social Responsibility: Overcoming Violence in Schools and Creating Peace. *Research on Humanities and Social Sciences*. 2 (11): 178-187.

- Loeber, R., & Farrington, D.P. (2000). Young children who commit crime: Epidemiology, developmental Origins, risk factors, early interventions, and policy implications. *Development and Psychopathology*, 12, 737-762.
- Loeber, R., & Stouthamer-Loeber, M. (1998). Development of juvenile aggression and violence: Some misconceptions and controversies. *American Psychology*, 53, 424-259.
- Lutzker, J. R. (2006). *Preventing Violence: research and evidence-based intervention strategies*. American Psychological Association: Washington, DC.
- Perry, D., Perry L., & Rasmussen, P. (1986). Cognitive social learning mediators of aggression. *Child Development*, 57, 700-711.
- Pratt, H.D., & Greydanus, D.E. (2003). Violence: Concepts of its impact on children and youth. *Pediatric Clinics of North America*, 50, 963-1003.
- Stienberg, l. (1999). *Adolescence* (5th ed.). New york: mcgrew-hill.
- Utz, S. W. (1990). Motivating self-care: A nursing approach. *Holistic nursing practice*, 4(2), 13-21.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม เรื่องแบบวัดทักษะการจัดการความรุนแรงในวัยรุ่น

แบบสอบถามชุดนี้ ประกอบด้วยข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับทักษะในการจัดการความรุนแรงในวัยรุ่น ที่เกี่ยวข้องกับทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล โดยให้นักเรียนอ่านคำถาม และคำตอบอย่างละเอียด ทำความเข้าใจ แล้วจึงตอบคำถาม คำถามทุกข้อจะถูกนำไปรวบรวมวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการศึกษาการเสริมสร้างทักษะในการจัดการความรุนแรงของนักเรียน

และเพื่อให้ผลการวิจัยเกิดประโยชน์สูงสุด ขอให้นักเรียนตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริงมากที่สุด ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะเก็บไว้เป็นความลับ และไม่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใด แบบ สอบถามทั้งหมดแบ่งเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ทักษะการเผชิญปัญหา

ตอนที่ 3 ทักษะการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด

ตอนที่ 4 ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

ตอนที่ 5 ทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ () ชาย () หญิง

2. อายุ.....ปี ชั้น ม. 1

3. สภาพครอบครัว

() บิดามารดาอยู่ร่วมกัน

() บิดามารดาแยกกันอยู่, หย่าร้าง

() บิดาหรือมารดาเสียชีวิต

4. ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับ.....

5. ลักษณะของครอบครัว

() ครอบครัวเดี่ยว

() อยู่ร่วมกันเฉพาะบิดา มารดา และบุตร

() ครอบครัวใหญ่ อยู่ร่วมกันทั้งบิดา มารดา บุตร และญาติพี่น้อง

5. นักเรียนมีเพื่อนจำนวน.....คน (รวมทั้งตัวนักเรียนด้วย)
6. นักเรียนเคยเห็นการใช้ความรุนแรงในครอบครัวหรือไม่
 เคย
ลักษณะของการใช้ความรุนแรงที่พบ.....
 ไม่เคย
7. นักเรียนเคยเห็นการใช้ความรุนแรงที่โรงเรียนหรือไม่
 เคย
ลักษณะของการใช้ความรุนแรงที่พบ.....
 ไม่เคย
8. นักเรียนมักใช้เวลาว่างประกอบกิจกรรมใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ เล่นกีฬา	☐ เล่นดนตรี
☐ ทำงานศิลปะ	☐ สะสมแสตมป์ หรือของที่ระลึกต่างๆ
☐ เลี้ยงสัตว์	☐ เล่นเกมส์คอมพิวเตอร์
☐ อ่านหนังสือ	☐ ไปเดินเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ เช่น
ห้างสรรพสินค้า
☐ ฟังเพลง	☐ อื่นๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 ทักษะการเผชิญปัญหา

คำถาม	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่จริง
1. ฉันชอบมองปัญหาหลายๆแง่มุม			
2. ฉันสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี			
3. เมื่อทำสิ่งใดแล้วเกิดปัญหา ฉันจะเลิกทำสิ่งนั้น			
4. เมื่อต้องทำสิ่งใด ฉันอยากรู้ที่มาที่ไปของสิ่งนั้นก่อน			
5. เมื่อต้องแก้ไขปัญหา ฉันมักค้นหาทางเลือกหลายๆทาง			
6. หากไม่มั่นใจในการแก้ปัญหา ฉันมักปรึกษาคนอื่นก่อนตัดสินใจ			
7. ฉันแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ดีเสมอ			

คำถาม	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่จริง
8. ฉันใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา 9. เมื่อใครทำให้ฉันเจ็บฉันจะโต้กลับด้วย การทำให้เขาเจ็บเช่นกัน 10. เมื่อฉันโกรธ ฉันรู้ว่าสาเหตุของความ โกรธคืออะไร 11. ฉันใช้ความพยายาม ในการทดลองใช้ วิธีการแก้ปัญหา หลายๆวิธี 12. ฉันยอมรับการตัดสินใจในแนวทางการ แก้ไขปัญหาที่ฉันเลือก แม้ว่าจะเป็น วิธีการที่ไม่ดีที่สุดก็ตาม			

ตอนที่ 3 ทักษะการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด

คำถาม	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่จริง
1. ฉันเป็นคนใจเย็นไม่ค่อยโกรธใครง่ายๆ 2. คนอื่นมักบอกว่าฉันเป็นคนเก็บอารมณ์ ได้ดี 3. ฉันเป็นคนไม่กลัวความผิดหวัง 4. ฉันเป็นคนอารมณ์ไม่มั่นคง เปลี่ยนแปลงง่าย 5. คนอื่นมักบอกว่าฉันเป็นคนร่าเริง อารมณ์ดี 6. ฉันบอกไม่ได้ว่าจะอะไรทำให้ฉันโกรธ 7. เมื่อถูกขัดใจฉันมักรู้สึกหงุดหงิดจน ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ 8. ฉันมักมีปฏิกิริยาโต้ตอบรุนแรงต่อ ปัญหาเล็กน้อย 9. ฉันสามารถปฏิเสธและอธิบายเหตุผล จนผู้อื่นยอมรับได้เมื่อถูกบังคับให้ทำใน สิ่งที่ไม่ชอบ			

คำถาม	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่จริง
10. เมื่อโกรธฉันไม่ได้ตอบทันที โดยจะ เลี่ยงไปสงบสติอารมณ์ก่อน 11. เมื่อสิ่งที่ฉันคิดไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ไว้ ฉันจะอาละวาดทันที 12. เพื่อนมักบอกว่าฉันเป็นคนโกรธง่าย และฉุนเฉียว 13. หากมีคนพูดกระทบถึงฉัน ฉันจะ ฉุนเฉียวและพร้อมที่จะต่อว่าหรือใช้ กำลัง			
14. ฉันไม่รู้ว่าจะทำไมฉันจึงขัดแย้งกับเพื่อน เป็นประจำ 15. แม้จะไม่พอใจคำพูดของเพื่อน ฉัน สามารถระงับอารมณ์ของตนเองได้ 16. ถ้าเพื่อนล้อชื่อพ่อแม่ของฉัน ฉันจะ พยายามทำเป็นไม่สนใจและนิ่งเฉย 17. แม้จะอารมณ์ไม่ดี ฉันก็ไม่เคยพาล อารมณ์เสียใส่คนรอบข้าง 18. ถ้ามีคนพูดจาถากถางฉัน ฉันจะทำเป็น ไม่ได้ยิน 19. เมื่อมีคนทวาดฉันด้วยเสียงดัง ฉันจะ ทวาดกลับทันที			

ตอนที่ 4 ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

คำถาม	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่จริง
1. ฉันมักกังวลเมื่อต้องไปพบปะกับคนที่ ไม่รู้จักมาก่อน 2. ฉันไม่กล้าบอกความต้องการของฉันให้ ผู้อื่นรู้ 3. สิ่งที่ฉันพูดออกไปเป็นสิ่งที่ฉันคิดไว้ดี			

คำถาม	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่จริง
<p>แล้ว</p> <p>4. เมื่อไม่เห็นด้วยกับผู้อื่น ฉันสามารถอธิบายเหตุผลที่เขายอมรับได้</p> <p>5. ฉันไม่สามารถบอกสิ่งที่ฉันคิดออกมาเป็นคำพูดได้ชัดเจน</p> <p>6. ฉันมักเกิดความเข้าใจผิดกับคนอื่น เพราะการพูดคุยที่ดีความไปคนละทาง</p> <p>7. ถ้าฉันจะพูดอะไร ฉันจะนึกถึงความรู้สึกของคนฟัง</p>			
<p>8. ฉันคิดว่าการฟังความเห็นจากหลายฝ่ายเป็นการเสียเวลา</p> <p>9. ฉันสามารถพูดให้เพื่อนที่โกรธกันอยู่คืนดีกันได้</p> <p>10. ฉันไม่กล้าท้าทายผู้อื่นก่อน</p> <p>11. ฉันคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่คนเรามีความเห็นต่างกัน</p> <p>12. เมื่อฉันทำผิด ฉันสามารถกล่าวคำ “ขอโทษ” ผู้อื่นได้</p> <p>13. การใช้คำพูดที่สุภาพ และ เหมาะสมกับบุคคล เวลา และสถานที่ เป็นสิ่งสำคัญ</p>			

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความรับผิดชอบต่อสังคม

แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นต่อความรับผิดชอบต่อสังคม ข้อคิดเห็นที่ได้จากคำตอบของนักเรียน จะเป็นประโยชน์ในการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง คำตอบแต่ละข้อของนักเรียนจะไม่มีข้อใดถูก ข้อใดผิด เพราะคำตอบของแต่ละคนตอบตามความคิดเห็นของตนเอง อาจจะแตกต่างกันได้ จึงใคร่ขอร้องให้นักเรียนตอบตามสภาพความเป็นจริงทุกข้อ ผู้วิจัยขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบ

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามมีทั้งหมด 47 ข้อ แต่ละข้อจะเป็นการสอบถาม ความคิดเห็นในความรับผิดชอบต่อสังคม
2. วิธีตอบแบบสอบถาม ให้นักเรียนระลึกถึงเหตุการณ์ว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร แล้วให้กาเครื่องหมาย / ลงในคำตอบท้ายข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นที่สุดข้อละหนึ่งคำตอบ ขอให้ตอบทุกข้อ

ความคิดเห็นของนักเรียน	จริงที่สุด	จริง	เกือบจะจริง	ไม่จริง
(00) ฉันคิดว่าเพื่อนที่ไม่มีควมรับผิดชอบต่อการทำงานกลุ่ม เป็นบุคคลที่สมควรถูกตำหนิ				
(00) ความรับผิดชอบเป็นการหน้าที่ ที่ทุกคนควรต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด				

หลักเกณฑ์ในการตอบแบบสอบถามมีดังนี้

จริงที่สุด หมายถึง นักเรียนเห็นว่าข้อความนั้นเป็นความจริงมาก

จริง หมายถึง นักเรียนเห็นว่าข้อความนั้นจริง

เกือบจะจริง หมายถึง นักเรียนไม่แน่ใจว่า ข้อความนั้นเป็นจริง

ไม่จริง หมายถึง นักเรียนเห็นว่าข้อความนั้นไม่จริง

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	เกือบจะ จริง	ไม่จริง
ความรับผิดชอบต่อน้ำที่พลเมือง				
1. เมื่อฉันได้รับมอบหมายให้ทำงาน หรือ รับปากจะทำอะไรให้ใครฉันจะทำให้เสร็จ เรียบร้อย				
2. เมื่อฉันทำความผิดหรือทำของเสียหาย ฉัน พยายามปิดบังเพื่อไม่ให้คนอื่นทราบ				
3. เมื่อมีการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฉันจะช่วย จนเต็มความสามารถ				
4. ในขณะที่เดินหรือขี่จักรยานหรือมอเตอร์ ไซด์บนถนน ฉันจะปฏิบัติตามกฎจราจร อย่างเคร่งครัด				
5. ฉันทิ้งเศษกระดาษหรือเศษขยะต่างๆ ตามใจชอบ				
6. เมื่อในชุมชนที่ฉันอยู่มีการพัฒนาสิ่งต่างๆ ในชุมชน และต้องการความช่วยเหลือ ฉัน จะไปช่วยด้วยความเต็มใจ				
7. ทุกครั้งที่เห็นไฟฟ้าหรือก๊อกน้ำเปิดทิ้งไว้ ฉันจะปิดทุกครั้ง				
8. ฉันใช้คำพูดโดยไม่คิดว่าคำพูดนั้นจะทำ ให้ผู้อื่นเดือดร้อนหรือเสียหาย				
9. เมื่อต้องการจะข้ามถนน ฉันจะข้ามทางม้า ลาย หรือทางสะพานลอย				
10. ฉันเห็นว่าสมบัติส่วนรวมไม่จำเป็นต้อง รักษาเพราะไม่ใช่ของเราคนเดียว				
11. ฉันจะเป็นผู้หนึ่งที่มีหน้าที่ดูแลรักษา ความสะอาดของชุมชน				
12. ฉันเห็นว่าการช่วยเหลือคนแก่หรือคน พิการไม่ใช่เรื่องจำเป็นสำหรับเด็ก				

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	เกือบจะจริง	ไม่จริง
ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว				
13. เมื่อมีการแบ่งหน้าที่กันทำงานบ้าน ฉันมักจะเลยไม่ปฏิบัติหรือจะปฏิบัติต่อเมื่อมีคนเตือน				
14. เมื่อฉันเห็นของใช้ในบ้านวางเกะกะ ฉันจะช่วยจัดให้เรียบร้อยไม่ว่าในบ้านฉันจะมีหรือไม่มีคนรับใช้ก็ตาม				
15. ฉันช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านเอง โดยมีต้องมีใครบังคับ				
16. เวลาที่พ่อแม่ไม่อยู่บ้าน ฉันมักจะช่วยดูแลบ้านโดยไม่ออกไปไหน ถึงแม้ว่าจะมีเพื่อนมาชวนก็ตาม				
17. เมื่อมีคนอื่นพูดถึงครอบครัวฉันในทางที่ไม่ดี ฉันจะช่วยปกป้องชื่อเสียงของครอบครัว โดยการชี้แจงสิ่งที่ถูกต้องให้เขาเข้าใจ				
18. หากแม่ไม่ใช่ให้ฉันทำงานบ้าน ฉันจะออกไปเล่นหรือไปเที่ยวกับเพื่อนๆ				
19. เมื่อรับประทานอาหารเช้า ฉันไม่จำเป็นต้องล้างจานเองเพราะยังเด็ก				
20. ฉันเห็นว่าการทำความสะอาดบ้านเป็นหน้าที่ของแม่บ้านเท่านั้น				

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	เกือบจะจริง	ไม่จริง
21. เมื่อหยิบของใช้ภายในบ้านมาใช้ เมื่อใช้เสร็จแล้วฉันจะเก็บไว้ที่เดิมอย่างเรียบร้อย				
22. ฉันเห็นว่าเมื่อจะออกไปเที่ยวนอกบ้านไม่ต้องขออนุญาตผู้ปกครอง				
23. ถ้าคนอื่นในบ้านไม่ช่วยกันประหยัด ฉันจะคอยตักเตือน				
ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครู อาจารย์				
24. เมื่อเรียนวิชาใดไม่เข้าใจ ฉันจะพยายามทำความเข้าใจโดยการอ่านทบทวน ถามครู เพื่อน จนเข้าใจดี				
25. ฉันทำการบ้านที่ครูสั่งเสร็จทันเวลา แม้ว่าครูจะตรวจหรือไม่ตรวจก็ตาม				
26. เมื่อครูตรวจงานให้แล้ว ฉันจะนำมาดูและแก้ไขสิ่งที่ผิด				
27. เมื่อครูมอบหมายงานให้ทำ ฉันจะรีบทำทันที				
28. เมื่อฉันตั้งใจจะทำงาน แต่พอถึงเวลาจะทำฉันมักจะผลัดไว้ทำเวลาอื่น				
29. เมื่อครูให้ทำงานหรือทำการบ้าน ฉันส่งทันตามกำหนด				
30. เมื่อครูสั่งให้อ่านหนังสือมาล่วงหน้า ฉันจะอ่านมาตามที่ครูสั่ง				

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	เกือบจะจริง	ไม่จริง
31. เมื่อพบว่าในห้องเรียนหรือหน้าห้องเรียนของฉันสกปรก ฉันจะช่วยเก็บกวาด แม้ว่าจะไม่ใช่เวรของฉันก็ตาม				
32. ในการเรียนที่ต้องใช้อุปกรณ์ของโรงเรียน ฉันจะใช้อย่างระมัดระวัง				
33. เมื่อครูมอบหมายงานให้ทำ แต่ถ้าครูไม่อยู่ในห้อง ฉันมักจะคุยหรือเล่นกับเพื่อนแล้วเก็บงานนั้นไว้ทำเวลาอื่น				
34. เมื่อเห็นคนอื่นใช้วัสดุของโรงเรียนโดยไม่เห็นคุณค่า ฉันจะนั่งเฉยไม่สนใจ				
35. ฉันไม่ชอบให้ครูสั่งการบ้านมากๆ เพราะเรียนมาทั้งวันแล้ว ต้องมีเวลาพักผ่อนมาก				
ด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อน				
36. เมื่อยืมของผู้อื่นมา ฉันจะรีบส่งคืนให้กำหนดที่รับปากไว้				
37. เมื่อได้รับมอบหมายจากเพื่อนในกลุ่มให้เตรียมอุปกรณ์บางอย่างมา ฉันมักจะลืมนำมา				
38. เมื่อมีการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน หลังจากกิจกรรมนั้นสิ้นสุด ฉันจะช่วยเก็บให้เรียบร้อย				
39. เมื่อเพื่อนๆ ได้แย้งกันในกลุ่ม ฉันจะนั่งเฉยและไม่เข้าไปยุ่งกับเขา				

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	เกือบจะจริง	ไม่จริง
40. เมื่อเพื่อนไม่เข้าใจในวิชาใด หรือทำงานบางอย่างที่คร่อมอบหมายให้ไม่ได้ และวิชานั้นหรืองานนั้น ฉันเข้าใจหรือมีความสามารถทำได้ ฉันจะช่วยอธิบายให้เพื่อนเข้าใจ โดยไม่ต้องให้เพื่อนขอร้อง				
41. เมื่อครูให้ทำงานเป็นกลุ่ม ฉันมักจะปล่อยให้เพื่อนในกลุ่มทำ				
42. เมื่อเห็นเพื่อนมีความทุกข์ ฉันช่วยเหลือได้ฉันจะช่วยทันที				
43. ฉันมักจะล้อเลียนเมื่อเพื่อนถูกทำโทษหรือเพื่อนที่มีความผิดปกติทางการพูดหรือผิดปกติทางร่างกาย				
44. ในการทำงานกลุ่มกับเพื่อนถ้าฉันไม่เห็นด้วยกับข้อตกลงของกลุ่ม ฉันจะให้ความร่วมมือน้อย				
45. ในการทำงานกลุ่มกับเพื่อน เมื่อทำในส่วนของฉันเสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่คนอื่นยังไม่เสร็จ ฉันจะไปเล่นหรือทำงานส่วนตัว				
46. ฉันเห็นว่าควรดักเตือนเพื่อนๆ และควรให้อภัยเมื่อเขาทำผิด				
47. ฉันเห็นว่าถ้ารับปากจะทำอะไรให้เพื่อนแล้วฉันต้องทำให้เสร็จเรียบร้อยทุกครั้ง				

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการใช้ความรุนแรง

แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นต่อการใช้ความรุนแรง ข้อคิดเห็นที่ได้จากคำตอบของนักเรียน จะเป็นประโยชน์ในการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง คำตอบแต่ละข้อของนักเรียนจะไม่มีข้อใดถูก ข้อใดผิด เพราะคำตอบของแต่ละคนตอบตามความคิดเห็นของตนเอง อาจจะแตกต่างกันได้ จึงใคร่ขอร้องให้นักเรียนตอบตามสภาพความเป็นจริงทุกข้อ ผู้วิจัยขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบ

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามมีทั้งหมด 33 ข้อ แต่ละข้อจะเป็นการสอบถาม ความคิดเห็นในแต่ละสถานการณ์ ของความรุนแรงที่ปรากฏอยู่ในสังคม
2. วิธีตอบแบบสอบถาม ให้นักเรียนระลึกถึงเหตุการณ์ว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร แล้วให้กาเครื่องหมาย / ลงในคำตอบท้ายข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นที่สุดข้อละหนึ่งคำตอบ ขอให้ตอบทุกข้อ

ความคิดเห็นของนักเรียน	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
(0) ถ้าเพื่อนมาแหย่ฉิ่นจะโกรธ ฉันทควรโต้ตอบ				
(00) การพูดถึงความไม่ดีของคนอื่นบ้าง เป็นการระบายความโกรธวิธีหนึ่ง				

หลักเกณฑ์ในการตอบแบบสอบถามมีดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก

เห็นด้วย หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนั้น

ไม่เห็นด้วย หมายถึง นักเรียนไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง นักเรียนไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก

3. ความหมายของความรุนแรง ในที่นี้หมายถึง การกระทำใดๆ ที่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นผลหรืออาจจะเป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมาน ทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้ถูกรกระทำ แบ่งออกเป็น

“ความรุนแรงต่อร่างกาย” หมายถึง การใช้กำลังและ/หรืออุปกรณ์ใดๆ เป็นอาวุธคุกคามหรือทำร้าย เช่น ขว้างปา พุ่มของใส่ ผลัก กระชาก เขย่า ใช้มือฟาด ตบ ทูบตี ตะค่อม และใช้มีดหรือปืนเข้าทำร้าย เป็นต้น ส่งผลให้ผู้ถูกกระทำได้รับบาดเจ็บต่อร่างกาย หรืออาจจะถึงแก่ชีวิต

“ความรุนแรงต่อจิตใจ” หมายถึง การกระทำใดๆ ซึ่งมีผลทำให้ผู้ถูกกระทำได้รับความเสียหาย เสียสิทธิ และเสรีภาพ เช่น การพูดจาดูถูกตำหนิ ข่มขู่ ตะคอกใส่ มองด้วยความเหยียดหยาม ไม่ให้เกียรติ ตลอดจนจำกัดและกีดกันสิทธิเสรีภาพทั้งในที่สาธารณะและในการดำเนินชีวิตส่วนตัว เป็นต้น

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1. การใช้ความรุนแรงเป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ปัญหา				
2. ฉันมักไม่สบายใจ ที่ได้ข่าวเกี่ยวกับนักเรียนใช้ความรุนแรง				
3. ผู้ที่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ควรได้รับการลงโทษจากสังคมอย่างหนัก				
4. ภาพการใช้ความรุนแรงจากสื่อต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ กระตุ้นให้ฉันเกิดแรงจูงใจอยากที่จะทำตาม				
5. การที่จะทำให้คนอื่นยอมรับนับถือ ไม่จำเป็นต้องใช้กำลังรุนแรง				
6. การใช้ความรุนแรงทำให้ฉันรู้สึก มีความมั่นคงปลอดภัยมากขึ้น				
7. การแก้ปัญหาความขัดแย้งนั้นทำได้ โดยใช้กำลังหรืออาวุธ				

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
8. การควบคุมตนเองไม่ให้พูดจาตู่ถูก ต่ำทอ โต้ตอบกลับเมื่อเกิดเรื่องทะเลาะเบาะแว้ง กัน จะช่วยไม่ให้เกิดความรุนแรงได้				
9. ผู้ที่ควบคุมตนเองได้ ไม่ใช่กำลังหรืออาวุธ ใดๆ โต้ตอบกลับเมื่อเกิดเรื่องทะเลาะ วิวาท ควรได้รับการยกย่อง				
10. การพูดจาต่ำทอ ช่มชู้ หรือตะคอกใส่กัน ในชีวิตประจำวันเป็นเรื่องปกติธรรมดา				
11. ฉันมักควบคุมตนเอง โดยไม่ใช่ความ รุนแรงโต้ตอบกลับ ต่อบุคคลที่มารังแก ฉัน				
12. ชาวการใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็น ประจำ ทำให้ฉันรู้สึกว่าการใช้ความ รุนแรงต่อกันเป็นเรื่องปกติ				
13. การรู้จักอดทนต่อคำขู่ข่มขู่จากเพื่อน ไม่ใช่กำลังหรืออาวุธเข้าทำร้ายบุคคลอื่น จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งไม่ให้ เกิดขึ้นรุนแรงได้				
14. ผู้ที่ใช้กำลังในการแก้ปัญหาเป็นผู้ที่มี ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว				
15. การลงโทษอย่างรุนแรง เช่น การทุบตี ตบหน้า เป็นวิธีช่วยให้คนแสดงพฤติกรรม ที่เหมาะสมได้				

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
16. ฉันมักจะปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพ่อแม่ หรือ ครู อาจารย์เกี่ยวกับการไม่ใช้ความ รุนแรงในการแก้ปัญหา				
17. เราควรสนใจในความรู้สึกหรือสิทธิของ ตนเองมากกว่าจะเอาใจใส่ต่อความรู้สึก หรือสิทธิของผู้อื่น				
18. การปรึกษาผู้ที่ไว้วางใจได้ เช่น พ่อแม่ เพื่อน หรือ ครู จะช่วยลดปัญหาความ ขัดแย้งลง จนอาจไม่ต้องใช้ความรุนแรง ในการแก้ปัญหา				
19. การดื่มสุรา เสพยาบ้า ยาอีและอื่นๆ ช่วยส่งเสริมให้เกิดการใช้ความรุนแรง				
20. เมื่อฉันถูกปฏิบัติอย่างไม่ยุติธรรม ฉันจะ มองผู้นั้นด้วยความเหยียดหยาม และ ไม่ให้เกียรติ				
21. ถ้าครอบครัวของฉันมีการใช้ความรุนแรง ฉันก็น่าจะใช้ความรุนแรงได้เช่นกัน				
22. ฉันคิดว่าฉันมีอิสระที่จะ พุดจา ตูถูก ต่ำ ว่า ชมชู้ หรือตะคอกใส่ใครก็ได้ที่ฉันไม่ ชอบ				
23. การทะเลาะเบาะแว้งและการใช้กำลัง ลง ไม้ลงมือ ตบตีกัน ภายในครอบครัวเป็น เรื่องปกติ				

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
24. ในขณะที่ฉันอารมณ์ไม่ดี ฉันมีสิทธิที่จะ ตำหนิหรือตะคอกใส่ ใครก็ตามที่มา รบกวนฉัน				
25. การใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น เพราะถูกกดดัน หรือกำลังเครียดกับเรื่องต่างๆ เช่น สอบ ตก เพื่อนขัดใจ หรือค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ เป็นเรื่องปกติ				
26. ฉันรู้สึกไม่ชอบที่ได้พบเห็น บุคคลอื่น กำลังต่อสู้ชกต่อยกัน				
27. กีฬาประเภทการต่อสู้ เช่น ชกมวย ฟัน ดาบให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน มากกว่าเป็นการใช้ความรุนแรง				
28. เมื่อพบเห็นเพื่อนๆ กำลังตำหนิ ทะเลาะ เบาะแว้งกันอยู่ ฉันคิดว่าควรจะรีบเข้าไป ห้ามก่อนที่จะมีการใช้กำลังทำร้ายกัน เกิดขึ้น				
29. ฉันเชื่อว่าการพูดจากับผู้อื่น โดยคำนึงถึง ความรู้สึกของเขาเสมอเป็นสิ่งดี				
30. ถ้าเพื่อนส่วนใหญ่ในกลุ่มของฉันคิดว่าจะ ใช้กำลังหรืออาวุธทำร้ายคนที่กลุ่มของฉัน ไม่ชอบ ฉันก็จะทำอย่างนั้นด้วย				
31. พ่อแม่ไม่สนับสนุนให้ฉันใช้ความรุนแรง โต้ตอบกลับ เมื่อฉันถูกทำร้ายหรือโดน รังแก				

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
32. การใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวฉัน ครอบครัว สถาบันการศึกษา และสังคม				
33. พ่อแม่ของฉันไม่ได้ว่ากล่าวอะไร เมื่อฉัน ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา เพราะ มันเป็นสิทธิของฉัน				

แบบสอบถามการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น

แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ “การปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น” ข้อเท็จจริงที่ได้จากคำตอบของนักเรียน จะเป็นประโยชน์ในการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง คำตอบแต่ละข้อของนักเรียนจะไม่มีข้อใดถูก ข้อใดผิด เพราะคำตอบของแต่ละคนตอบตามสภาพความเป็นจริง อาจจะแตกต่างกันได้ จึงใคร่ขอร้องให้นักเรียนตอบตามสภาพความเป็นจริงทุกข้อ ผู้วิจัยขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบ

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามมีทั้งหมด 58 ข้อ แต่ละข้อจะเป็นสถานการณ์ระหว่างนักเรียนกับผู้อื่น แต่ละสถานการณ์จะแสดงถึงวิธีการปฏิบัติตัวของนักเรียนทั้งในอดีตและปัจจุบัน
2. วิธีตอบแบบสอบถาม ให้นักเรียนระลึกถึงเหตุการณ์ระหว่างตัวนักเรียนกับผู้อื่นทั้งในอดีตและปัจจุบันว่านักเรียนปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร แล้วให้กาเครื่องหมาย / ลงในคำตอบท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุดข้อละ คำตอบ ขอให้ตอบทุกข้อ

วิธีที่นักเรียนปฏิบัติต่อผู้อื่น	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
(0) ถ้าเพื่อนมาเหยียดฉันจะโกรธและชูอาฆาตเขา					
(00) ฉันมักจะพูดถึงความไม่ดีของเพื่อนเสมอ					

หลักเกณฑ์ในการตอบแบบสอบถามมีดังนี้

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริงประมาณ 9-10 ครั้ง ใน 10 ครั้งหรือกล่าวได้ว่าเกิดขึ้นทุกครั้ง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย / ลงในช่อง “ทำเป็นประจำ”

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริงประมาณ 6-8 ครั้ง ใน 10 ครั้ง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย / ลงในช่อง “ทำบ่อยๆ”

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริงประมาณ 3-5 ครั้ง ใน 10 ครั้ง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย / ลงในช่อง “ทำค่อนข้างบ่อย”

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริงประมาณ 1-2 ครั้ง ใน 10 ครั้ง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย / ลงในช่อง “นานๆ ครั้ง”

ถ้าข้อความใดเป็นเหตุการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นเลย ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย / ลงในช่อง “ไม่เคยทำเลย”

วิธีที่นักเรียนปฏิบัติต่อผู้อื่น	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
1. ฉันมักจะส่งเสียงดังเมื่อโกรธ และตะโกนคำเมื่อรู้สึกขัดใจ หรือไม่ได้สิ่งที่ต้องการ					
2. ฉันใช้เสียงดัง เพื่อดำหนิ หรือสบประมาทผู้อื่น เช่น “เธอเป็นคนไม่ดี”, “เธอนี้ โง่ง”					
3. เมื่อเพื่อนตกเดือนในเรื่องส่วนตัว ฉันจะไม่พอใจและพูดว่าไม่ต้องมายุ่งเรื่องส่วนตัวของฉัน					
4. ถ้าฉันไม่พอใจเพื่อนหรือผู้อื่น ฉันจะพูดประชดเพื่อให้เขารู้สึกตัว					
5. ฉันเคยทำเสียงด่าบกวอนขณะครูสอน					
6. เมื่อมีใครห้ามฉันไม่ให้ทำบางสิ่งแต่ตัวเขาทำสิ่งนั้นเสียเอง ฉันจะพูดย้อนว่าเขา					
7. เมื่อฉันทำผิดและไม่อยากให้ผู้อื่นรู้ฉันจะพูดโกหก					
8. ฉันจะพูดจาเยาะเย้ยผู้ที่เคยตำหนิเมื่อฉันทำผิดพลาด ถ้าเขาทำผิดพลาดบ้าง					
9. ฉันมักชอบล้อชื่อพ่อแม่เพื่อน เพื่อแกล้งเพื่อน					
10. บางครั้งฉันจะพูดจายั่วให้เพื่อนโกรธ					

วิธีที่นักเรียนปฏิบัติต่อผู้อื่น	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	ทำนานๆครั้ง	ไม่เคยทำเลย
11. ถ้าใครแกล้งฉัน ฉันจะพูดไม่ติดกับเขาเพราะฉันไม่พอใจ					
12. ถ้าสิ่งของของฉันถูกทำให้เสียหายโดยไม่รู้ว่าเป็นใครทำ ฉันจะสาปแช่งคนที่ทำ					
13. หากฉันรู้ว่าคนอื่นแอบเอาเรื่องของฉัน ไปนินทา ฉันจะไปพูดไม่ติดกับเขา					
14. เมื่อเพื่อนทำให้ฉันโกรธ บางครั้งฉันเคยพูดข่มขู่เขา					
15. บางครั้งฉันจะพูดคำหยาบ หรือด่าตอบเมื่อฉันไม่พอใจใคร					
16. ถ้าฉันถูกกล่าวหาว่าผิด แต่ฉันไม่ผิด ฉันจะแสดงพฤติกรรมตอบโต้โดยเข้าไปต่อว่าเขา					
17. ถ้าฉันไม่ชอบเพื่อนคนไหน ฉันจะพูดจาสบประมาทให้เขาเจ็บใจ					
18. ฉันมักจะตั้งฉายาให้เพื่อนที่มีปมด้อยในเรื่องต่างๆ					
19. ถ้าใครทำให้ฉันอับอาย หรือโกรธแค้น ฉันจะพูดให้เขาอับอายเป็นการแก้แค้น					
20. ถ้าฉันถูกผู้ใหญ่ลงโทษ โดยฉันคิดว่าฉันไม่ผิด ฉันจะได้เถียง					
21. ฉันจะพูดวิจารณ์เพื่อนจริงๆ เมื่อเขาทำอะไรไม่ถูกใจฉัน					
22. ถ้าคนอื่นมาพูดไม่ติดกับฉัน ฉันจะพูดไม่ติดกับเขากลับไปทันที					

วิธีที่นักเรียนปฏิบัติต่อผู้อื่น	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	ทำนานๆครั้ง	ไม่เคยทำเลย
23. บางครั้งฉันเคยตำราผู้ที่กล่าวหาฉัน					
24. ฉันมักจะใช้คำหยาบพูดระบายเมื่อเกิดความไม่พอใจ					
25. ฉันเคยทำท่าทางล้อเลียนข้อบกพร่องของเพื่อนเพื่อให้เขาอับอาย					
26. ฉันแสดงให้เห็นที่ฉันไม่พอใจรู้ว่าฉันไม่พอใจเขา โดยกระแทกของให้เสียงดังต่อหน้าเขา					
27. ถ้าเพื่อนแกล้งขวางทางเดินฉันจะผลักให้เพื่อนพันทางเดิน					
28. ฉันจะขว้างของที่อยู่ในมือใส่คนที่มาทำร้ายฉันก่อน					
29. บางครั้งถ้าฉันมีไม้หรือสิ่งของอยู่ใกล้มือฉันจะคว้ามตีคนที่ทำให้ฉันโกรธ					
30. ฉันเคยมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกับผู้อื่นจนบางครั้งชกต่อย ตบตีกัน					
31. ฉันเคยแกล้งเพื่อน (เช่น ชักขาให้ล้ม, ดึงผมหรือทำให้เดือดร้อนรำคาญ)					
32. เมื่ออยากดูของของเพื่อนบางครั้ง ฉันเคยถือโอกาสแย่งมามาก่อน					
33. ถ้าใครทำสิ่งของของฉันเสียหาย ฉันจะทำให้ของของคนนั้นเสียหายเป็นการตอบแทนบ้าง					

วิธีที่นักเรียนปฏิบัติต่อผู้อื่น	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	ทำนานๆครั้ง	ไม่เคยทำเลย
34. บางครั้งฉันเคยแกล้งผู้ที่อ่อนแอกว่า (เช่น ขวางทางเดิน, ผลัก หรือขัดขาให้ล้ม)					
35. ถ้าใครหัวเราะเมื่อฉันทำผิด บางครั้ง ฉันจะตอบโต้โดยพูดทำร้ายจิตใจเขา					
36. ถ้าใครตั้งใจทำให้ฉันได้รับความอับอาย ฉันจะต้องทำให้เขาบาดเจ็บ					
37. ถ้าครูหรือผู้ใหญ่ห้ามโดยไม่มีเหตุผล ฉันจะทำการสิ่งที่ถูกห้ามนั้น					
38. ถ้าฉันถูกลงโทษโดยไม่มีเหตุผล ฉันจะแสดงท่าทีไม่พอใจ โดยทำลายสิ่งของ					
39. เมื่อมีความขัดแย้งกับผู้อื่นและถูกทำร้ายให้ต่อสู้กันฉันก็จะไม่ปฏิเสธ					
40. บางครั้งเมื่อฉันไม่พอใจการกระทำของบางคน ฉันเคยทำเขาให้พิสูจน์ว่าใครจะต่อสู้ได้ดีกว่ากัน					
41. ฉันขว้างปาสิ่งของใส่คนที่ทำให้ฉันโกรธมาก					
42. ถ้าฉันถูกดูต่ำ ฉันจะระบายความโกรธ โดยทำให้สิ่งของเสียหาย					
43. ฉันเคยข่มขู่เพื่อนเพื่อขอของที่ฉันต้องการจากเขา					

วิธีที่นักเรียนปฏิบัติต่อผู้อื่น	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	ทำนานๆครั้ง	ไม่เคยทำเลย
44. บางครั้งฉันจะสั่งให้รุ่นน้องนำของที่ฉันต้องการมาให้ฉัน					
45. เมื่อฉันพบกับบางคนที่ไม่ชอบหน้ากัน บางครั้งฉันเคยเหยียดให้เขาไม่พอใจ					
46. ฉันเคยแกล้งให้รุ่นน้องทำในสิ่งที่เขาอายุ					
47. ฉันเคยแกล้งเอาของของเพื่อนไปซ่อน ทำให้เพื่อนอารมณ์เสีย					
48. บางครั้งฉันแอบเอาสิ่งที่เพื่อนเกลียดกลัวใส่ในกระเป๋า หรือโต๊ะของเขาเพราะความสนุก					
49. บางครั้งฉันเขียนคำหยาบคายบนโต๊ะ หรือผนังเพื่อระบายความคับแค้นใจ					
50. เมื่อฉันเกิดความโกรธแค้น บางครั้งฉันเคยทำของส่วนรวมเสียหาย					
51. ฉันเคยเขียนต่อว่าบางคนที่ไม่พอใจในสถานที่ สาธารณะเช่น ห้องน้ำ					
52. ฉันเคยหยอกล้อเล่นกับเพื่อนจนฉันได้รับบาดเจ็บ แล้วฉันควบคุมความโกรธไม่ได้ ฉันเลยทำให้เขาบาดเจ็บเช่นกัน					
53. เมื่อฉันมีความคิดเห็นไม่ตรงกับผู้อื่น ฉันเคยพูดปะชตต่อความคิดเห็นของเขา					

วิธีที่นักเรียนปฏิบัติต่อผู้อื่น	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	ทำนานๆครั้ง	ไม่เคยทำเลย
54. เมื่อเพื่อนถูกทำร้าย ฉันเคยเข้าไปร่วมต่อสู้เพื่อช่วยเหลือเพื่อน					
55. เมื่อมีการแข่งขันกีฬาระหว่างห้อง ฉันเคยพูดทำหายฝ่ายตรงข้าม					
56. หากมีกรณีขัดแย้งกับผู้อื่น ฉันจะแก้ปัญหาด้วยการใช้กำลังตัดสิน					
57. บางครั้งเมื่อไม่ได้รับความยุติธรรม ฉันจะระบายอารมณ์โดยทำให้สิ่งของเสียหาย					
58. บางครั้งเมื่อไม่พอใจผู้อื่น ฉันจะทำให้เสียผ้าสมุดของเขาสกปรก					

ภาคผนวก ข

ใบพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างสำหรับนักเรียน

ด้วยข้าพเจ้า ดร. วีนีกาญจน์ คงสุวรรณ และคณะ ได้จัดทำวิจัยเรื่อง “ผลของโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้” ซึ่งเป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ และนักเรียนเป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนสามารถเข้าร่วมกลุ่มได้โดยความสมัครใจในการเข้าร่วมวิจัยซึ่งใช้ระยะเวลาทั้งหมด 6 สัปดาห์ โดยไม่กระทบกับการเรียนการสอน ทั้งนี้ นักเรียนจะได้รับคู่มือ แบบสอบถามทักษะการจัดการความรุนแรงในวัยรุ่น แบบวัดทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง และแบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าว และการวิจัยครั้งนี้จะไม่มีผลต่อการได้รับบริการหรือการรักษาหรือสิทธิพิเศษในสถานบริการสุขภาพและจะไม่เกิดอันตรายต่อสุขภาพทางกายของนักเรียน ชื่อของนักเรียนจะไม่ปรากฏในงานวิจัย และข้อมูลจะถูกกักเก็บเป็นความลับทุกประการ อนึ่งนักเรียนมีสิทธิยกเลิกหรือขอลถอนตัวออกจากงานวิจัยได้ ไม่ว่ากรณีใดๆ และหากนักเรียนมีข้อสงสัยใดให้ซักถามจากทีมวิจัยได้โดยตรง

นักเรียนเป็นบุคคลสำคัญยิ่งที่จะทำให้การวิจัยในครั้งนี้เกิดประโยชน์สูงสุดจากการให้ข้อมูลซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุน การปฏิบัติงาน การบริการวิชาการทางด้านสุขภาพจิตและจิตเวชในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป หากมีข้อสงสัยใดให้ติดต่อสอบถามมายังทีมวิจัยได้ที่เบอร์โทรศัพท์ 074-286508

วีนีกาญจน์ คงสุวรรณ และคณะ
ผู้วิจัย

ข้าพเจ้าทราบคำชี้แจงตามรายละเอียดข้างต้นและมีความยินดีในการเข้าร่วมวิจัย

ลงชื่อ.....ผู้เข้าร่วมวิจัย

(.....)

ภาคผนวก ค

ใบขออนุญาตอาจารย์/ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง

ด้วยข้าพเจ้า ดร. วีนีภาญจน์ คงสุวรรณ และคณะ ได้จัดทำวิจัยเรื่อง “ผลของโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้” ซึ่งเป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมต่อการป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ และนักเรียนเป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนสามารถเข้าร่วมกลุ่มได้โดยความสมัครใจในการเข้าร่วมวิจัยซึ่งใช้ระยะเวลาทั้งหมด 6 สัปดาห์ โดยไม่กระทบกับการเรียนการสอน ทั้งนี้นักเรียนจะได้รับคู่มือ แบบสอบถามทักษะการจัดการความรุนแรงในวัยรุ่น แบบวัดทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรง และแบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าว และการวิจัยครั้งนี้จะไม่มีผลต่อการได้รับบริการหรือการรักษาหรือสิทธิพิเศษในสถานบริการสุขภาพและจะไม่เกิดอันตรายต่อสุขภาพทางกายของนักเรียน ชื่อของนักเรียนจะไม่ปรากฏในงานวิจัย และข้อมูลจะถูกกักเก็บเป็นความลับทุกประการ อนึ่งนักเรียนมีสิทธิยกเลิกหรือถอนตัวออกจากงานวิจัยได้ ไม่ว่ากรณีใดๆ และหากนักเรียนมีข้อสงสัยใด สามารถซักถามจากทีมวิจัยได้โดยตรง

ในการนี้จึงใคร่ขออนุญาตนำนักเรียน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยครั้งนี้ หากท่านมีข้อสงสัยให้ติดต่อสอบถามได้ที่ทีมวิจัย เบอร์โทรศัพท์ 074-286508

วีนีภาญจน์ คงสุวรรณ และคณะ
ผู้วิจัย

ข้าพเจ้ารับทราบคำชี้แจงตามรายละเอียดข้างต้นและมีความยินดี/ อนุญาตให้นักเรียนชื่อ
ด.ช./ด.ญ./นาย/นางสาว.....นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่.....
เข้าร่วมการวิจัย

ลงชื่อ.....อาจารย์/ผู้ปกครอง
(.....)